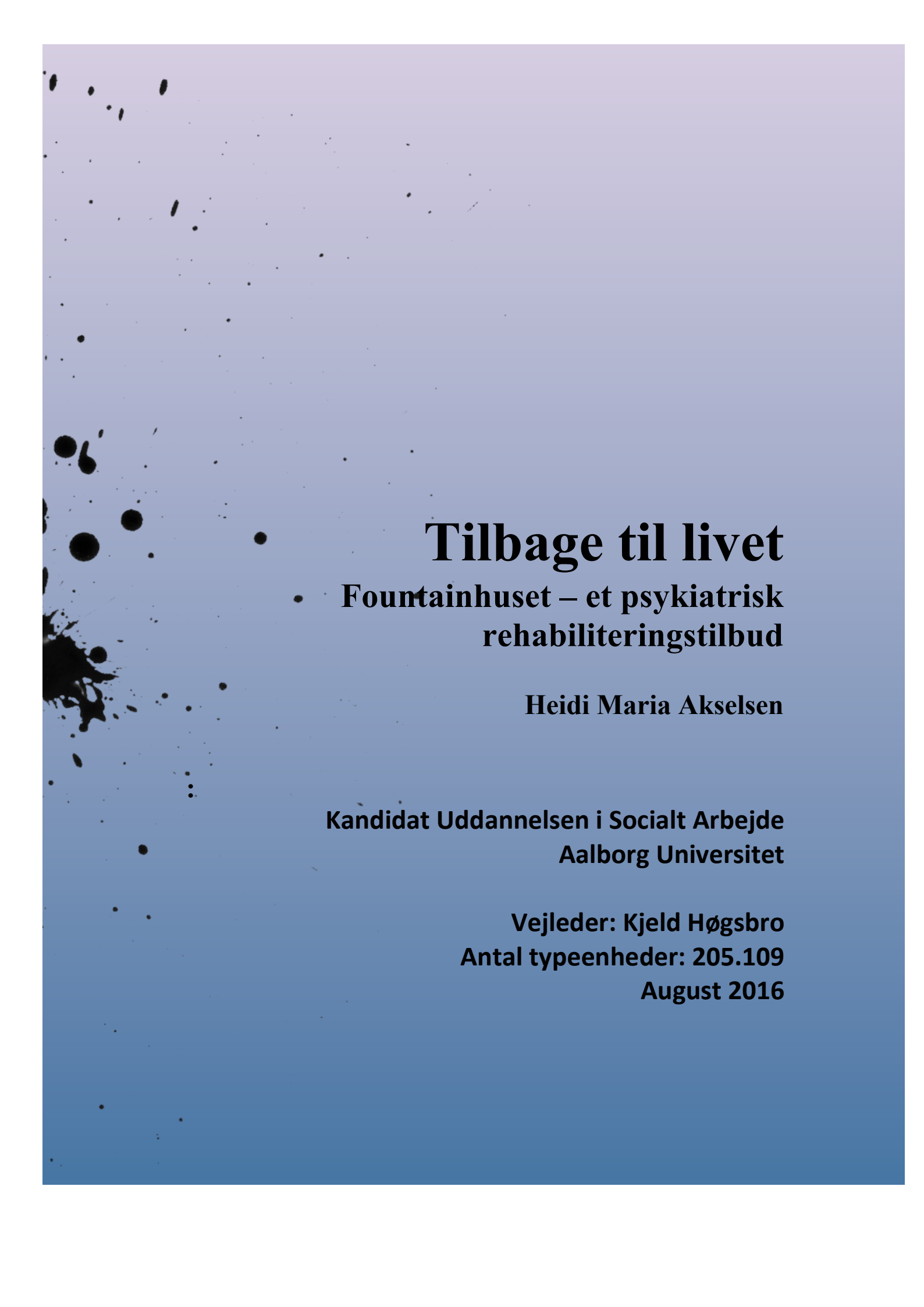

Tilbage til livet

**Fountainhuset – et psykiatrisk
rehabiliteringstilbud**

Heidi Maria Akselsen

**Kandidat Uddannelsen i Socialt Arbejde
Aalborg Universitet**

**Vejleder: Kjeld Høgsbro
Antal typeenheder: 205.109
August 2016**

Forord

Jeg vil gerne takke min vejleder, Kjeld Høgsbro for god og kyndig vejledning.

Dernæst vil jeg takke Fountainhuset på Færøerne for deres samarbejde og åbenhed gennem hele specialeforløbet. Tak til de seks informanter, som var villige til at deltage og bidrage til undersøgelsen med deres oplevelse af Fountainhuset.

Til sidst vil jeg gerne takke min familie for støtte og hjælp igennem specialeforløbet.

English Summary

Title: Back to life. Fountain House - a rehabilitation service for people with mental illness.

Research question: The purpose of this thesis was to explore the impact the Fountain House on the Faroe Islands has on members and their recovery process.

Background: There can be different reasons why people get a mental illness in their life. A vulnerability model ("Den udvidede sårbarhedsmodel") shows that mental illness can be explained by the interaction between biological, psychological and social factors in one life. In addition to this there is one factor that they cannot control which is the changes and development in society. In modern society the requirements are higher for each individual than it was in the pre-modern society. They are among others required to be adaptable, flexible and have complex skills to cope in the today's society and the development of individualization has led to the individual itself has the responsibility to create a good life. Not every human being can handle the requirements and pressure the society puts on each individual and people who are affected of the other three factors are more exposed and vulnerable to break down and not be able to maintain a normal day. The people with a mental disorder need a service that can help them transition and reintegrate into society after being hospitalized or being home for some time. This is what the Fountain House claim they are aiming for.

Fountain House is a rehabilitating clubhouse model that offers people with mental illness a work-ordered day program. It is a community where they focus on work, wellness and social connections. The aim is to affect and strengthen these people in every aspect of their lives so that they can regain their productivity and self-confidence and reconnect with mainstream society by providing opportunities to work, learn new skills and making friends while supporting them in their talents and dreams.

Method: To answer this thesis research question six individual interviews with members of the Fountain House in the Faroe Islands were completed. Four of the participating informants are still using the house while two of the informants have recovered and are currently employed. These interviews are the focus in the analysis where they are described and interpreted based on their own experience and perception and on the chosen theory. The hermeneutic method is the frame and foundation of this thesis.

Theory: The theoretical foundation in this thesis is based upon theories developed by Anthony Giddens and Axel Honneth. Giddens theory of modernity and self-identity is used to get an understanding of how the modern society effects people with mental illness and how their identity can change throughout life. Honneths theory of recognition is relevant, because it allows me to explore and interpret if the Fountain House in the Faroe Islands gives members the recognition they need to achieve a satisfactory life.

Results and conclusion: The analysis shows that the Fountain House does make a difference in the lives of the members. Their perception of the clubhouse is that the staff members and the other members see them as human beings and not as someone with an incurable disease. This means a lot to the members as usually diagnoses are the first thing people talk about. They make the members feel important and that they are needed. Through a day with structure, routine, flexibility, responsibility and participating in their own process using the house and in addition planning and arranging events the members experience a meaningful day, which promotes their recovery process. Furthermore the analysis shows that it is the little things that make a difference in the members' life. They dream about getting a job, a family and have the strength to handle and maintain a normal day. The members feel that they have made progress in some areas of their life. These results show how the members are met with recognition and that their self-confidence and self esteem is increasing for each day that goes by. In addition to this they are building and changing their identity as a result of the support and recognition they are receiving.

Indholdsfortegnelse

Forord.....	2
English summary.....	3
1. Problemfelt	7
1.1 Psykisk sundhed og psykisk lidelse	7
1.2 Den udvidede sårbarhedsmodel	8
1.3 Individet i det senmoderne samfund	10
1.4 Rehabilitering og recovery	12
1.5 Tidligere undersøgelser	15
1.6 Fountainhuset – et psykiatrisk rehabiliteringstilbud	16
2. Problemformulering	21
3. Videnskabsteoretisk tilgang	23
3.1 Hermeneutikken	23
3.2 Forforståelser	24
4. Metode.....	27
4.1 Forskningsinterview	27
4.2 Adgang til feltet	28
4.3 Informanter	29
4.4 Interviewguide	29
4.5 Interview gennemførelsen	30
4.6 Transskribering	31
4.7 Ethiske overvejelser og refleksioner	32
4.8 Analysestrategi	33
4.9 Refleksion over specialets kvalitet	34
5. Teori	37
5.1 Anthony Giddens	37
5.1.1 Det senmoderne samfund	38
5.1.2 Selvidentitet	39
5.2 Axel Honneth	42
5.2.1 Anerkendelse	42

5.2.2 De tre anerkendelsessfærer	43
5.2.3 Krænkelser	45
6. Analyse	46
6.1 Præsentation af deltagende medlemmer	47
6.2 Samfundets krav og pres	51
6.3 Informanternes tanker inden mødet med Fountainhuset.....	55
6.4 Fællesskabet	58
6.5 Mennesker – ikke patienter	62
6.6 Karakteristiske træk ved Fountainhuset	65
6.7 Fountainhusets alsidige hjælp	70
6.8 Betydning i hverdagen	75
6.9 Fremskridt	77
6.10 Fremtiden - Drømme og håb	80
6.11 Analysen – en sammenfatning	83
7. Teoretisk diskussion.....	86
8. Konklusion.....	90
9. Perspektivering	93
10. Litteraturliste	94

1. Problemfelt

1.1 Psykisk sundhed og psykisk lidelse

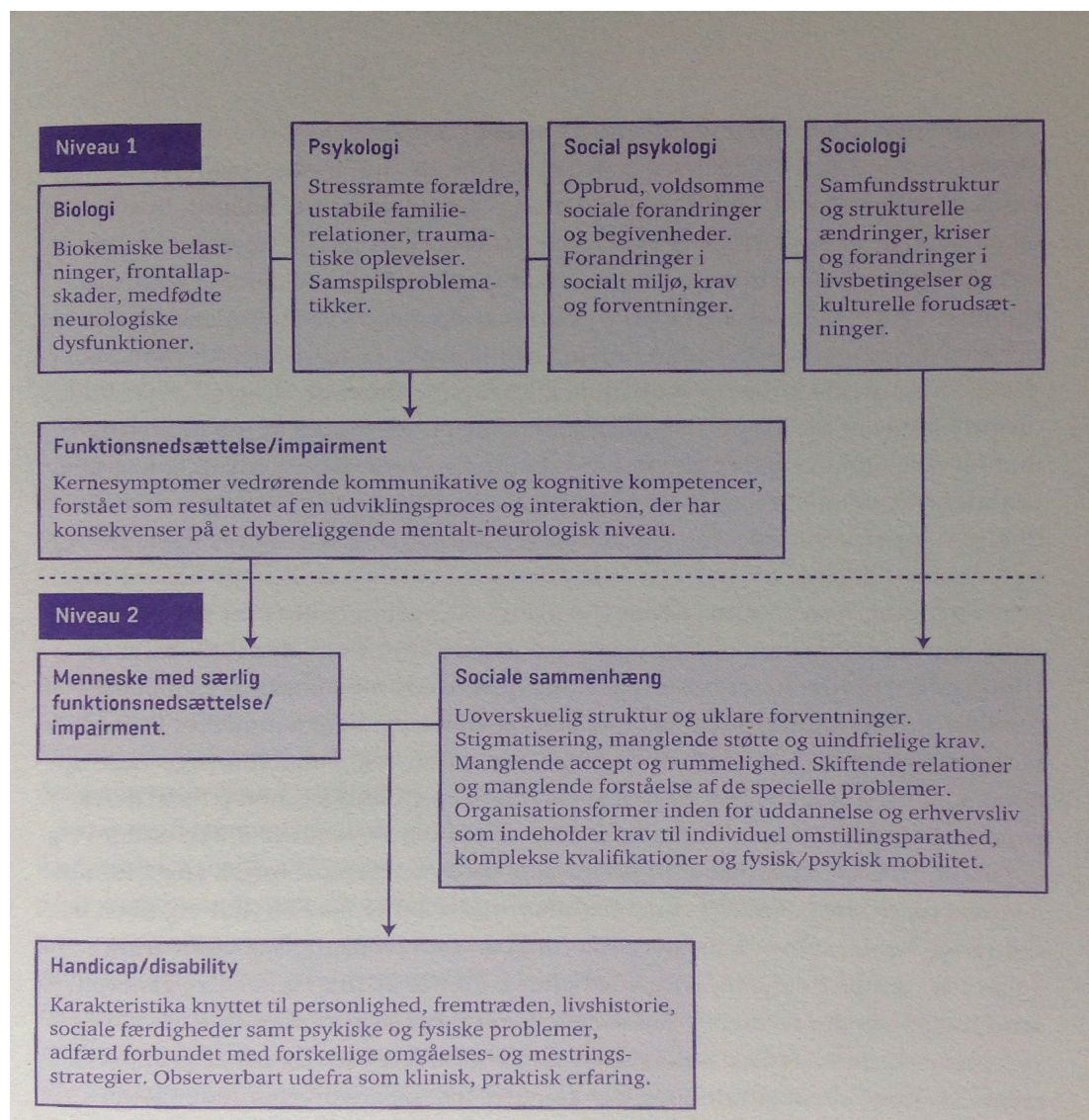
Social og psykisk sundhed er af lige stor betydning for mennesker, som fysisk velvære. Ifølge World Health Organisation (WHO) er folkesundhed *"a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity"* (WHO 2014). Det er dermed ikke kun fravær af sygdom, der er med til, at mennesker trives og er lykkelige. Et godt og sundt liv indeholder et holistisk syn på mennesket, hvor det oplever at have det godt med tilværelsen, er tilfreds med livet både psykisk, fysisk og socialt. Yderligere definerer WHO psykisk sundhed således: *"A state of well-being in which every individual realizes his or her potential, can cope with the normal stresses of life, can work productively and fruitfully, and is able to make a contribution to her or his community"* (WHO 2014). Det er dermed af stor betydning, at det enkelte individ trives og har mulighed for at realisere og udnytte sit potentiale, håndtere og overvinde udfordringer, belastninger og stress i hverdagen og er i stand til at indgå i fællesskaber, samt at bidrage til det lokale samfund.

"Cirka hver 3. af os vil på et eller andet tidspunkt i livet opleve psykiske problemer eller symptomer, som har en diagnose" (Psykiatrifonden). Dette citat viser, at der er mange borgere, der har psykiske udfordringer og lidelser tæt på livet. Ifølge Psykiatrifonden er det muligt at tale om folkesygdomme, da man taler om depression, angst og stres, da det rammer mange mennesker i samfundet. Der er dog mange andre psykiske lidelser og diagnoser, som gør sig gældende i samfundet. Fælles for alle diagnoserne er, at de kan påvirke den psykiske sundhed. Symptomerne hertil har tendens til at have negativ indflydelse på den enkeltes tilværelse, således at der kan opstå eksempelvis mistrivsel, meningsløshed eller sociale problemer hos den enkelte der kæmper med en psykisk lidelse. Det er dog vigtigt at bemærke, at selvom et menneske har en diagnose, så er det ikke noget det *er*, men noget det *har* (Psykiatrifonden). Trods de forskellige lidelser der gør sig gældende, så arbejder psykiatrien med udgangspunkt i, at mennesker med psykiske lidelser har samme rettigheder som andre mennesker. Disse rettigheder indeholder blandt andet, at

mennesker med psykiske lidelser skal værdsættes og respekteres som voksne mennesker og borgere med selvbestemmelsesret. Denne selvbestemmelse kan komme til udtryk i personlige valg, omkring bosted, økonomi, arbejds- eller uddannelses muligheder og fællesskaber. Forhindringen for et tilfredsstillende liv hos mennesker med psykiske lidelser bunder ofte i, at de ikke har overskud til at tage de nødvendige initiativer i hverdagen. Psykisk syge kan have gode og dårlige dage, som gør det besværligt at lægge nogle planer. De kæmper ofte med eksempelvis angst, som gør det vanskeligt for den syge at tage beslutninger og derudover har de til tider svært ved at udtrykke eget behov som mad og søvn. Disse forhindringer og udfordringer gør det besværligt for mennesker med psykiske lidelser at fungere på arbejdsmarkedet, samt at varetage en almindelig hverdag (Heilsu- og Innlendismálaráðið 2002:29).

1.2 Den udvidede sårbarhedsmodel

Det vækker nysgerrighed og underen, når man læser om det stigende antal af mennesker, der har en psykisk lidelse. I løbet af et år er der i de vestlige lande hver femte, der har mindst én psykisk lidelse udtaler Svend Brinkmann, der er professor i psykologi ved Aalborg Universitet. Han mener dertil, at dette er 'ekstremt høje tal' (Højbjerg 2010). Der er sket en ændring af, hvordan begrebet sygdom italesættes og forstås i det offentlige rum. Brinkmann mener, at de før normale tilstande nu bliver sygeliggjort og diagnosticeret. Der er således sket en ændring i hverdagsdiskursen, om hvad der er sundt og hvad der er usundt, og hvad der er en del af almindelige livsproblemer, og hvad der er psykiske lidelser (Andersen 2015:108). Der er flere forklaringer på psykiske lidelser og hvorfor diagnosticeringen af psykiske lidelser er steget så voldsomt i de senere år. Blandt andet kan begyndelsen og processen af psykiske lidelser forklares ved samspillet mellem biologiske, psykologiske og sociale faktorer (Eplov, Korsbek, Olander og Petersen 2010:29; Ringø og Høgsbro 2015:275; Høgsbro, Eskelinen, Andersen og Berger 2013:24). Denne forklaringsmodel er anvendt i 'den udvidede sårbarhedsmodel', som er en kompleks forklaringsramme til forståelse af psykiske lidelser, der karakteriserer individets lidelse. Denne sårbarhedsmodel er illustreret i figur 1.

Figur 1. Den udvidede sårbarhedsmodel (Ringø og Høgsbro 2015:285).

I sårbarhedsmodellen er der to niveauer. Niveau 1 viser netop mulige forklaringer på, hvorfor psykiske lidelser opstår. Det biologiske niveau er karakteriseret ved, at det er de genetiske eller dårlige oplevelser, som er sket tidligt i livet. På det psykologiske niveau kan det være familierelationer, hvor der er ustabile familieforhold og vanskelige betingelser for familien, samt problematikker ved samspillet med andre mennesker. På det social psykologiske niveau er mulige årsager opbrud og voldsomme sociale forandringer i individets liv. Derudover kan der være sociologiske årsager til psykiske lidelser (Ringø og Høgsbro 2015 284-285). Mennesker som er påvirket af det biologiske, psykologiske eller social psykologiske er mere udsatte og sårbare overfor de samfundsmæssige ændringer og det pres det medfører, da de i forvejen har udfordringer og vanskeligheder ved at håndtere hverdagen. De

samfundsmæssige forklaringer vil jeg belyse nærmere i afsnittet 'Individet i det senmoderne samfund', da det er muligt at fremstille nogle tendenser og ændringer i samfundet, der kan påvirke individet, som ikke har mulighed for at påvirke, ændre eller kontrollere de strukturelle ændringer, samt de livsbetingelser, der gør sig gældende i dagens samfund. På Niveau 2 er der hvor socialt arbejde sætter ind, da individet konfronteres med barrierer for social deltagelse. Disse sociale sammenhænge er blandt andet høje forventninger til individet, hvor det kræves, at de blandt andet skal være omstillingsparate, fleksible og have komplekse kvalifikationer. Dertil er det på dette niveau, at stigmatisering og manglende accept og forståelse finder sted. Som tidligere nævnt er det også i denne relation, at det sociale arbejde møder individet og skal hjælpe det, således at presset mindskes og at omgivelserne, herunder krav og ændringer i samfundet, tilpasses det enkelte individs funktionsniveau. Det er således af stor betydning, at individet har en god balance i forhold til krav og forventninger. Disse forventninger og krav til individet kan have negativ indvirkning, idet at belastningen kan resultere i eksempelvis psykiske lidelser. I rehabiliteringsprocessen må der være opmærksomhed på, at det enkelte individ har den rette balance i forhold til udfordringer, forventninger og krav, da det ellers kan være udfordrende for individet at udvikle sig, håndtere presset og de kravene der stilles og dermed at komme sig (Ringø og Høgsbro 2015.283-286). Jeg vil komme nærmere ind på rehabilitering og det at komme sig i afsnittet 'Rehabilitering og recovery'.

1.3 Individet i det senmoderne samfund

For at få en forståelse af, hvorfor nogle mennesker har en psykisk lidelse vil jeg belyse nogle af de forandringer i det senmoderne samfund, som kan have en betydning for det enkelte menneske. Som nævnt i afsnittet om sårbarhedsmodellen, så kan der være flere faktorer, som kan have indflydelse på, hvordan individet har det, men netop samfundets udvikling og ændringer er noget, de ikke har indflydelse på og derfor ikke har mulighed for at kontrollere.

Der er sket mange forandringer, som har påvirket det enkelte menneske i det senmoderne samfund. En af disse forandringer er den fremadskridende individualisering. Det er individet der er omdrejningspunkt i samfundet og individet

er blevet frigjort, men har selv ansvar for sit liv. Den enkelte har ansvar for at skabe det gode liv, samtidig med at det også har ansvaret, hvis dette mislykkes. Det har ansvar for egne valg og handlinger det foretager sig og kan dermed ikke bebrejde andre, hvis det lider et nederlag. Det enkelte individ har således rettigheder, men også pligter. Individet har mange valgmuligheder, som det er frit stillet til at vælge imellem. Der følger ingen brugervejledning med, hvilket er det rette valg mellem alle valgmulighederne og ansvaret ligger derved kun på en selv til at foretage valg, som kan medføre til opnåelsen af det gode liv. Carsten René Jørgensen mener: *"at individet frisættes til at realisere sin egen forestilling om et godt liv, kan således give anledning til øget belastning af det enkelte menneske, belastninger, som ikke alle har samme forudsætninger for at håndtere."* (Jørgensen 2012:89). Frisættelsen af individet kan således medvirke til at mennesker får en psykisk lidelse, netop på grund af presset og kravene individet er under. Yderligere krav til individet er, at det skal være både mentalt og fysisk fleksibelt og mobilt (Jørgensen 2008:20).

Årsager til individualiseringen kan være opbruddet med det traditionelle samfund, hvor mennesket var født ind i en familie og en social klasse og ikke havde mulighed for at bryde disse rammer. I det senmoderne samfund hvor individet er fritstående, ressourcestærkt og har rettigheder, er det ikke fællesskabets interesser, der prioriteres, men ens egne interesser og ens eget bedste (Jørgensen 2012:93-95). Opbruddet af fællesskaber medfører, at den enkelte ikke længere kan danne sin identitet på baggrund af fællesskaber, som den var en del af tidligere, men er nødt til at skabe sin egen identitet. Jørgensen skildrer at *"det er helt afgørende for det senmoderne menneske at have en veludviklet identitet"* (Jørgensen 2012:94), da det er den stabile kerne i menneskets indre, der er nødvendigt for at kunne klare sig i det senmoderne samfund. Andre krav til individet er, at det skal tilpasse sig ændringerne i samfundet og det betyder, at den enkelte konstant skal være omstillingsparat. Det vil sige, at individet skal og må have mulighed for at udvikle sine kompetencer i takt med at kravene i samfundet ændres (Jørgensen 2008:103).

En anden samfundsændring der er stigende er effektiviteten og accelerationen i hverdagen. Individet skal således være effektivt og nå mange gøremål i løbet af en hverdag. Det skal nemlig nå så mange ting på så kort tid som muligt. Det er en acceleration, som det enkelte individ til tider har svært ved at følge med i, og da der

sker så meget i hverdagen skal individet også kunne multitaske, så det kan nå alle opgaverne gennem dagen. Individet vil dermed være mere resultatorienteret i stedet for at have fokus på processen dertil, da det blot ses som forhindringer, som skal overvindes. (Jørgensen 2012:113-116). Denne effektivisering og acceleration i hverdagen er også en del af arbejdslivet, og individet har ikke tid til at slappe af grundet dette, da det hele tiden skal være i gang og arbejde hurtigt. For at individet skal leve op til de krav og forventninger på arbejdsmarkedet, må individet være med til at konkurrere på arbejdsmarkedet. Det må stræbe efter at være effektivt og produktivt og være omstillingsparat og fleksibelt, hvis det ønsker at opnå succes. Individet er derved under et stort pres, når det kommer til beskæftigelse. Samfundet lægger stor vægt på at alle borgere skal i beskæftigelse. Det er blevet en samfundsforpligtelse og der er lavet mange kampagner fra landets side for at få mennesker i beskæftigelse. Yderligere følger der en status med i det at have et arbejde og det er en del af ens identitet (Caswell og Dall 2015:259). Individet skal således forholde sig til mange ting på en gang og samtidig præstere på højt niveau for ikke at lide nederlag. Der er dog nogle mennesker, som ikke har ressourcer til at håndtere alle krav og forventninger samfundet efterspørger, og derfor kan det resultere i udfordringer og en negativ indvirkning på de sociale sammenhænge, som blev belyst tidligere i forbindelse med sårbarhedsmodellen. Når individet ikke har mulighed for og ikke kan håndtere at opretholde de sociale sammenhænge kan det medføre psykiske udfordringer og lidelser. For at hjælpe individet, der har fået en psykisk lidelse, med at komme sig, er der oprettet mange rehabiliteringstilbud. Rehabilitering eller mere specifikt rehabilitering, der har en recovery-orienteret tilgang ønsker jeg at belyse i næste afsnit.

1.4 Rehabilitering og recovery

I dette afsnit ønsker jeg kort at belyse begrebet rehabilitering, da det netop er et rehabiliteringstilbud, der er i fokus i dette speciale, samt at recovery begrebet også vil blive belyst, da denne indsats har en recovery-orienteret tilgang i sit forsøg på at hjælpe mennesker med psykiske lidelser.

Det er af stor betydning at skelne imellem begrebet rehabilitering og recovery. Rehabilitering er den indsats professionelle sætter ind og tilbyder mennesker med

psykisk lidelse. Rehabiliteringsprocessen ses fra de professionelles side, hvor begrebet består af indsatser, der forsøger at fremme individets recovery-proces. Der skal være en aktiv interaktion mellem det enkelte individ og den professionelle (Eplov, Korsbek, Petersen og Olander 2010:37-38). Der er flere definitioner af begrebet rehabilitering, hvor det viser sig, at der ikke er enighed om, hvilken definition, skal benyttes i dagens samfund. Jeg har valgt definitionen om rehabiliteringsbegrebet, som Hvidbogen benytter sig af, hvor der står følgende:

”Rehabilitering er en målrettet og tidsbestemt samarbejdsproces mellem en borger, pårørende og fagfolk. Formålet er, at borgeren, som har eller er i risiko for at få betydelige begrænsninger i sin fysiske, psykiske og/eller sociale funktionsevne, opnår et selvstændigt og meningsfuldt liv. Rehabilitering baseres på borgerens hele livssituation og beslutninger består af en koordineret, sammenhængende og vidensbaseret indsats.” (Johansen, Rahbek, Møller og Jensen 2004:4).

Rehabilitering er således karakteriseret ved, at det er en koordineret, sammenhængende, tidsbestemt og vidensbaseret indsats, der har til formål at forebygge eller genoprette individets funktionsniveau, både fysisk, psykisk og socialt. Dette gøres ved at have fokus på individets hverdagsliv og hvor der er et samarbejde mellem professionelle, individet og pårørende, hvis det er nødvendigt. Dertil er det en helhedsorientering, det vil sige, at der er fokus på hele individets livssituation, samt at der arbejdes i forhold til individets forståelse af situationen (Eplov, Korsbek, Petersen og Olander 2010:39; Johansen, Rahbek, Møller og Jensen 2004:45). Det er således brugerens perspektiv, der er essentielt i rehabiliteringsprocessen (Nake 2008:11).

Recovery betyder ’at komme sig’ og er den personlige proces individet gennemgår for at komme sig fra en psykisk lidelse. William Anthony var en af de første til at tillægge begrebet recovery en betydning. Han definerer recovery på følgende måde:

”At komme sig kan beskrives som en dybt personlig, unik proces som forandrer personens holdninger, værdier, følelser, mål og/eller roller. Det er en måde hvorpå man kan leve et tilfredsstillende, håbefuldt og konstruktivt liv, selv med begrænsninger som er forårsaget af sygdommen. At komme sig indebærer udviklingen

af ny mening og formål i ens liv mens man vokser ud over den psykiske sygdoms katastrofale følger.” (Topor 2005:26).

At komme sig er dermed den proces, der forgår i menneskets indre. Det er udviklingen og forandringen af individets holdninger og værdier og hvor individet finder meningen med livet og kan have en tilfredsstillende tilværelse med de ressourcer det besidder og med eller helt uden den psykiske lidelse. At komme sig kan betyde, at man vender tilbage til identiteten man havde tidligere, eller at det er dannelsen af en ny identitet (Wilken og Hollander 2008:43-44). Derudover adskiller at komme sig fra rehabilitering på tre forskellige punkter. Det er *personlig indsats*, som indebærer at individet deltager aktivt i sin recovery-proces, og det er dermed ikke muligt at være passiv i en sådan situation. Med hjælp fra andre skal og må individet udføre arbejdet selv. *Det hele menneske* handler om, at se hele individet og for individet at finde sig selv. Dertil handler det om at overvinde forskellige funktioner i livet, således at individet kan opnå et tilfredsstillende liv. Det sidste punkt er *magt*. Dette indebærer, at individet får magt over sit eget liv, og at det kan påvirke ens eget liv, tage beslutninger og udforme livet, som det gerne vil, at livet skal leves (Topor 2005:25-26). Yderligere opdeles recovery begrebet i *at komme sig fuldstændigt* og *at komme sig socialt*. At komme sig fuldstændigt betyder, at individet lever et almindeligt liv fuldstændig uden symptomer, behandling eller anden form for støtte. At komme sig socialt betyder, at individet stadig kan have symptomer og modtage behandling og støtte, men at dette ikke er en forhindring i at leve et almindeligt socialt liv. Med det menes, at individet skal have ressourcer og mulighed for at være sammen med andre, uden at der skal være forhindringer og begrænsninger i individets sociale liv (Topor 2005:28-30).

Organisationen, som der er indgået et samarbejde med, i dette speciale, er netop et rehabiliteringstilbud, som har fokus på recovery. Fountainhuset¹ er et arbejdsrelateret rehabiliteringstilbud til mennesker med psykiske lidelser, som ønsker at komme sig. De arbejder med udgangspunkt i hvert enkelt individ og at de ikke skal se individet som en patient, men som en person, for at anvende Topors begreber (Fountainhuset);

¹ En nærmere beskrivelse af Fountainhuset findes i afsnittet "Fountainhuset – et

Topor 2005). Inden præsentationen og en dybere beskrivelse af Fountainhuset, vil jeg præsentere to undersøgelser, som har været til inspiration i specialeprocessen.

1.5 Tidligere undersøgelser

I dette afsnit vil jeg præsentere to undersøgelser, der er udarbejdet i henholdsvis Danmark og USA. Disse undersøgelser med flere har inspireret mig og været med til, at jeg har valgt at beskæftige mig med og skrive speciale om Fountainhuset på Færøerne.

Undersøgelsen ”Selvfølgelige forventninger – Fontænehusene som psykosocial rehabiliteringsmodel” er udarbejdet af Annemarie Højmark, Niels Rosendal Jensen og Søren Langager i 2011. Formålet med undersøgelsen var, at få en uafhængig og videnskabelig funderet evaluering af Fountainhuset og den model, som de benytter sig af. I denne undersøgelse udgjorde alle Fountainhusene i Danmark det empiriske felt, som ved undersøgelsens start var syv i alt. Klubhusene, som de også bliver kaldt, er en del af International Center for Clubhouse Development², hvilket vil sige, at overordnet er der et fælles værdigrundlag for alle Fountainhuse i verden. Fokus i undersøgelsen var, at undersøge, om deltagelse i Fountainhusene havde positiv indvirkning på mennesker med psykiske lidelser. Dette blev gjort ved at det empiriske materiale blev indsamlet igennem kvalitative interviews. Konklusionen og resultaterne af undersøgelsen var, at tilbuddet Fountainhusene udbyder er bemærkelsesværdigt og at det har en rehabiliteringseffekt gennem den utraditionelle tilgang, som det benytter sig af. De tilrettelægger rammerne og strukturen efter, hvordan individet bedst muligt kan gøre tingene selv og blive et selvstændigt individ, hvilket har en effekt på recovery-processen, om end denne tager lang tid. Fountainhuset er således kun en ramme for rehabiliteringen. Ved at tage udgangspunkt i de individuelle selvbeskrivelser og mål er det muligt at lave en handlingsplan for, at den enkelte kan komme sig. Dertil er fællesskabet af stor betydning for recovery-processen, da det fremmer arbejdsmotivationen hos individerne. Forfatterne af undersøgelsen mener, at grundvilkårene for ’individuelle lærings- og forandringsmiljøer’, som er modellen Fountainhuset anvender, kan kopieres til andre lignende tilbud (Højmark, Jensen og Langager 2011).

² Omtales herefter som ICCD.

Den anden undersøgelse jeg vil præsentere er udarbejdet af Andrew Schonebaum og Jeremy Boyd i 2012 og har titlen ”Work-Ordered Day as a Catalyst of Competitive Employment Success”. Formålet med denne rapport var at undersøge, om deltagelse i et arbejdsrelateret dagsprogram, der tager udgangspunkt i klubhusmodellen, har en positiv effekt på erhvervsmæssig uddannelse. Longitudinal metoden blev benyttet, hvor de fulgte 43 tilfældigt udvalgte psykisk syge personer i 135 uger. For at finde frem til undersøgelsesspørgsmålet vurderede de forholdet mellem deltagelse ved dagsprogrammet og varigheden af beskæftigelse for undersøgelsens deltagere, der både deltog i et arbejdsrelateret program ved et klubhus og havde et almindeligt arbejde ved siden af. Resultatet af denne undersøgelse viste, at deltagelse ved et arbejdsrelateret dagsprogram ved et klubhus har signifikant positiv indvirkning på gennemsnitsvarigheden af beskæftigelse. Det viste sig således, at mennesker med psykiske lidelser, som deltager i et arbejdsrelateret dagsprogram, har større mulighed for at forbedre sig til almindeligt arbejde og kan således også resultere i, at varigheden på beskæftigelse forlænges (Schonebaum og Boyd 2012).

1.6 Fountainhuset – et psykiatrisk rehabiliteringstilbud

Som tidligere skrevet har jeg i dette speciale indgået et samarbejde med Fountainhuset på Færøerne. I dette afsnit vil jeg beskrive Fountainhusets historie, hvad Fountainhuset er og hvordan de ønsker at arbejde. Dette udarbejdes for at få et indblik i organisationen som udgør rammen om specialet.

Fountain House har sin oprindelse i USA i 1948. Det var psykisk syge mennesker, som var udskrevet fra sygehuset, der kom sammen i sociale grupper for at støtte hinanden i fællesskabet og for at blive inkluderet i samfundet. De følte ikke, at de professionelle så dem som værende mennesker med følelser og behov, men mere som patienter eller klienter. I 1950'erne blev professionelle inddraget i klubben, hvor styringen blev ændret fra kun at omfatte medlemmer til at omfatte medarbejdere og medlemsstyring. Siden det første Fountainhus i 1948 er der blevet oprettet mange klubhuse, som de kaldes, over hele verden. Det første Fountainhus i Danmark blev stiftet i 1986. I dag er der over 350 Fountainhuse i hele verden. Det var først i 1994, at ICCD blev etableret. Denne internationale paraplyorganisation fik til opgave at

udvikle et certificeringsprogram for klubhuse. Der er altså nogle retningslinjer³ alle klubhuse skal følge for at blive akkrediteret som et klubhus (Thomsen 2006:4-7).

Selvom Fountainhuset på Færøerne først åbnede i april 2014, så startede idéen om at åbne det helt tilbage i 2007. Súna Mørk fortæller, at hun har arbejdet på psykiatrisk afdeling i Tórshavn i flere år og her blev hun sammen med en kollega og den anden grundlægger for Fountainhuset på Færøerne, Súsanna Winther Poulsen, gjort opmærksom på, at der manglede et udslusningstilbud til patienter efter indlæggelse. Dette var inden distriktpspsykiatrien var oprettet. De oplevede derfor, at flere patienter blev indlagt flere gange, da de ikke kunne håndtere en almindelig hverdag, hvor de ofte blev fanget i samme mønster, miljø og netværk som inden indlæggelse. Mørk og Poulsen begyndte herefter at arbejde med og forberede patienter, som skulle ud i livet igen og gjorde dette ud fra den psykiatriske afdeling. Dette var dog ikke optimalt, men det som var muligt på det tidspunkt. I 2007 var de på en arbejdsrelateret rejse på Island og besøgte blandt andet Fountainhuset Geysir. Det var på denne tur, at ideen til at oprette et Fountainhus på Færøerne stammer fra, da de to kollegaer mente, at der var behov for et lignende tilbud på Færøerne. Efter dette undersøgte de mulighederne for at oprette et Fountainhus på Færøerne. Det var dog først i 2010, at der for alvor kom gang i forberedelserne, hvor de brugte meget tid på at argumentere for politikere, hvad formålet og indholdet var for projektet.

Der gik trods alt et par år inden, at der skete noget. I oktober 2012 tog en psykisk syg mand livet af sig og dette skulle vise sig at være startskuddet for Fountainhuset på Færøerne. Årsagen til at hans død blev startskuddet, er, at nogle af hans kammerater havde en mindestund for ham og valgte at gøre det, som en støttekoncert, hvor indkomsten skulle gå til et Fountainhus. Der blev holdt endnu en støttekoncert arrangeret af venner til den afdøde, denne gang på Islandsbrygge i København og her var et overskud på omkring kr. 100.000, hvilket var forbløffende for arrangørerne. Grunden til at vennerne ville, at pengene skulle gå til et Fountainhus var, at de var overbeviste om, at hvis et tilbud som Fountainhuset var til rådighed nogle år tidligere, så ville den afdøde have større mulighed for at komme sig fra sin psykiske lidelse og måske have overlevet. Herefter gik det hurtigt. Politikerne fik øjnene op for, at der

³ Vedlagt som Bilag A.

manglede et tilbud til psykisk syge og i 2014 fik Fountainhuset bevilliget penge til et tre årigt projekt fra Socialministeriet.

Fountainhuset på Færøerne holder til i egne lokaler i centrum i Tórshavn og har dermed ikke fælles lokaler med andre behandlingstilbud, som eksempelvis sygehuset eller distriktps psykiatrien. De lægger stor vægt på beliggenheden, da de ønsker, at miljøet skal være hyggeligt, stimulerende og nemt tilkommeligt. Alle lokaler i huset er tilgængelige for både medarbejdere og medlemmer, derved er der ingen opdeling af lokaler, som kun er tilgængelige for medarbejdere eller medlemmer. Fountainhuset følger de 36 ICCD punkter, som er klubhusmodellens regelsæt. De følger regelsættet, da dette er med til at holde niveauet oppe på et højt plan. Dette er til trods for, at Fountainhuset på Færøerne ikke er godkendt af den internationale klubhus organisation, da det er et tre årigt projekt i første omgang. Medarbejderne har dog store forventninger til at fortsætte med Fountainhuset efter projektiden er over ved udgangen af 2016. For at blive godkendt og akkrediteret af ICCD, skal Fountainhuset have en fastlagt bevilling fra lagtinget for fremtiden. I Danmark for eksempel bliver Fountainhusene finansieret med støtte fra landet og kommunen med 50% fra hver. På Færøerne finansierer landet hele projektet, og selv om huset ligger i Torshavn, så har Tórshavnar kommune ikke mulighed for at give økonomisk støtte, da det er et tilbud til alle borgere på Færøerne og ikke kun psykisk syge i Tórshavn. Dog har Tórshavnar kommune været med til at støtte på andre måder, som eksempelvis med lokale og en overkommelig husleje. Fountainhuset har ikke andre de kan trække på økonomisk og derfor er det af stor betydning, at landet bevilliger økonomisk støtte til projektet. Det vil sige, at hvis lagtinget ikke ser meningen og ikke tror på projektet, og derfor ikke vil bevillige penge til huset, så kan Fountainhusets rehabiliteringstilbud ikke fortsætte.

Formålet med Fountainhuset er at skabe et miljø med arbejde og socialt fællesskab, hvor mennesker med en psykisk lidelse er medlemmer og ikke patienter. Derudover er formålet at støtte og udvikle medlemmernes kompetencer og styrker, så de igen kan overkomme og derved få en meningsfuld hverdag. Medlemmerne skal opmuntres til at skabe positive og vedvarende ændringer, og formålet er at styrke kompetencerne hos den enkelte både på det personlige, faglige og det sociale område. Dette er også i tråd med det holistiske menneskesyn Fountainhuset opererer med (Poulsen og Mørk 2013:2). Yderligere er formålet, at hver enkelt vil opleve, at de er i stand til at påtage

sig opgaver, at de er noget værd, at der er brug for dem og at de gør en forskel. Ved at udvikle individernes styrker og kompetencer giver det en større mulighed for at få overskud til at arbejde eller gå i skole, samtidig med at det giver mulighed for en hverdag og et liv, hvor individet er mere selvstændigt. I klubhusmodellen er beskæftigelse af stor betydning, og det at være i arbejde betyder, at det kan være med til at strukturere livet i forhold til tid og rum og dermed give mulighed for sociale relationer. Yderligere kan tilknytningen til arbejdsmarkedet være med til at skabe den enkeltes identitet, samt styrke om ens selvtillid og selvrespekt. I forhold til Fountainhuset kan netop støtten til at udvikle det enkelte individ til arbejde, sociale relationer og egen livsførelse resultere i og styrke individet til at komme sig (Poulsen og Mørk 2013:3; Fountainhuset). Støtten og arbejdstilgangen i Fountainhuset bliver tilrettelagt personligt til det enkelte medlem, hvor de er med til at tilrettelægge hverdagen, således at behandlingsforløbet er i ens eget tempo og de laver det de ønsker og har lyst til. Dette er endvidere i tråd med klubhusmodellen, som fokuserer på fem værdier. Disse fem værdier er indflydelse, ækvivalens, arbejdsfællesskab, frivilligt arbejde og fokusering på styrker hos den enkelte. Disse fem værdier og tilgangen Fountainhuset ønsker at arbejde med resulterer i, at medlemmerne har indflydelse, samt at ansvarsfølelsen og ækvivalensen styrkes. Der bliver således lagt stor vægt på de stærke, sunde og produktive sider hos individet og ikke sygdom og forhindringer (Poulsen og Mørk 2013:4).

I forhold til beslutninger og de forskellige arbejdsopgaver i Fountainhuset er medarbejdere og medlemmer på lige fod. De er sammen om at få tingene til at løbe rundt og er afhængige af hinanden til dette. Derfor er det af stor betydning, at medlemmerne møder op til tiden og deltager i det daglige arbejde. De daglige opgaver er opdelt i forskellige enheder, hvor der blandt andet findes en køkkenenhed, vedligeholdelse af huset og haven og en administrationsenheden, som alle er vigtige opgaver at udføre hver dag. Dog mærker medarbejderne, at de må være i spidsen for at motivere medlemmerne. Medlemmerne har ikke ansvar at lave mere end de ønsker og har lyst til (Poulsen og Mørk 2013:5).

Fountainhuset er rettet mod alle individer, både mænd og kvinder, som opfatter sig selv som havende psykiske og/eller sociale udfordringer. Der skal ikke en henvisning fra myndigheder eller fagfolk (læge, socialrådgiver, psykiatrisk afdeling), men alle

kan komme til en samtale, hvor de blandt andet taler om den enkeltes drømme og forventninger. Hvis tilbuddet er noget for vedkommende er det muligt at starte med det samme. Der er dermed ikke ventetid, som ofte opleves ved andre offentlige tilbud. Fælles for målgruppen er, at de enten ønsker at komme ud i beskæftigelse eller starte på en uddannelse og ønsker et aktivt liv, som er livsbekræftende for den enkelte. Derudover har de det tilfælles, at de har det vanskeligt med at skabe og bibeholde relationer med andre mennesker, de har store udfordringer med at få en struktureret hverdag op at køre, de tror, at Fountainhuset kan gøre en forskel i deres liv, de har en vilje og oplever et behov for at få et aktivt liv, samt at det er frivilligt at benytte huset. Der er således ingen der tvinger dem til at benytte huset eller til at møde op efterfølgende. Niveauet på medlemmernes psykiske lidelser i Fountainhuset er meget forskellige, da det er alt fra angst til isolation til skizofreni til melankoli til personlighedsforstyrrelser. Disse mennesker har det svært med at tilpasse sig normer og regler, har ofte en ustruktureret hverdag, sover om dagen og er oppe om natten og er ikke gode til konflikter. Ifølge Fountainhuset er medlemmernes diagnose og sygdom ikke i fokus. I den første samtale bliver der således ikke spurgt ind til sygdommen eller diagnosen og dette overrasker ofte medlemmerne, da det ofte er i fokus og det første som bliver spurgt ind til ved andre lejligheder. I Fountainhuset lægges der stor vægt på, at medlemmerne er medarbejdere og ikke syge mennesker (Poulsen og Mørk 2013:5). Af medarbejderne bliver Fountainhuset omtalt som en arbejdsplads og medlemmerne som arbejdere, også, når de er ude af huset.

2. Problemformulering

På baggrund af ovenstående præsentation og betragtninger i forhold til personer med psykiske lidelser, samfundsændringer, det at komme sig og til sidst rehabiliteringstilbuddet Fountainhuset har ledt mig hen til følgende problemformulering:

Hvilken betydning har recovery tankegangen i Fountainhuset for mennesker med psykiske lidelser på Færøerne, der benytter eller har benyttet tilbuddet?

Med ovenstående problemformulering ønsker jeg at belyse og undersøge betydningen af Fountainhuset med recovery som fokuspunkt. Betydning skal i dette speciale forstås, som medlemmernes oplevede kvalitet af recovery i Fountainhuset og ydermere at belyse opfattelsen mennesker med psykiske lidelser på Færøerne har og tillægger det at komme sig. Jeg ønsker at tage udgangspunkt i aktørperspektivet, herunder medlemmer, som benytter eller har benyttet Fountainhuset, og at fortolke medlemmernes udtalelser og beretninger om egne tanker, opfattelser og oplevelser. Medlemmernes perspektiv er således valgt, da de oplever og erfarer Fountainhuset på første parket og derfor har en forudsætning for at udtale sig om dette. Jeg vil tage udgangspunkt i både nuværende medlemmer og medlemmer, som tidligere har benyttet tilbuddet, men er kommet sig. Dette på baggrund af at Fountainhuset følger nogle af medlemmerne, selvom de er stoppet med at benytte tilbuddet og kommet ud på arbejdsmarkedet. Disse medlemmer har dog oplevet at komme sig og har været en del af hele processen i Fountainhuset og har derfor en fordel i sine udtalelser, da de har haft mulighed for at reflektere over egne oplevelser af tilbuddet. Alle informanter vil dog blive omtalt som medlemmer, da de som medlemmer har et livslangt medlemskab til trods for, om de benytter sig af tilbuddet eller er kommet videre på arbejdsmarkedet. Derudover omtales de som medlemmer og ikke klienter eller patienter, da Fountainhuset ikke fokuserer og definerer medlemmerne på baggrund af deres psykiske lidelse. I specialet vil jeg ikke differentiere mellem medlemmernes psykiske diagnoser, da Fountainhuset ikke skelner mellem graden af psykiske lidelser, men derimod byder alle mennesker velkommen, som selv oplever, at de har psykiske problemer og har svært ved at håndtere en almindelig hverdag. Der tages derfor

udgangspunkt i medlemmer, som benytter eller har benyttet Fountainhuset, uanset graden af deres psykiske lidelse. Medlemmer som benytter eller har benyttet Fountainhuset på Færøerne vil dermed udgøre empirien i specialet. Jeg vil ikke sammenligne Fountainhuset på Færøerne med Fountainhusene i Danmark, andre steder eller samspillet mellem Fountainhuset på Færøerne og Socialkontoret eller andre lignende tilbud. I specialets videre forløb vil personer med psykiske lidelser, der benytter eller har benyttet Fountainhuset således blive omtalt som medlemmer og fast ansatte som medarbejdere.

3. Videnskabsteoretisk tilgang

Den videnskabsteoretiske tilgang udgør rammen om denne specialeopgave. Videnskabsteorien kan betragtes som det styrende for udformningen af specialeskrivningen. I dette afsnit vil jeg redegøre for den udvalgte videnskabsteoretiske tilgang, hermeneutikken, samt den forforståelse jeg har forud for udarbejdelsen af undersøgelsen.

3.1 Hermeneutikken

Ved at anvende en kvalitativ forskningsmetode i undersøgelsen, hvor jeg er interesseret i menneskers erfaringer betyder det, at jeg som forsker er åben i forhold til området, der undersøges. Da jeg forholder mig åbent til fænomenet, giver det muligheden for, at medlemmernes fortællinger og udtalelser kan være nuancerede og jeg derved får afdækket noget af den oplevelse, erfaring og betydning de tillægger fænomenet, altså Fountainhuset og recovery. Derudover ønsker jeg en forståelse for, hvordan medlemmerne opfatter og forstår Fountainhuset, og hvilken betydning tilbuddet har for dem, der benytter Fountainhuset. Denne forståelse dannes og skabes ved at fortolke medlemmernes udtalelser og beretninger gennem erfaringer, de har af Fountainhuset for således at opnå den ønskede viden. På baggrund af ovenstående tager jeg udgangspunkt i hermeneutikken, da denne tilgang netop er en fortolkningstilgang (Højberg 2013:291; Juul 2012:107). Yderligere er den hermeneutiske cirkel, horisontsammensmeltning og forforståelse centrale begreber i hermeneutikken.

Den hermeneutiske cirkel karakteriseres af vekselvirkningen der opstår, når den vedvarende fortolkningsproces skrider frem i analysen. Bevægelsen i vekselvirkningen går frem og tilbage mellem forskeren og genstanden, altså mellem medlemmernes udtalelser og min fortolkning af udtalelserne. Denne vekselvirkning er som en uendelig og uafsluttet fortolkningsproces (Højberg 2013:300). Jeg, som forsker, er en aktiv del af fortolkningsprocessen, da ønsket er at finde frem til, hvilken betydning Fountainhuset og dets recovery tilgang har for medlemmerne, der benytter tilbuddet. Derfor ønskes og stræbes der efter at opnå så detaljerede og varierede

beskrivelser som muligt, for netop at kunne forstå betydningen medlemmerne tilskriver Fountainhuset. Forskeren har ydermere ikke mulighed for at trække sig og være neutral i forhold til forståelsen og fortolkningen af fænomenet (Højberg 2013:293,300; Juul 2012:121). Da det ikke er muligt at sætte forforståelserne i parentes⁴, vil jeg derimod sætte dem i spil i analyseprocessen med henblik på, at min forståelseshorisont revurderes og muligvis ændres og kommer tættere på medlemmernes forståelseshorisont. Formålet er at udvide min forståelseshorisont, idet jeg interviewer medlemmerne, hvor jeg går bagom medlemmernes udtalelser i forsøget på at tolke medlemmernes subjektive mening og den betydning, de tilskriver Fountainhuset og dermed at forskerens og medlemmernes forståelseshorisonter overlapper hinanden, men opnår dog aldrig en horisontsammensmeltning. Det er således ikke nødvendigvis konsensus eller enighed, når forståelseshorisonterne mødes eller en overtagelse af den andens forståelseshorisont, men forskeren forsøger blot at få indblik, en forståelse og en anerkendelse af den andens oplevelser og erfaringer af fænomenet (Højberg 2013:302-303; Juul 2012:124-127).

3.2 Forforståelser

Som skrevet i afsnittet overfor udgør forforståelsen et væsentligt punkt i hermeneutikken. Det kan være både personlige erfaringer, litteratursøgning og kendskab til recovery eller til selve Fountainhuset. På anden vis kan der ydermere være de fordomme, som den enkelte møder et bestemt fænomen med, det betyder dog ikke, at det er negativt, men de går forud for forståelse og udlægningen af fænomenet. Ifølge Hans-Georg Gadamer er det umuligt at gå fordomsfrit til værks i et felt, det er dermed ikke muligt at sætte antagelserne i parentes som i fænomenologien (Juul 2012:122). Gadamer mener yderligere, at fortolkningen er præget af vores forforståelser, og ved at tage afsæt i hermeneutikken sætter jeg mine forforståelser i spil, da jeg som forsker vil være åben overfor nye forståelser af feltet gennem forståelses- og fortolkningsprocessen og anvende forforståelserne produktivt i udarbejdelsesprocessen. Derudover præger og bidrager forforståelserne til, at forskeren stiller relevante spørgsmål i interviewguiden og i selve interviewsituationen. I specialet betyder dette, at mine forforståelser vil sættes i spil og udfordres, så der er mulighed for at opnå ny viden og erfaringer som

⁴ En nærmere beskrivelse af forforståelserne findes i afsnittet "Forforståelser".

specialeskrivningen skrider frem. Derfor mener jeg ikke, at mine forforståelser vil være til begrænsning i specialet, men de vil bidrage og have en indflydelse på fortolkningen (Højberg 2013:299-304). I det følgende vil mine forforståelser præsenteres.

Interessen for at beskæftige mig med Fountainhuset i specialeskrivningen opstod, da jeg hørte om, at projekt Fountainhus var startet på Færøerne. På Færøerne findes der ikke mange lignende tilbud til mennesker med psykiske lidelser og dertil er der ikke mange undersøgelser af feltet, hverken kvantitative eller kvalitative undersøgelser. Som tidligere skrevet indså initiativtagerne af projekt Fountainhus, at der manglede et led imellem afdelingen og livet efter indlæggelse. De oplevede at flere af menneskene havde svært ved at få fodfæste i samfundet, da de efter udskrivelse kom i samme miljø og omgangskreds som inden indlæggelse, hvilket ofte betød, at de gæstede psykiatrisk afdeling op til flere gange. Derfor har de kæmpet for at oprette et rehabiliteringstilbud til mennesker med psykiske lidelser, som blev til Fountainhuset, da de selv havde sat sig ind i, hvad det var for et tilbud og derefter blev bevidste om resultaterne og successen Fountainhuset kastede af sig i nabolandene. Her var et tilbud som skulle gribe mennesker med psykiske lidelser efter de var blevet udskrevet fra psykiatrisk afdeling og ruste dem til et liv i samfundet, herunder både personligt, socialt og arbejdsmæssigt, ved at skabe og opnå en meningsfuld hverdag og et meningsfuldt liv med arbejde, hvor medlemmernes identitet og livskvalitet fremmes. Dette fangede min opmærksomhed og jeg blev nysgerrig efter at vide, hvad Fountainhuset egentlig er for et tilbud og om det nu har en betydning og gør en forskel i livet hos dem, der benytter sig af tilbuddet Fountainhuset udbyder.

Nysgerrigheden gjorde, at jeg gik videre med min underen og søgte på internettet efter oplysninger om Fountainhuset. Jeg har blandt andet læst mig ind på emnet i rapporterne ”Selvfølgelige forventninger” af Anne Marie Højmark, Niels Rosendal Jensen og Søren Langager⁵ og ”Fountain Houses i Danmark” af Ole Thomsen, samt at jeg har opnået viden på internettet og specielt hjemmesiden hos Fountainhuset på Færøerne. Jeg har opnået viden både om Fountainhuset på Færøerne og i Danmark, samt lidt international historie om Fountainhuset. Jeg har blandt andet fået en

⁵ En nærmere beskrivelse af rapporten findes i afsnittet ”Tidligere undersøgelser”.

forståelse for, hvordan Fountainhuset på Færøerne arbejder og hvad deres fokus er i hverdagen. Fountainhuset har et holistisk menneskesyn og de ønsker derfor at medlemmerne skal komme sig i alle livets aspekter, da det er helheden, som skal opbygges og ikke kun én del af mennesket. Yderligere har jeg fået en forståelse af den internationale klubhusmodel som alle Fountainhuse følger. Den bliver dog tilpasset kulturen og omstændighederne alt efter, hvor de respektive Fountainhuse er placeret geografisk. Med ovenstående in mente mener jeg, at jeg har dannet mig en dybere forståelse af Fountainhuset og derfor er bedre rustet og forberedt til at møde medarbejdere og medlemmerne, der benytter tilbuddet.

Gennem mine livserfaringer, både uddannelse og arbejde, har jeg yderligere skabt en forforståelse af emnet. Jeg har blandt andet arbejdet med udsatte mennesker, dette var dog mennesker med fysiske handicap, men det gør det ikke mindre relevant, da jeg mener, at udsatte personer kæmper for at få en plads i samfundet. De lider under samfundskravene og jeg kan forestille mig, at mange af dem føler sig stigmatiseret eller marginaliseret. Yderligere har jeg arbejdet i udlandet med udsatte mennesker, hvor jeg oplevede menneskers nød og ønske til at opnå et normalt og meningsfuldt liv, hvilket også har præget mit valg af uddannelse. I min uddannelse som sociolog, hvor samfundet, menneskets adfærd og samspillet mellem individ og system er i fokus og i kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde, har jeg fået bekendtskab til teorier, som er relevante i forhold til betydningen af Fountainhuset og det at komme sig efter en psykisk lidelse. Her kan blandt andet nævnes teorier som stigmatisering, anerkendelse, modernitet og selvidentitet.

Med disse eksplicitte forforståelser in mente, er det med til, at jeg er bevidst om dem og dermed kan udfordre mig selv ved at sætte dem i spil. De vil således bidrage til at jeg, som forsker, forstår, fortolker og opnår ny viden gennem den uendelige vekselvirkning i fortolkningsprocessen, hvor der vil forsøges at udvide min forståelseshorisont, således at jeg kommer tættere på medlemmernes forståelseshorisont.

4. Metode

I følgende afsnit redegøres der for metodiske valg og refleksioner, som er gjort i forbindelse med specialets udarbejdelse.

4.1 Forskningsinterview

I specialet har jeg valgt at anvende kvalitativt semistruktureret forskningsinterview. Jeg ønsker at producere viden og forstå verden gennem samtaler med medlemmer, der benytter Fountainhuset, hvor deres subjektive synspunkter og oplevelser af hverdagen bliver beskrevet og er i fokus. Selvom forskningsinterviewet er en samtale, så er det ikke ensbetydende med, at det ikke er professionelt. For det første er interviewet en samtale med struktur og formål, da ønsket er at opnå viden om et bestemt emne, som i dette speciale er, hvilken betydning Fountainhuset, samt det at komme sig har for medlemmerne (Kvale og Brinkmann 2015:19-22). Dette vil jeg forsøge at gøre ved, at jeg som forsker, vil lytte aktivt og følge op på informanternes svar og beretninger ved at stille uddybende spørgsmål for at få afklaret eventuelle misforståelser eller uklarheder, som skulle opstå i interviewet (Kvale og Brinckmann 2015:26). Derudover kan udtalelserne blive mere nuancerede og deltaljerede, når interviewer spørger ind til dem. For det andet er der ikke ligestilling mellem to personer ved et interview, som det er ved en hverdagssamtale. I interviewet har interviewer en magtposition, da det er denne, der styrer og kontrollerer interviewet og bestemmer emnet for samtalen. Det er interviewer, der stiller spørgsmål og informanten, der svarer. I interviewsituation vil jeg som forsker dermed ikke bidrage med min holdning til emnet og problemstillingen, og informanten vil sandsynligvis ikke spørge ind til den (Kvale og Brinkmann 2015:23). Dog mener jeg, at jeg som interviewer er medproducent af viden, da det er i samspillet og interaktionen mellem interviewer og informanten, at viden, herunder empirien, skabes (Järvinen 2005:29). Dette kan føres tilbage til hermeneutikken og den vekselvirkning, der sker mellem interviewer og informanten i interviewsituationen, hvor viden skabes gennem en gensidig påvirkning (Højberg 2004:320).

Det, at jeg benytter mig af det semistrukturerede interview, betyder, at der er et formål med interviewet, der har en speciel tilgang og teknik. Formålet er *”at indhente beskrivelser af den levede verden med henblik på at fortolke betydningen af de beskrevne fænomener”* (Kvale og Brinkmann 2015:49). I interviewsituationen betyder dette, at formålet med at interviewe de udvalgte informanter er at få oplevelser, tanker og erfaringer, som de har haft i Fountainhuset, frem i lyset. Tilgangen til interviewet er ikke en åben hverdagssamtale eller et stringent interview, men der fokuseres på problemformuleringen ved hjælp af en interviewguide⁶, hvor informanterne vil blive ledet hen imod bestemte temaer med henblik på at tale om disse, og hvor der er plads til at stille uddybende spørgsmål (Kvale og Brinkmann 2015:49). Interviewguiden anvendes således som ramme i interviewsituationen.

Derudover er der valgt at udføre interviewene som enkeltmandsinterview. Dette gøres, da emnet er relativt sårbart og ved at interviewe enkelte informanter, åbnes der op for, at den enkelte informant kan føle sig tryk, hvis sensitive emner skulle bringes frem, da interviewet både er anonymt og bliver behandlet fortroligt.

4.2 Adgang til feltet

Jeg valgte at tage skriftlig kontakt til Fountainhuset på Færøerne. Kontaktpersonen var med det samme positiv overfor et samarbejde, men vi aftalte i første omgang et møde, hvor jeg kunne fortælle mere konkret, hvad formålet med undersøgelsen og specialet var. Vi indgik i et samarbejde, hvor der blev aftalt, at jeg kunne interviewe medlemmer i Fountainhuset. Ønsket var at interviewe mellem fire og seks informanter. Der var seks medlemmer, der ønskede at deltage. Medarbejderne i Fountainhuset var imødekommende og var fra start til slut positive overfor undersøgelsen og gav mig adgang til feltet. De havde et ønske om at få adgang til specialet, da det er færdig skrevet og jeg aftalte derfor med dem, at de efterfølgende kunne få adgang til undersøgelsen og dermed få indsigt i, hvilken betydning Fountainhuset og det at komme sig har for de enkelte medlemmer.

⁶ Nærmere beskrivelse findes i afsnittet “Interviewguide”.

4.3 Informanter

Da jeg i undersøgelsen tager udgangspunkt i aktørperspektivet, er det relevant at inddrage medlemmer i Fountainhuset i specialets undersøgelse. Som skrevet tidligere er der valgt at interviewe seks medlemmer og udvælgelsen af disse informanter, har medarbejderne været behjælpelige med. Medarbejderne kontaktede relevante medlemmer, som kunne have lyst til at deltage i undersøgelsen. Dette mener jeg er en fordel, da de kender medlemmerne i Fountainhuset. Kriterierne for at deltage i undersøgelsen var, at jeg ønskede informanter, der benytter huset eller har benyttet det, men er kommet videre og er således ude på arbejdsmarkedet. Ved at udvælge disse informanter er jeg klar over, at disse sandsynligvis vil være positive overfor tilbuddet, som Fountainhuset tilbyder mennesker med psykiske lidelser, men jeg ser det ikke som en ulempe, da recovery netop omhandler dem, som har gjort fremskridt og er kommet sig. Jeg havde således ingen kontakt med informanterne inden selve interviewet. Efter ønske fra medarbejderne og medlemmerne udarbejdede jeg en kort skrivelse⁷ til de kontaktede informanter, hvor jeg beskrev, hvad undersøgelsen omhandlede og hvilke temaer jeg ønskede at komme ind på. Dette så at de havde mulighed for at forberede sig lidt, uden helt at vide, hvilke spørgsmål der ville blive stillet. Yderligere oplyste jeg dem om, at jeg ikke ville fokusere på deres sygdom eller diagnose eller årsagen til, at de benytter Fountainhuset, da dette ikke skulle være en forhindring i at deltage i undersøgelsen, samt at Fountainhuset ikke fokuserer på deres psykiske lidelser. De blev endvidere oplyst om, at udtalelserne vil blive behandlet troværdigt og anonymt, hvis de enkelte informanter havde et ønske om dette. Alle undtagen en informant ønskede dette og derfor har jeg valgt at give alle fiktive navne, som de omtales som videre i specialet. De fiktive navne er: Poul, Jens, Martin, Niels, Sofie og Nanna.

4.4 Interviewguide

En semistruktureret interviewguide⁸ blev udarbejdet og anvendt til specialets seks interviews. Denne interviewguide bidrager til at skabe en struktur i interviewforløbet. Interviewguiden indeholder en oversigt over temaer, som jeg ønsker at få belyst, og forslag til spørgsmål for at besvare problemformuleringen, hvor der også gives

⁷ Vedlagt som Bilag B.

⁸ Vedlagt som Bilag C og D.

mulighed for nye retninger og spørgsmål, der kan opstå undervejs i interviewsituationen. Udover at spørgsmålene vil blive åbne, vil jeg så vidt muligt formulere dem i et hverdagsprog og dermed undgå at anvende akademiske og værdibetonede ord, således at spørgsmålene er nemme at forstå og for at de ikke skal have indvirkning på informanternes svar og udtalelser. Interviewguiden startede med en briefing, hvor jeg oplyser informanten lidt om mig selv og omstændighederne for interviewet, samt formålet med interviewet og specialet. Derefter følger temaer, som omhandler "Mødet med Fountainhuset", "Fountainhusets bidrag", og "Hverdagen i Fountainhuset". Disse er udvalgt, da ønsket og formålet er, at få indtryk af hverdagen i Fountainhuset og medlemmernes oplevelse af den, samt betydningen af at benytte tilbuddet Fountainhuset i forbindelse med recovery-processen hos den enkelte. Både ved udvælgelsen af temaer og spørgsmål var jeg inspireret af tidligere projekter og undersøgelser af Fountainhusene i Danmark. Interviewguiden afsluttes med en debriefing, hvor der gives mulighed til informanterne for at komme med kommentarer eller tilføjelser og hvor interviewet bliver afrundet.

Da de udvalgte informanter er medlemmer, der benytter sig af Fountainhuset nu, og medlemmer som er kommet videre ud på arbejdsmarkedet, blev spørgsmålsformuleringerne i interviewguiden tilpasset, således at de er relevante for begge typer af informanter. Alle informanter blev ledet ind på samme temaer, men spørgsmålsformuleringerne var forskellige, men havde dog samme betydning.

Interviewguiden blev oprindelig udarbejdet på dansk, men da jeg havde et samarbejde med Fountainhuset på Færøerne og skulle interviewe medlemmer, som selvsagt er fra Færøerne, blev sproget i interviewsituationen færøsk. Derfor oversatte jeg hele interviewguiden til færøsk, således at interviewene foregik på informanternes modersmål. Dette blev gjort for, at der ikke skulle opstå misforståelser grundet sproget.

4.5 Interview gennemførelsen

Ved det første møde med medarbejdere fra Fountainhuset blev der aftalt, at interviewene kunne foregå i samtalerummet i Fountainhuset. Dette mener jeg er en fordel, da det foregår i trygge omgivelser for informanterne og derfor muligvis har

større frihed til at udtale sig og dele sensitive oplysninger. Én af informanterne ønskede dog, at jeg kom på hans arbejde og interviewede ham og det var jeg åben overfor og var af den overbevisning, at det ikke ville skade undersøgelsen. Jeg aftalte med medarbejderne nogle dage, som interviewene kunne foregå og ellers var det op til informanten selv at vælge tidspunktet, som passede bedst. Interviewene foregik i april 2016. Alle seks informanter mødte op til det aftalte tidspunkt, dog havde informanten jeg mødte på hans arbejdsplads glemt aftalen, men havde tiden til at tage en pause, så interviewet kunne gennemføres.

Som skrevet i afsnittet om interviewguiden startede jeg med at introducere mig selv og definere situationen for informanten, samt fortælle lidt om formålet med interviewet og hvilke temaer vi ville komme ind på. Her kom jeg også ind på fortrolighed, anonymitet samt optagelse af interviewet. Jeg gjorde det klart for dem, at hvis der var spørgsmål, de ikke ville svare på af en eller anden årsag, så var det fint. Dette var gjort for at informanten skulle føle tryghed og samtidig for at skabe en tillid, således at informanten ville fortælle frit om oplevelser i Fountainhuset. Jeg lyttede aktivt under interviewet og spurgte uddybende spørgsmål, så informanten skulle føle, at jeg var interesseret i udtalelserne og ønskede at opnå stor viden om hans oplevelser. Interviewene sluttede af med, at jeg spurgte om informanten havde kommentarer eller noget at tilføje. Dette for at give informanten mulighed for at fortælle om problemer eller tanker, som opstod under interviewet.

4.6 Transskribering

Alle informanter gav samtykke til at interviewene kunne optages på telefonens diktafon. Dette var ét ønske fra min side, da jeg dermed havde frihed til at koncentrere mig om selve interviewsamtalen og fokusere på emnet gennem hele interviewet og dermed ikke skulle distraheres ved at skrive noter undervejs, eller huske alt der blev sagt under interviewene for derefter at skrive det ned. Dette gav dermed muligheden for at transskribere interviewene⁹. Det er at klargøre og strukturere de gennemførte interviews til analyse ved at transskribere dem fra talesprog til skriftsprog. Som tidligere skrevet blev interviewene gennemført på færøsk, da informanternes modersmål er færøsk. Derfor vil selve interviewene oversættes i

⁹ Vedlagt som Bilag E, F, G, H, I og J.

transskriberingsprocessen fra færøsk til dansk. Jeg vil bestræbe mig efter, at transskriptionerne tilnærmelsesvis oversættes ordret og i fuld længde, da ønsket er at anvende informanternes udtalelser i analysedelen, hvor deres meninger og oplevelser gerne skal komme til udtryk. Jeg har dog valgt at undlade pauser, følelsesudtryk og ord som ”øh”, ”hmm” og andre lignede ord for at transskriptionerne skal være mere læsevenlige (Kvale og Brinkmann 2009:202-206). Selvom kropssprog, gestus, tempo og stemmeleje går tabt i transskriberingen, så mener jeg, at dette ikke vil være af betydning for fortolkningen og analysen, da jeg selv har gennemført og transskriberet alle seks interview og derfor har en forudsætning for at huske hvert interview og ydermere mulighed for at lytte til optagelserne flere gange, hvis der er behov for det (Kvale og Brinkmann 2009:199-201). For at bibeholde informanternes anonymitet vil de blive omtalt med deres fiktive navne i transskriptionerne.

4.7 Etiske overvejelser og refleksioner

Der er fire felter inden for kvalitative interviews, som dækkes af etiske retningslinjer. Disse er også dem der er taget højde for inden specialets start og gennem hele processen. Retningslinjerne er informeret samtykke, fortrolighed, konsekvenser og forskerens rolle (Kvale og Brinkmann 2009:89). Ved informeret samtykke fik alle medlemmer, som blev spurgt om at deltage i specialet, et skriv, hvor der kort blev gjort rede for undersøgelsen og dets formål. Yderligere blev der under briefingen igen redegjort for specialet og at deres udtalelser vil blive anvendt som citater i analysen, samt at alle informanter blev informeret om, at de til et hvert tidspunkt kunne undlade at svare, hvis der var spørgsmål, de fandt upassende på en eller anden måde. Som tidligere skrevet vil alle medlemmer som deltager i specialet være anonyme. Informanternes udtalelser vil derfor blive behandlet fortroligt og blive sløret i det format det er passende. Der kan dog reflekteres over, hvor anonyme de er i et lille samfund som Færøerne, hvor mange kender hinanden og hinandens historie. Mulige konsekvenser for informanten har jeg som forsker været opmærksom på, da informanterne er sårbare medlemmer med psykiske lidelser og udfordringer, kan det være sensitive emner, der opstår i interviewsituationen og her er kunsten at spørge tilpas indtil emnet, så der ikke opstår ubehageligheder. Eksempelvis var der en af informanterne, der sagde, at hun ikke mente, det var nødvendigt at komme ind på et bestemt emne og derfor blev der ikke spurgt uddybende ind til dette. Ved at være

opmærksom på konsekvenserne, så er det med det formål, at informanten skades mindst muligt. Som forsker er jeg det vigtigste redskab til at indsamle data. Her er det forskerens integritet, der er af afgørende betydning (Kvale og Brinkmann 2009:93). I undersøgelsen har jeg været åben fra første gang jeg kontaktede Fountainhuset og igennem hele processen. Jeg har dermed ikke skjult min rolle som forsker på noget tidspunkt. Udover forskerens integritet er forskerens uafhængighed også af stor betydning. I forhold til uafhængighed kan der sættes spørgsmålstejn ved, om medarbejderne i Fountainhuset eller medierne påvirker min opfattelse og fortolkningen af Fountainhuset, således at analysen og specialet som helhed bliver påvirket af dette. Derudover skal jeg som forsker være opmærksom på at beholde den professionelle afstand til informanterne ved ikke at lade fortolkningen af udtalelserne påvirkes af informanternes perspektiv.

4.8 Analysestrategi

Da jeg igennem hele speciale processen har været inspireret af den hermeneutiske tilgang, vil dette også være tilfældet i analysen. Da hermeneutikken betyder fortolkning er det netop dette, som der er fokus i analysen, hvor den *"centrale hermeneutiske opgaver er at udvikle en fortolkende forståelse af den mening, der ligger gemt i menneskelige livsytringer, hvilket forudsætter kendskab til den historiske kontekst, som ytringerne fremkommer i."* (Juul 2012:110). Jeg som forsker er derfor meningsfortolkende og ønsker at fortolke den mening, som informanterne har ytret i interviewet og således finde frem til den betydning, Fountainhuset har for dem. Jeg ønsker dermed også at fortolke, udover det som informanten direkte har sagt og gå udover det (Kvale og Brinkmann 2009:230). Dette vil jeg gøre ved at anvende Kvale og Brinkmanns tre forskellige fortolkningskontekster. Den første er "selvforståelse", hvor det er informantens egen opfattelse, der kommer til udtryk. Fortolkningen er derfor begrænset til informanternes forståelse og synspunkter af fænomenet i forhold til, hvordan jeg som forsker har forstået det. I praksis vil jeg i denne kontekst fremlægge medlemmernes udtalelser og beretninger gennem egne citater og dermed fremlægges egne meninger og opfattelser. Den anden fortolkningskontekst er "kritisk commonsense-forståelse", som går ud over informanternes udtalelser. Det omhandler således en bredere forståelsesramme end informantens egen forståelse. Det betyder, at jeg i analysen vil fortolke medlemmernes udtalelser ud over deres egen mening og

forståelse. Den tredje og sidste fortolkningskontekst er den ”teoretiske forståelse”. Denne er tilbøjelig til at række ud over både selvforståelsen og kritisk commonsenseforståelsen, da det er en teoretisk ramme, som i højere grad styrer fortolkningen af meningen af informanternes udtalelser. I analysen vil jeg i denne kontekst fortolke medlemmernes udtalelser i forhold til Anthony Giddens Modernitet og selvidentitetsteori og Axel Honneths anerkendelsesteori (Kvale og Brinkmann 2009:237-239).

Selve analysen vil blive opdelt i temaer, som tager udgangspunkt i både det empiriske materiale og den teoretiske ramme. Det vil sige, at det er det, som fremtræder i interviewet, samt de teoretiske begreber, som udgør temaerne i analysen. Disse blev endvidere udarbejdet i lyset af problemformuleringen. Temaerne blev udarbejdet igennem meningskondensering, hvor jeg har læst alle transskriberingerne, for at få en samlet forståelse af udtalelserne og for at identificere, hvilke begreber og meninger der fremtrådte i interviewene, som således kan udgøre temaerne i analysen, som vil fortolkes gennem Giddens og Honneths teorier (Kvale og Brinkmann 2009:227-228).

4.9 Refleksion over specialets kvalitet

I forsøget på at vurdere og højne kvaliteten af specialet, vil jeg i følgende afsnit reflektere over gyldigheden, pålideligheden og overførbarheden ved at inddrage begreberne validitet og reliabilitet (Kvale og Brinkmann 2009:267).

Validiteten i undersøgelsen er et vigtigt kriterium for at vurdere kvaliteten af denne. Det er et spørgsmål, om jeg undersøger det, jeg påstår at ville undersøge. Her bliver skelnet mellem den interne og den eksterne validitet. Den interne validitet handler om troværdigheden og nøjagtigheden af undersøgelsen. Med dette menes, om informanternes meninger er troværdige eller om disse ikke kommer til udtryk i sit fulde drag, men mere eller mindre er konstrueret af informanterne (Kvale og Brinkmann 2009:272-274; Bryman 2012:48). Eksempelvis ved at lydoptage interviewene skal jeg, som forsker, være opmærksom på, at der kan være informanter, der ikke vil udtale sig om bestemte eller private emner og derfor har indvirkning på udtalelserne. Eksempelvis udtalte en af informanterne efter gennemførelsen af interviewet, at dette havde påvirket i interviewsituationen. Ikke i forhold til

udtalelserne, men mere i forhold til hans personlige måde at være på. Her nævnte han selv, at han ofte var mere sarkastisk eller ironisk i sin daglige tale. Der kan argumenteres for, at informanternes udtalelser er troværdige og nøjagtige, og derved styrkes den interne validitet, grundet at de har fået mulighed for selv at berette om deres opfattelse og oplevelse af Fountainhuset og dets betydning i det kvalitative interview. Dette ville de ikke have mulighed for, hvis der var valgt en kvantitativ metode, som et spørgeskema.

Den eksterne validitet handler om undersøgelsens generaliserbarhed og overførbarehed. Det vedrører om det er muligt at generalisere resultaterne og konklusionerne af undersøgelsen til en bredere kontekst. En almindelig kritik mod interviewforskning er, at resultater ikke kan generaliseres, da der er for få informanter. Der kan diskuteres om resultaterne nødvendigvis skal generaliseres globalt, men i højere grad overføres til relevante undersøgelser. Der skelnes mellem to former for generalisering, hvor på den ene side er statistisk generalisering, som betyder om informanterne er repræsentative og om de er tilfældigt udvalgte. Dette er dog ikke tilfældet i denne undersøgelse, da informanterne ikke er tilfældigt udvalgte, men det er medarbejderne der har udvalgt informanterne, som har deltaget i undersøgelsen. Derudover er resultaterne ikke kvantificeret, som også er et kriterium for den statistiske generaliserbarhed. Den anden form for generalisering er analytisk generalisering og denne form for generalisering er vejledende for, hvilke resultater en forsker kan opnå i lignende situationer. Her argumenterer man særligt på det teoretiske aspekt af analysen, da teorien udgør ramme for analysen og hvor empirien og teorien kobles sammen. Det gøres ved, at de udvalgte temaer i analysen bliver fortolket med udgangspunkt i teorien (Kvale og Brinkmann 2009:287-290; Antoft og Salomonsen 2012:49-50). Jeg mener således, at undersøgelsen kan generaliseres analytisk til andre lignende undersøgelser. Eksempelvis ville det være interessant at lave samme undersøgelse hos Fountainhusene i Danmark eller lignende rehabiliterings tilbud, som Fountainhuset udbyder og finde ud af om resultaterne stemmer overens.

Reliabiliteten omhandler pålideligheden af undersøgelsen. Herunder vurderes troværdigheden og konsistensen af resultaterne. Det er et spørgsmål om resultaterne kan reproducere af andre forskere på et andet tidspunkt (Kvale og Brinkmann

2009:271). En måde for at højne kvaliteten af reliabiliteten er, at jeg har forsøgt at lave undersøgelsen så gennemsigtig som mulig. Det vil sige, at jeg har forsøgt at argumentere for valg og fravalg af eksempelvis teori og metode og yderligere redegøre for indsamlingen af materialet og bearbejdningen af denne, for at det kan være muligt for andre at gentage undersøgelsen (Juul 2012:131). Således mener jeg, at hvis der tages udgangspunkt i samme teori, problemstilling, begreber og metode, så er resultaterne mulige at gentages.

5. Teori

I det følgende afsnit vil jeg præsentere de to teorier, jeg vil anvende i analysen. Teorierne bliver anvendt for at opnå en dybere forståelse af betydningen, som Fountainhuset har for de medlemmer, der benytter sig af huset. Det gøres ved at fortolke datamaterialet teoretisk. Derudover vil jeg løbende inddrage relevansen for teorien i forhold til problemformuleringen. Jeg har valgt at tage afsæt i Anthony Giddens teori om modernitet og selvidentitet og Axel Honneths teori om anerkendelse. Årsagen til at jeg tager afsæt i teorierne af Giddens og Honneth er, at Giddens beskæftiger sig med identitet og meget lidt forholder sig til anerkendelse af identiteten, mens Honneth beskæftiger sig med anerkendelsesbegrebet og i begrænset omfang med identitet. Dertil Jeg mener derfor, at teorierne supplerer hinanden således, at der kan skabes en større forståelse i analysen.

5.1 Anthony Giddens

I de følgende afsnit vil jeg belyse Anthony Giddens (1938) betragtninger af det senmoderne samfund, der ligger til grund for individets selvidentitet og refleksivitet. Derefter vil jeg belyse selve selvidentitetsbegrebet, hvor jeg vil anvende bogen ”Modernitet og selvidentitet”, da han fremsætter identitetsbegrebet, som fokuserer på det moderne individ, der i udpræget grad forholder sig til sig selv og sine omgivelser (Giddens 1996:292). Beslutningen for at anvende netop denne teori blev taget efter, at interviewene var gennemført. Grunden til at denne samfundsteori er valgt, er, at jeg havde en underen omkring, hvordan mennesker med psykiske lidelser har det med sig selv og hvordan de ser sig selv som individ. Mere præcist, hvad der identificerer de enkelte individer. Yderligere mener Fountainhuset, at beskæftigelse er en del af menneskers identitet og tilbyder mennesker med psykiske lidelser et rehabiliteringstilbud med henblik på beskæftigelse. Derudover var det flere af informanterne der udtalte sig om både samfundet og identitetsbegrebet. Ovenstående resulterer i en nysgerrighed, hvor jeg ønsker at forstå og fortolke informanternes udtalelser med denne teori i baghovedet.

5.1.1 Det senmoderne samfund

Ifølge Giddens lever mennesker i det senmoderne samfund. Der er sket en stor forandring fra det præmoderne samfund til det senmoderne samfund. Det præmoderne samfund var karakteriseret af traditioner, mens kendetegnene i det senmoderne samfund er den ekstreme dynamik og forandringer, der sker med høj hastighed, dybde og omfang (Giddens 1996:27). Ifølge Giddens er der tre hovedelementer, der ligger til grund for de særlige dynamiske karaktertræk, som præger det moderne sociale liv: Adskillelsen af tid og rum, abstrakte systemer og refleksivitet. Ved *adskillelsen af tid og rum* mener Giddens, at der udvikledes en tom dimension af tiden, hvor rummet blev trukket væk fra stedet. Det vil sige, at individet ikke nødvendigvis skal være på samme sted og samme tid for at være sociale, da modernitetens nye kommunikationsformer gør det muligt for individer at skabe relationer og interagere med hinanden, selvom de befinder sig langt fra hinanden. Sociale begivenheder kan således finde sted, uden at individerne er afhængige af den geografiske placering eller tidszonen, de befinder sig i og de skal ikke befinde sig på samme tid og sted samtidig for at kommunikere. (Giddens 1996:28-29).

Tømningsprocessen der sker i forbindelse med tid og rum er ydermere af afgørende betydning for det andet hovedelement af modernitetens dynamik, hvilket er udlejringen af sociale institutioner. Ifølge Giddens har sociale relationer flyttet sig fra kun at være i lokale sammenhænge til at være på tværs af tid og rum. Udlejningsmekanismerne er *symbolske tegn* og *ekspertsystemer* som tilsammen udgør *abstrakte systemer* (Giddens 1996:29-30). Symbolske tegn er eksempelvis penge, som kan udbyttes på tværs af kontekster. Penge som kreditmiddel giver nemlig mulighed for transaktioner imellem mennesker, som aldrig har mødt hinanden. I det moderne samfund er ekspertsystemer en del af alles hverdag, hvorimod det i det præmoderne samfund var forbeholdt de få. Viden er således blevet tilgængelig for store dele af verden med eksempelvis internettet. Disse systemer er blevet en stor del af det moderne sociale liv, det gælder både mad, medicin, bygninger og transportmidler og disse betingelser er desuden afhængig af tillid. Tilliden er på et overordnet niveau forbundet med individernes sikkerhed og hvorvidt individet har tillid til ekspertsystemerne og om disse sørger for individets sikkerhed. (Giddens 1996:29-30,35,43).

Det tredje hovedelement er som tidligere skrevet *refleksivitet*. Giddens skelner mellem senmodernitetens refleksivitet og selvets refleksivitet. Der sker altså en refleksivitetsproces både på det personlige og det institutionelle niveau på baggrund af, at transformationen af tid og rum og udlejningsmekanismerne, der ændrer det sociale liv og derfor også forskrifter og praksisser herfor. Ifølge Giddens refererer senmodernitetens refleksivitet til tilbøjeligheden af konstant at skulle revidere ens egen information og viden, da denne ikke er sikker viden. Det vil sige, at uanset hvor sikker vores stamfædre har været på den sociale verden, er den altid åben for revurdering på baggrund af nye ideer og viden. Denne refleksivitet påvirker også individets handlinger, da det handler på baggrund af den refleksive viden og information, hvilken vil sige, at deres handlinger ikke nødvendigvis er forudsigelige (Giddens 1996:32-33, 41).

I forhold til medlemmer i Fountainhuset og mennesker med psykiske lidelser generelt kan jeg forestille mig, at et samfund som det senmoderne med stor hastighed og dynamik, hvor alt skal ske hurtigt og man næsten ikke har tid til at tænke sig om, at det er et stort pres på alle mennesker. Nogle klarer at håndtere presset mens andre bukker under. Der kan tænkes, at det både kan være et pres på den sociale front, men også på den arbejdsmæssige, hvor de fleste mennesker skal have fuldtidsarbejde, de skal være fleksible og de skal holde styr på hjemmet og familien, som skal deltage i mange arrangementer om ugen. En psykisk lidelse er i en eller anden forstand et handicap, som igen er defineret som noget, det enkelte individ ikke kan og det kan resultere i, at andre mennesker ikke har store forventninger til dem, på trods af at handicappet eller den psykiske lidelse muligvis skyldes den senmoderne samfundsstruktur (Bonfils, Kirkebæk, Olsen og Tetler 2013:9).

5.1.2 Selvidentitet

På baggrund af at samfundet ændrede sig fra det præmoderne samfund til det senmoderne samfund, skete der også en forandring i individets selvidentitet. I det præmoderne samfund var de enkelte individer født til en forudbestemt identitet, grundet hvilken social klasse dets familie eller slægt tilhørte. Ifølge Giddens er dette ikke gældende i det senmoderne samfund. Individen er ikke længere født med en identitet, men individets identitet forandres løbende og er en vedvarende proces. Den

vil aldrig endeligt etableres, og Giddens kalder det selvets refleksivitet, som tidligere nævnt. Individet skal i det senmoderne samfund være reflekterende og alle valg individet foretager sig gennem livet påvirker og er medvirkende for dets selvidentitet (Giddens 1996:46). Ifølge Giddens er der dermed mulighed for at ændre identiteten hos medlemmerne i Fountainhuset. Nogle mener måske, at et handicap eller i dette speciale en psykisk lidelse er ens identitet, da denne gruppe af mennesker med psykiske lidelser først og fremmest er handicappede og derefter er en familiepersion, en kollega eller en holdkammerat. Da individer ikke fødes ind i en forudbestemt selvidentitet, så er det nemlig også muligt for medlemmerne i Fountainhuset at ændre deres identitet fra at være karakteriseret med en psykiske lidelse til, at dette ikke er en del af ens identitet (Bonfils, Kirkebæk, Olsen og Tetler 2013:10).

Det moderne individs valgmuligheder er mangfoldige og komplekse, og der er ingen brugervejledning til, hvad der burde vælges. Individet er alene og står med ansvaret for dets egne valg og beslutninger. Individet er nødt til at træffe forskellige valg i gennem hele livet, som kan have indflydelse på identiteten. Giddens opererer med begrebet livsstil, hvilket han forstår som rutineret praksis. Herunder kan blandt andet nævnes karrierevalg, adfærd, tøj- og spisevaner, boligindretning. Det refleksive individs rutiner kan altid omformes og ændres og dermed kan dets livsstil også ændres. Disse livsstilsvalg definerer ens identitet. Individers identitet er, som skrevet, kontinuerligt under skabelse og dermed aldrig helt færdigskabt (Giddens 1996:100-103). Dertil tilpasser individerne sig også efter omgivelserne (Giddens 1996:121). Igen forestiller jeg mig, at det må være et pres mange mennesker med psykiske lidelser har med alle valgmuligheder, der fremstilles. Ofte kan det være svært at have overblik over de mangfoldige og komplekse afgørelser den enkelte skal træffe og det kan have konsekvenser, hvis de vælger forkert, da det kan forme ens egen identitet.

Individernes identitet er således et livsvarende projekt, der er præget af konstant foranderlighed. Giddens mener, at identitetsdannelsens mål er at opretholde sammenhængende biografiske fortællinger og samtidig være opmærksom på, at disse konstant revurderes (Giddens 1996:14). Ved at individet har en sammenhængende og kontinuerlig selvfortælling, har det dermed også en stabil selvidentitet, der dog er under konstant forandring og udvikles på baggrund af individets færden i forskellige miljøer og skiftende erfaringer det erhverver sig (Giddens 1996:70). Med andre ord er

individets selvidentitet noget det har bevidsthed om, da det gælder sit eget selv og *"der rutinemæssigt må skabes og opretholdes i individets refleksive aktiviteter"* og hvor det *"refleksivt forstås af personen på baggrund af vedkommendes biografi"*. (Giddens 1996:68).

For at individet skal have en relativ stabil identitetsfølelse, så er det afhængigt af ontologisk sikkerhed. Et andet begreb Giddens opererer med. Ontologisk sikkerhed er *"en følelse af begivenheders kontinuitet og orden, heriblandt begivenheder, som ikke umiddelbart befinder sig indenfor individets sansemiljø"*. (Giddens 1996:279). Det vil sige, at der ikke opstår noget uventet i diverse begivenheder, men at de er karakteriseret af tiltro til andre mennesker, som muligvis kan hjælpe individet igennem eksempelvis kriser (Giddens 1996:52). Det sociale miljø, herunder medarbejdere og medlemmer i Fountainhuset kan hjælpe medlemmer, der er i krise igennem dette, da de højest sandsynligt har stor tiltro til specielt medarbejderne.

Ifølge moderniteten er det ikke kun samfundet og selvet, der påvirkes af dynamikken og den høje hastighed, som karakteriserer det senmoderne samfund, det har nemlig også medvirket til forandringer i individets sociale miljø som eksempelvis familien og ægteskab. Det er dermed ikke muligt at adskille det personlige liv og det sociale liv. Disse ændringer kan være gennemsyret af uro, hvor individet ellers ville opleve stor sikkerhed og kan dermed få følelsen af at være ensom og efterladt (Giddens 1996:212).

På baggrund af ovenstående kan der således diskuteres om samfundsændringen og individualiseringen i form af refleksiviteten er paradoksal. Mennesket er blevet friset. Det er ikke længere bundet af traditioner og de faste rammer, som karakteriserede identitetsdannelsen i det præmoderne samfund. Samtidig kan denne frisættelse føre til konsekvenser for det enkelte individ. Vilklårene for identitetsdannelse er ikke de samme som tidligere, da individet nu selv har ansvar for sit eget liv og egen identitet. Det er frit stillet og det har fået mulighed til selv at tage afgørende beslutninger og valg, som kan påvirke ens identitet. Valgmulighederne er mange og komplekse og dette kan bidrage til usikkerhed hos mennesket, da det selv skal træffe afgørende og personlige valg, som kan medføre til konsekvenser for ens eget liv. Individet skal dermed gennem overvejelser og refleksioner tage stilling til langt flere valg og fravalg end tidligere. Denne konstante stillingtagen af valgmulighederne og den øgede

usikkerhed blandt individerne, kan medføre til psykiske lidelser hos individer, som ikke er i stand til at håndtere kravene, som samfundet sætter i forhold til den øgede kompleksitet og stillingtagen, samt kravet om selvrefleksion.

5.2 Axel Honneth

I følgende afsnit vil jeg belyse anerkendelsesbegrebet, som Axel Honneth (1949) beskæftiger sig med. Jeg vil belyse dette begreb og de tre sfærer, hvor han beskriver individets behov for anerkendelse, som ifølge Honneth er grundlæggende for individets eksistens. Jeg vil anvende Honneths hovedværk fra 1992 "Kamp om anerkendelse" og Peter Højlund og Søren Juuls bog "Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde" fra 2005, hvor de beskæftiger sig netop med anerkendelsesteorien. Den teori er valgt, da der kan tænkes, at anerkendelse og dermed integration i samfundet, er med til at øge medlemmernes livskvalitet. De skal netop styrke deres selvtillid, selvrespekt og selvværd, som er begreber Honneth beskæftiger sig med, hvilket de har mulighed for i Fountainhuset. Selvom den første sfære primært er nære relationer, som familie og venner, så er jeg af den overbevisning, at medarbejdere i Fountainhuset kan udfylde den rolle til en vis grad.

5.2.1 Anerkendelse

Ligesom Giddens beskæftiger Axel Honneth sig også med det moderne samfund. Honneth fokuserer på de samfundsmæssige patologier i det sociale liv og ifølge ham skaber det begrænsninger for individet. Han mener, at fejludviklingerne i det moderne samfund har nogle konsekvenser, hvor friheden individerne besidder til at vælge og leve det liv, de har lyst til og samtidig at have ansvaret for at skabe det gode liv bliver til lidelser, der gør individet nervøst. *"Friheden til selv at definere sin egen identitet bliver til en lidelse under ubestemtheden", hvis symptomer er depression.*" (Honneth 2003:134). Betragtningen angående denne beskrivelse finder jeg yderst interessant, da depression netop er en psykisk lidelse, som flere kæmper med i samfundet generelt. Disse betragtninger og beskrivelser kommer i kølvandet af, at ifølge Honneth, så er det enkelte individ afhængigt af at opnå anerkendelse. Derfor mener Honneth, at individet er afhængigt af andre mennesker for at opnå en gensidig anerkendelsesrelation for at fremtræde som et socialt vellykket individ. Sociale

relationer og anerkendelse individer imellem er dermed af stor betydning for identitetsdannelsen, da det udvikler individets identitet (Høilund og Juul 2005:25). Ifølge Honneth er det således umuligt at udvikle ens personlige identitet uden anerkendelse. Da individet er et anerkendende væsen og føler manglen af samme, så kæmper det netop om at få behovet for anerkendelse dækket (Høilund og Juul 2005:25).

Honneth beskæftiger sig med nogle kriterier for at opnå det gode liv, som ikke ændres på trods af, at samfundet konstant er i udvikling. Minimumskriterierne, som Honneth differentierer imellem, er de tre anerkendelsessfærer. Disse tre sfærer er af stor betydning for individets udvikling og identitet. Individet har behov for anerkendelse både i privat sfæren, den retlige sfære og den solidariske sfære og kan dermed ikke kun opnå anerkendelse i en eller to af sfærerne, da dette skaber en uligevægt (Honneth 2006:174; Høilund og Juul 2005:25). Der kan tænkes, at medlemmerne i Fountainhuset muligvis ikke opnår anerkendelse i alle tre sfærer og det kan derfor være en årsag til at en gruppe mennesker benytter sig af tilbuddet. Gennem de tre anerkendelsessfærer er der tre tilhørende begreber, som er centrale, de er *selvtillid*, *selvrespekt* og *selvværd* (Honneth 2006:127-133). Dette uddybes i følgende citat:

Hvor kærligheden er forudsætningen for subjektets fundamentale selvtillid, udløser den almene respekt som er givet i form af rettigheder, en selvrespekt eller selvagtelse som borger, og endelig giver solidariteten en selvværdsættelse, hvor fælles værdier og normer deles og danner et grundlæggende selvværd hos subjektet.” (Willig 2006:11).

Opnåelse af disse tre begreber, som er centrale i de tre anerkendelsessfærene, er endvidere grundlæggende for individets udvikling, som resulterer i et positivt selvforhold og selvforståelse, som er en bekræftelse af individernes personlige liv.

5.2.2 De tre anerkendelsessfærer

For at få et overblik over anerkendelsessfærerne vil følgende figur 2 vise en oversigt over disse.

Anerkendelsessfære	Anerkendelsesform	Anerkendelsesmåde	Selvforhold
Den private sfære	Kærlighed	Følelsesmæssig opmærksomhed	Selvtillid
Den retlige sfære	Rettigheder	Kognitiv respekt	Selvrespekt
Den solidariske sfære	Solidaritet	Social værdsættelse	Selvværdsættelse

Figur 2. Oversigt over anerkendelsessfærerne.

Den første og den mest basale og grundlæggende sfære er den private sfære. Den er karakteriseret ved at være emotionel, og hvor kærlighed er af stor betydning, da det er en forudsætning for individets selvtillid. Individet indgår i et følelsesmæssigt gensidigt afhængighedsforhold, hvor anerkendelsesbehovet dækkes af den konkrete anden (Honneth 2006:145; Honneth 2003:92-94). Figuren viser også, at det er kærlighed, som er anerkendelsesformen i den private sfære, en kærlighed, der bør være ubetinget. Denne sfære handler om de primære relationer, som findes i de nære relationer blandt andet familie- og venskabsrelationer. Da selvtillid er en nødvendighed for at modtage anerkendelse, er det væsentligt at opnå den emotionelle anerkendelse, da det er essentielt for individets selvtillid. Yderligere er det nødvendigt at opnå anerkendelse i den private sfære, da denne anerkendelsesform er afgørende for også at opnå anerkendelse i de to andre anerkendelsessfærer, nemlig i den retlige og den solidariske sfære (Honneth 2003:92-94). Da individet bliver anerkendt i denne sfære opnår det selvtillid og dermed opnår det også et positivt selvforhold, som gør det muligt for individet at handle og deltage i fællesskaber (Høilund og Juul 2005:26).

Den retslige sfære udgør forudsætningen for selvrespekt, som er det centrale begreb i denne anerkendelsesform (Honneth 2006:162). Der fokuseres på individets ret og værd. Da alle borgere i samfundet er født med lige rettigheder og adlyder de samme love, bliver de anerkendt som individer, som kan tage rigtige beslutninger og med egenskaber, som er nødvendige for at overleve og deltage i samfundet (Honneth 2006:162). Når individet bliver anerkendt i den retlige sfære opnår denne en respekt og en selvrespekt og ser sig selv som ligeværdigt med andre borgere i samfundet. Hvis individet ikke opnår denne form for anerkendelse og selvrespekten hertil, oplever individet en manglende frihed til eksempelvis at forfølge sine mål.

Den tredje og sidste anerkendelsesform er den solidariske sfære og selvværdsættelse. Denne anerkendelsesform opnås gennem relationer til fællesskabet og samfundet, hvor individets bidrag til samfundet bliver anerkendt og opfattet som værdifuldt. Det er dermed individets særegenskaber og præstationer i fællesskabet og samfundet, der bliver anerkendt, som igen skaber den grundlæggende værdsættelse og resulterer i, at individet ser sig selv som en ligeværdig borger med lige rettigheder i samfundet (Honneth 2006:172-173).

5.2.3 Krænkelser

Til de tre anerkendelsesformer findes også tre former for krænkelser. Hvis et individ ikke bliver anerkendt i en af de tre anerkendelsessfærer og ikke opnår anerkendelsens selvtillid, selvrespekt og selvværdsættelse, så vil individet opleve krænkelser. Ligesom anerkendelsessfærene er idealet om det gode liv i Honneths forstand, så vil krænkelser have den modsatte effekt, nemlig kampen om anerkendelse (Honneth 2003:85).

Den første krænkelse, som følger den private sfære, omhandler fysiske krænkelser. Krænkelserne opstår, når der er mangel på kærlighed og emotionel anerkendelse og de viser sig ved blandt andet mishandling og voldtægt, hvilke skader menneskets selvtillid. Det tyder dermed på, at denne krænkelse handler om magtfratagelse fra et andet individ og om nedværdigelse heraf (Honneth 2006:174-177).

Den anden form for krænkelse er fratagelse af rettigheder og social udelukkelse og læner sig op ad den retlige anerkendelsessfære. Ved at fratage individet dets rettigheder i samfundet, nedbrydes dets selvrespekt, da dette kan være med til at individet ignoreres og der tages beslutninger over hovedet på en. Ydermere kan individet få følelsen af, at det ikke længere indgår i et ligeværdigt samspil med andre individer i samfundet (Honneth 2006:174).

Slutteligt er der krænkelsesformen inden for den solidariske sfære. Denne handler om nedværdigelse og fornærmelse. Individets livstil, færdigheder og evner bliver ikke anerkendt, men mere tilskrevet en lavere social værdi. Krænkelser inden for denne sfære kan skade selvværdsættelsen, som individet ellers ønsker at opnå i den

solidariske sfære. Dette kan medføre, at individet har svært ved at indgå i sociale fællesskaber og kan opfatte sig selv som ikke respekteret eller stigmatiseret (Honneth 2006:174). Krænkelser er dermed med til at nedbryde individets identitet og selvforhold, og i den forbindelse kan der opstå psykiske lidelser.

Ifølge Honneth er gensidig anerkendelse en grundlæggende forudsætning for at alle mennesker også dem med psykisk lidelser skal opnå fuld integration i samfundet. De skal opnå anerkendelse i alle tre sfærer for at dette skal lykkes. Der kan tænkes, at medlemmer med psykiske lidelser kæmper med at få og give anerkendelse til andre mennesker. De er muligvis krænket i en eller flere af sfærerne og det kan medføre ødelæggelse af deres selvtillid, selvrespekt og selvværd. Og når de er blevet udsat for krænkelse på et tidspunkt, så har de ikke den styrke, der skal til for at kæmpe om anerkendelse. I Fountainhuset kan de muligvis opnå anerkendelse igennem alle tre sfærer. Selvom de måske stadig har svært ved at vise anerkendelse og det derfor ikke opstår en gensidig anerkendelse, så formår medarbejdere sammen med andre medlemmer at anerkende det enkelte individ i alle tre sfærer.

6. Analyse

I analyseafsnittet vil der først være en præsentation af medlemmerne, der deltog i interviewene og derefter følger en analyse, som bliver skrevet på baggrund af det indsamlede materiale. Der tages afsæt i de skrevne afsnit om videnskabsteori, metode og teori, hvor teorien i høj grad vil blive anvendt til at analysere informanternes udtalelser. Analysen vil blive karakteriseret af begreber og værdier, der fremmer recovery-processen hos informanterne, da det er disse, som er fremtrædende i interviewene. Citater, som jeg anvender i analysen, vil refereres til som bilag E, F, G, H, I og J.

6.1 Præsentation af deltagende medlemmer

I dette afsnit vil jeg præsentere de seks informanter, der udgør empirien i analysen. Dette gøres med udgangspunkt i, hvad de har udtalt i interviewene. Det vil ikke indeholde personlige oplysninger, som deres rigtige navne og bopæl, men jeg vil anvende de fiktive navne, de er tildelt. Jeg ønsker blandt andet at klarlægge, hvor længe informanterne har benyttet sig af tilbuddet, hvilke opgaver de har og hvilke udfordringer de har, som gør, at de benytter Fountainhuset. I interviewene blev der ikke fokuseret på eller spurgt ind til udfordringer og årsager til at benytte huset, men alligevel skinnede disse igennem informanternes udtalelser.

Den første informant er Poul. Poul har været medlem i Fountainhuset i ét år. Han arbejder ni timer om ugen og har haft flere forskellige opgaver i løbet af hans tid der. Han siger endda, at han har været en del af alle enhederne, hvilket betyder, at han har arbejdet både i køkkenet, arbejdet i caféen, været en del af enheden, der vedligeholder huset og haven, samt at have arbejdet på kontoret. Han fortæller selv sin historie og årsagen til at benytte Fountainhuset:

"...Jeg blev overfaldet i 2005 og fik hjerneblødning og er ikke kommet mig helt endnu, det er... Jeg har lige været til undersøgelse og det har påvirket det sproglige og hukommelsen, så jeg husker ikke så meget og jeg får også hovedpine, når jeg arbejder." (Bilag E:1).

Poul har således haft det hårdt siden 2005, da han blev overfaldet. Dertil har han efterfølgende fået konstateret posttraumatisk stress disorder og lider af angst. Han siger, at han har prøvet at være ude på arbejdsmarkedet flere gange, men at han indtil videre ikke har magtet det, da han nemt får hovedpine. Han har dog ikke mistet troen på at komme ud på arbejdsmarkedet igen på et tidspunkt. I Pouls tilfælde var det Socialkontoret, som anbefalede ham at starte i Fountainhuset. Han beskriver det således: *"...De har også været behjælpelige med at finde arbejde til mig og ja og efter flere prøvelser, så blev jeg tilbudt dette."* (Bilag E:3). Poul tog dermed opfordringen og tilbuddet til sig og har været medlem i Fountainhuset det sidste år. Dette på trods af, at han ikke vidste, hvad Fountainhuset var for noget inden han startede.

Jens, den anden informant, er helt ny i Fountainhuset. Han har været medlem i Fountainhus i halvanden måned. Han fortæller, at han arbejder i køkkenet hver onsdag, hvor han laver mad til de andre medlemmer efterfulgt af rengøring deraf. Han deltager også i et psykologikursus, som er to timer hver mandag eftermiddag. Jens fik konstateret diagnosen ADHD for to år siden og beskriver det som følger: *"At når man har ADHD, så har man nemt ved at glemme og at strukturere ting og også, at det ikke altid er det samme, det er forskelligt, så det er ikke nemt at gøre med."* (Bilag F:3). Jens' udfordringer er dermed sin glemsomhed og strukturering af hverdagen. Dertil nævner Jens, at han også lider af angst: *"Ja, jeg har store problemer med angst. Når jeg er ude blandt andre mennesker, føler jeg næsten, som jeg er ved at dø, men ingen ser det."* (Bilag F:9). Grunden til at Jens startede i Fountainhuset, fortæller han i følgende citat:

"Faktisk så var det mine forældre, der var til et arrangement hos 'Sinnisbata' og der fik de at vide, hvor godt Fountainhuset var og hvor positivt det var. Jeg har også hørt, hvor godt det er rundt omkring, og så sagde de, at der også var andre med ADHD, som havde været her og hvor godt det havde været for dem, så vi snakkede sammen og det resulturende i, at jeg gerne ville starte her..." (Bilag F:4).

Det var således Jens' forældre, der opfordrede ham til at starte i Fountainhuset og som medførte, at Jens tog initiativ til dette.

Den tredje informant, Martin, har været medlem af huset i næsten to år. Han startede få måneder efter, at Fountainhuset åbnede. Han er i Fountainhuset to dage om ugen i to timer. Grunden til at han ikke benytter huset hyppigere, er, at han er startet i praktik et andet sted. I tiden Martin har benyttet sig af huset, har han både arbejdet i køkkenet, fordi som han udtaler, så kan han *"godt lide at lave mad som hobby"* (Bilag G:1) og dertil har han også arbejdet på kontoret med at vedligeholde hjemmesiden, at lave opdateringer og at bogføre for Fountainhuset og Ergoterapeutforeningen. Martin beskriver selv, at inden han startede i Fountainhuset, gik han til psykolog, men det var alt for dyrt og da psykologen anbefalede Fountainhuset, ville han give det et forsøg. Han vidste intet om Fountainhuset undtagen det psykologen havde oplyst. Udfordringerne Martin har i hverdagen, beskriver han således: *"Jeg havde gået til psykolog, fordi jeg ikke havde været særligt aktiv siden jeg blev færdig med skolen og det startede at påvirke mit personlige liv og ja, som sagt var jeg startet her i Fountainhuset."* (Bilag G:1). Endvidere siger han: *"Jeg har ingen diagnose, det har jeg aldrig fået, det har faktisk været mangel på motivation og at være sammen med andre, asocial adfærd og sådan noget."* (Bilag G:9). Martin har ingen diagnose, men mangler motivation til at være aktiv i hverdagen, samt at hans asociale adfærd gør, at han har svært ved at indgå i relationer og være en del af et fællesskab, samt at opretholde disse.

Niels er den fjerde informant, der deltog i undersøgelsen. Han er en af de to informanter, som er kommet ud på arbejdsmarkedet. Han er i lære og bliver forhåbentlig færdig om et år, som han udtaler sig. Han benyttede huset i lidt over ét år, inden han i september i sidste år genoptog sin uddannelse. Niels har således ikke meget med Fountainhuset at gøre, udover at have samtaler med sin kontaktpersonen, da Fountainhuset stadig følger ham. Dengang Niels startede i Fountainhuset lige efter, at det åbnede, kom han kun for at drikke kaffe og ikke for at arbejde. Det magtede han ikke. Derefter blev det til en enkelt arbejdstime om ugen. I dag arbejder han seks timer om dagen. Han beskriver, at han har en psykisk sygdom, der hedder borderline. Det er en personlighedsforstyrrelse, som blandt andet omfatter det følelsesmæssige. Det kan derfor ofte være meget ustabil indeni, som han udtaler sig (Bilag H:3). Han fortæller, at han har været indlagt på psykiatrisk afdeling flere gange og at det også var der, at han hørte om Fountainhuset. Han beskriver det således:

"At begynde med kom jeg bare derind, jeg lavede ingenting, altså af arbejde, jeg var på den måde ikke knyttet til Fountainhuset helt at starte med, fordi jeg var på sygehuset. Jeg kom derind den ene dag fra ergoterapien. Vi skulle gå en tur og så tænkte jeg, at vi kunne prøve at kigge forbi Fountainhuset, og spurgte dem og de sagde ja, det kan vi, så gik vi en tur der til og mit indtryk var faktisk det, at jeg syntes det var fint på mange måder, men jeg forstod ikke, hvad det handlede om, ikke før jeg havde været der nogle gange..." (Bilag H:4).

Niels startede således i Fountainhuset, imens han var indlagt på psykiatrisk afdeling. Han opsøgte det mere eller mindre selv, fordi han var nysgerrig og ville vide, hvad det var for et tilbud og startede så med at benytte det efter noget tid.

Den femte informant Sofie, er, ligesom Niels, kommet sig og er i beskæftigelse. Hun blev anbefalet af Socialkontoret til at starte i Fountainhuset. Hun benyttede sig af tilbuddet fra april 2015 til februar 2016, hvor hun startede i virksomhedspraktik. Sofie var en del af enheden, der vedligeholder hus og haven i Fountainhuset og hun var også en del af køkkenenheden, hvor hun lavede mad. Hun fortæller, at hun startede med at arbejde 12 timer om ugen, hvorefter timetallet blev øget til 16 timer om ugen. Sofie lider af angst, men hun forklarer, at hun er frisk og har arbejdet det væk. Sofie beskriver også, at hendes indtryk af Fountainhuset ikke var særligt positivt inden, at hun startede. Det viser følgende udtalelse:

"...Så jeg havde fået det forkerte indtryk af Fountainhuset gennem medierne, fordi gennem medierne var det kun for psykisk syge, så jeg tænkte, hvorfor skal jeg arbejde sammen med psykisk syge, jeg har det fint var tanken i mit hoved, men da jeg så kom herved, så så jeg en helt anden side, det var ikke kun psykisk syge, der var også almindelige mennesker, som ikke havde været ude på arbejdsmarkedet i lang tid eller nogle som havde planer om at komme i skole, men ville have noget at lave, mens de ventede til skolestart, jeg fik en helt anden opfattelse af det." (Bilag I:5).

Sofie havde således fået det forkerte indtryk af Fountainhuset, men det blev hurtigt ændret efter, at hun startede i huset.

Den sjette og sidste informant er Nanna. Nanna har været medlem i Fountainhuset i næsten to år. Hun startede nogle få måneder efter, at huset åbnede. Nanna arbejder mellem 12 og 16 timer om ugen og hun beskriver, at hun er en del af den kreative enhed og at hun i øjeblikket strikker grydelapper. Hun fortæller endvidere, at hun har ADD og derfor trives bedst, hvis hverdagen er struktureret. Hun kendte kun til enhederne inden hun startede i Fountainhuset, hvilket skyldes ergoterapien, hvor to af stifterne arbejdede. Ellers var det meget lidt viden hun havde om huset. Nanna har været i praktik op til flere gange inden, hun startede i Fountainhuset. Det kommer til udtryk i følgende citat: *"Ja, jeg var på kontanthjælp og var i praktik nogle gange..."* (Bilag J:3) og yderligere i denne udtalelse:

"Ja, jeg har gået på 2 højskoler, håndarbejdes højskoler, og så inden, altså inden alt det her med praktik, altså jeg har prøvet, jeg har været i 'Dugna' også. Det har været forskellige ting, der ikke har virket for mig, så er jeg stoppet, så det var faktisk redningsstedet efter, at jeg har været på forskellige..." (Bilag J:3).

Nanna mener således, at Fountainhuset er hendes redningssted og hun har svært ved at forlade huset og den tryghed, det giver hende, men hun udtaler sig om, at hun har planer om at starte på højskole til efteråret trods alt. Hun kan jo altid komme tilbage, som hun siger, da man alligevel har livslangt medlemskab.

6.2 Samfundets krav og pres

I det ovenstående afsnit, hvor informanterne blev præsenteret, fik vi et indblik i nogle af de udfordringer, som de kæmper med og hvorfor de benytter eller har benyttet Fountainhuset. Disse udfordringer vil i dette afsnit støttes op af yderligere problematikker informanterne kæmper med. Flere af dem udtaler sig om, hvordan de har haft det vanskeligt med at vise eller tale med andre om deres lidelser. Jens, Niels, Martin og Poul har alle på en eller anden måde haft en 'maske' på eller forsøgt at gemme eller undgå deres udfordringer, når de har været sammen med andre mennesker ude i samfundet. De vil ikke vise omgivelserne, at de har en psykisk lidelse og forsøger dermed at skjule det. Jens udtaler: *"Jeg synes, at jeg som oftest er positiv og glad imellem andre mennesker, men kan godt tage en maske på"*. (Bilag F:2). Han beretter om, hvordan han altid er glad udadtil, og at hans omgivelser ikke

opdager, hvilke udfordringer han kæmper med, da han ofte tager en maske på, når han er ude blandt mennesker. Niels udtaler yderligere, at han ikke ønsker, at andre mennesker skal se, hvad han kæmper med. Han udtaler: ”...*Selv om jeg kæmper meget med alt muligt sådan, nu har jeg det som hedder borderline, som er følelsesmæssige forstyrrelser, så det kan sagtens være ustabilt hos mig inde i, men jeg synes, at jeg er ret god til at gemme det.*” (Bilag H:3). Han forsøger således at skjule, at han har en lidelse. Han siger videre: ”...*Men alligevel, så er det ikke en helt så unaturlig maske...*” (Bilag H:3), da der blev spurgt indtil, om han påtog en maske for at skjule ustabiliteten og urolighederne, der har fast plads inde i ham. Martin og Poul forklarer det på en lidt anderledes måde, men problematikken bliver ikke mindre af det. Martin udtaler:

”...*Jeg tror jeg havde til vane at gemme mig for andre, ikke fordi jeg var asocial ligefrem, mere at jeg var, ved ikke om det er generelt over det hele, men min omgangskreds kan godt lide, de lægger stor vægt på, hvad man laver, arbejde alt, din identitet, (...) og det kan være lidt ubehageligt, sammen med andre.*” (Bilag G:7).

Han beretter ligeledes om, hvordan han har en tendens til at gemme sig for andre mennesker, da dette er til at foretrække, i stedet for at fortælle om sine problemer, da ens arbejde, i Martins omgangskreds, er med til at definere det enkelte individ. Han udtaler videre: ”...*Problemet var bare, at jeg ikke lavede noget simpelthen, jeg var ikke motiveret til noget som helst...*” (Bilag G:5). Han kan muligvis have følt sig mindreværdig, da han ikke har haft et arbejde. Han fortæller, hvordan han forsøger at adskille fritidsliv og arbejdsliv, så han kan undgå at fortælle om sit arbejde, og han udviser en irritation over, hvordan ens arbejde har betydning for ens identitet. Poul udtaler kort: ”*Det værste for mig var at fortælle om hovedpinen faktisk, det var ligesom man var så svag...*” (Bilag G:8). Poul føler, at han er svag, hvis han ikke klarer at arbejde på grund af hovedpinen. Fælles for Jens, Niels, Martin og Poul er, at de har det vanskeligt med at fortælle andre, hvad deres udfordringer er. Dette skyldes nødvendigvis ikke, at de vil skjule deres sygdom, men at det kan skyldes, at psykisk lidelse er et tabu i det senmoderne samfund, hvilket kan medføre, at de ramte kan føle en skam over deres sygdom. Dette viser sig også i udtalelserne hos Niels, Martin og Jens. Niels beretter, at nogle gange kan han føle sig lidt dum og udtaler yderligere: ”*Altså fordi alle kæmper med noget, specielt dem der benytter huset eller de som*

arbejder der, de kæmper måske med ting, som er tabu i samfundet eller har været tabu med det, at de ikke er lige meget..." (Bilag H:10). Martin beskriver, hvordan hans omgangskreds ser på Fountainhuset, som et sted for mennesker, der ikke har styr på deres liv, og det bliver oftest omtalt i en drillende tone. Han beretter, at han skal med til Island, som er en tur Fountainhuset har arrangeret sammen med medlemmerne, men han siger, han har været i tvivl, om han skulle rejse med, da han, som han udtaler: *"Jeg er nervøs for, hvordan andre vil reagere på det, jeg ved ikke (...) ikke fordi jeg skammes, det er bare, de er lidt uvidende."* (Bilag G:13). Jens beretter om en situation, hvor han følte sig ekskluderet.

"...Jeg gider ikke, hvis jeg føler, jeg tager på arbejde et sted og jeg føler ligesom, at jeg ikke er værdsat jævnbyrdigt med andre og det bliver man ikke, når man får et beskyttet arbejde, det bliver uanset ikke set på på samme måde og det er ligesom, jeg ved ikke, det er ikke lige mig, at, jeg havde ikke synes om det, det er jo, min motivation ville ikke være til stede..." (Bilag F:16).

Med dette mener Jens, at han ikke føler sig værdsat på samme niveau som andre mennesker, hvilket er med til at mindske hans arbejdsmotivation. Dertil beretter han om sine bekymringer ved at starte i Fountainhuset, da han var bange for, hvordan andres syn ville være på ham, for som han udtaler: *"Man bor jo på Færøerne og det er et lille samfund."* (Bilag F:4) Han refererer således til, at alle kender alle i et lille samfund som det færøske, hvor mennesker er hurtige til at tale om en bag ens ryg. Det er dermed nogle af informanterne, der fortæller om den nervøsitet de har, for hvad andre vil sige, om deres psykiske lidelser og hvor de, i et krævende individualiseret samfund, har svært ved at opretholde en almindelig hverdag. Dette er netop det, Nanna udtaler sig om. Hun ønsker sig *"...en god arbejdsdag som alle andre..."* (Bilag J:2) og hun siger videre, at dem der benytter Fountainhuset, de *"...behøver ikke at bevise noget."* (Bilag J:4). Det tyder dermed på, at medlemmerne internt i Fountainhuset ikke skal bevise noget overfor hinanden, hvilket dog ændrer sig, når de kommer ud i samfundet. Dertil udtaler Sofie: *"Jeg skal ikke være bange for at lave fejl, fordi alle kan begå fejl uanset."* (Bilag I:12). Sofies udtalelse er derved med til at belyse, hvordan individet kan være bekymret og bange for at lave fejl, til trods for at hun nævner, at hun ikke skal være bange for de fejl. Dette kan også kobles til individualiseringen og det at tage ansvar for eget liv. Videre kan dette således

medføre både pressede og stressede situationer for medlemmerne. Poul fortæller om, at han bliver stresset, hvis han arbejder under tidspres: *"Jeg var også i 'Dugna', da beskæftigede jeg mig kun med it og sådan noget, at redigere billeder og sådan noget, men der var der meget tidspres, så der fik jeg også hovedpine."* (Bilag E:5). Niels fortæller om to forskellige episoder, hvor han har været fuldstændig i kælderen. Den første episode var, da han boede og arbejdede på en restaurant i udlandet. Han udtaler: *"...Det var så stressende, så jeg gik fuldstændig i kælderen..."* og den anden episode, hvor han beretter:

"...Jeg arbejdede på 'Vikublaðið' dengang inden det gik konkurs for 7 år siden og Niels han gik konkurs sammen med det, psykisk blev jeg meget dårlig, jeg var måske stresset inden også, som udløste forskelligt, som, og jeg opdager det ikke med det samme, men, da jeg så er helt nede i kælderen..." (Bilag H:4).

Niels fortæller derved om hvordan, at hans stress sygdom sætter begrænsninger for ham og de krav, der bliver stillet. Informanterne er dermed eksempler på, at det at være psykisk syg ikke er problemfrit, og det kan medføre store tilpasningsproblemer i samfundet.

I forhold til ovenstående problematikker er det relevant at inddrage både Honneth og Giddens, som henholdsvis beskæftiger sig med forståelsen af fejludviklinger i samfundet og det senmoderne samfund og individualiseringen, samt sårbarhedsmodellen og de mulige årsager, som der blev reflekteret over i problemfeltet.

Ifølge Honneth kan fejludviklingerne i samfundet netop medføre stress, hvilket også kan ses i lyset af både Niels og Poul, som netop føler stress, hvor de oplevede et pres på arbejdet, som de ikke kunne forholde sig til. Dette er netop konsekvenserne af samfundspatologierne, som skaber begrænsninger for individet, da det lider under ubestemtheden. I dette tilfælde vil det sige, at informanterne har svært ved at skabe deres egne identiteter uden at være tvivlende, hvilket kan kobles til flere af informanterne, som undgår eller gemmer sit eget selv. Ifølge Honneth er dette et resultat af manglende sociale relationer og anerkendelse. Informanterne oplever alle vanskeligheder med at opretholde en almindelig hverdag, som kan kobles til presset

og kravene samfundet stiller til individerne i nutidens samfund. Samfundspresset kan også kobles til Giddens forståelse af det senmoderne samfund. Hans begreber om den ekstreme dynamik og forandringer, der sker med høj hastighed, sætter også informanterne under massive krav og pres. Det faktum, at informanterne ikke kan håndtere vilkårene, hverken socialt eller arbejdsmæssigt, kan medføre, at de føler sig svage og forkerte. Dertil kan der være mennesker i informanternes omgangskreds, som ubevidst kan udløse en negativ tankegang hos informanterne, da de ser psykisk syge som svage og nogle som ikke kan leve op til forventningerne. Dette kan netop identificeres hos Jens, som føler, at han ikke bliver værdsat jævnbrydigt med andre mennesker. Der kan sættes spørgsmålstejn ved, hvorfor netop disse mennesker, altså informanterne, skal lide under samfundets krav og pres. Det kan forklares i lyset af sårbarhedsmodellen, da informanterne, som alle har psykiske lidelser, er mere sårbare og udsatte til at udvikle et handicap, da det er samspillet mellem biologiske, psykologiske og sociale faktorer i informanternes liv, som forklarer processen af psykiske lidelser. De er dermed også mere tilbøjelig til at lide under ændringerne i det senmoderne samfund.

6.3 Informanternes tanker inden mødet med Fountainhuset

Inden mødet med Fountainhuset gjorde informanterne sig nogle tanker om, hvordan det ville være at benytte huset. Nogle af informanterne var forventningsfulde, mens andre var mere skeptiske inden, de startede i Fountainhuset og mødte dets medarbejdere og de andre medlemmer, som allerede benyttede huset.

Informanterne, Poul og Nanna, var forventningsfulde og glædede sig til at starte i Fountainhuset. Poul beskriver, at han *"kom helt åbent"* (Bilag E:4), dengang han startede i Fountainhuset, da han, som han beskriver sig selv, er *"optimist"* (Bilag E:4) og håbede på *"at finde en vej ud til arbejdsmarkedet igen. Lige finde ud af, hvad man klarer og magter først"* (Bilag E:4). Han udtaler således, at han af sind er optimist og håber og tror på, at han nok skal komme sig, på trods af situationen han er i nu. Han har dog, som beskrevet i præsentationen, været ude på arbejdsmarkedet op til flere gange, men har stoppet, grundet hovedpine eller andet. Han giver dog ikke op, han udtaler: *"...Jeg er nogle gange blevet tilbudt at blive førtidspensioneret, men det vil jeg ikke, fordi der er noget jeg kan."* (Bilag E:2). Han har således selvtilliden og

viljen til at komme videre ud på arbejdsmarkedet igen og ud i livet. Nanna er den anden, som syntes det var positivt at skulle starte i Fountainhuset. Først siger hun, at det ikke er meget, hun kan huske fra dengang hun startede, fordi hun var så dårlig efter et dødsfald i sin nære omgangskreds, men ét husker hun dog: *"Ja, ja, jeg husker en ting og det er, at jeg glædede mig rigtig meget til at starte her og det husker jeg og jeg husker, at tiden at vente til det skulle åbne og jeg husker det godt."* (Bilag J:2). Nanna beskriver, hvordan hun glædede sig til at starte i Fountainhuset og hvordan hun ventede til tilbuddet skulle åbne, da hun så frem til at starte i huset.

De andre informanter, Sofie, Martin, Jens og Niels var modsat Nanna og Poul mere skeptiske og fordomsfulde, da de startede i Fountainhuset. Sofie fortæller, at hun syntes, at *"det er mærkeligt"* (Bilag I:5) og hun udtaler yderligere: *"...Altså det er helt sygt, hvis man tænker på, hvor skeptisk jeg var i starten og hvor godt jeg har det med alle nu, altså det er helt vildt, men det er meget, der kan ændres."* (Bilag I:6). Hun fremhæver dermed, hvor skeptisk hun var, men at det hurtigt gik over, og at hun nu har det godt med alle. Hun var måske skeptisk inden hun startede, men som det blev beskrevet i præsentationen, så havde hun fået et forkert indtryk og opfattelse af stedet, da hun syntes, at det ikke er et tilbud til kun psykisk syge mennesker. Dette kan dermed være årsagen til, at hun ikke syntes, at det var rigtigt noget for hende, men trods alt ville prøve det af. Hun beretter dertil også, hvorfor hun valgte at starte og benytte Fountainhuset: *"...Måske også for at se, om jeg magtede det og magter jeg at arbejde fra 8 til 16 i en hel uge og sådan noget..."* (Bilag I:6). Hun udtaler, at inden hun startede i huset var det vanskeligt at få en almindelig hverdag med job fra kl. 8 til kl. 16 at hænge sammen og derfor ville hun afprøve, hvad hun egentlig magter at gøre i hverdagen. Martin var heller ikke særlig positiv inden, han startede i Fountainhuset. Han fortæller om dengang han skulle møde op i huset første gang:

"...For at være helt ærlig, jeg turde næsten ikke at komme herind, fordi det var ikke et åbenlyst tegn, at dette var det rette sted. Jeg tror faktisk, det var anden gang, at jeg gik ind, men ja, så kom jeg selvfølgelig herind og valgmulighederne var ikke så varierede dengang, jeg tror der var cirka tre arbejdsgrupper, man kunne vælge imellem..." (Bilag G:1).

I citatet udtrykker Martin dermed lidt skeptisk omkring at møde op i Fountainhuset første gang. Han syntes, at huset ligner et privathus, hvilket han synes er lidt underligt. Han beretter yderligere om forventningerne eller mangel af samme, han havde inden start. Han udtaler: *"Jeg kan ikke lige huske det, jeg havde ikke mange forhåbninger om noget som helst på det tidspunkt."* (Bilag G:5). Yderligere udtaler han sig om dette i følgende citat: *"Nej, ingen forhåbninger om noget som sådan, jeg syntes bare, det var værd at prøve alt dengang, så jeg tænkte, ja, okay, fint, man kan i det mindste lave et eller andet, tror jeg, tankegangen var på det tidspunkt."* (Bilag G:5). Martin havde dermed ingen forventninger om, at Fountainhuset skulle være med til at gøre en forskel i hans liv og at han skulle få arbejdsmotivationen tilbage. Han var dog åben for at gøre et forsøg. Da informanten, Niels, startede i Fountainhuset, var han meget dårlig psykisk, han beretter sin historie: *"Ja, altså jeg kan sagtens nævne for dig, at jeg i året 2014, da prøvede jeg faktisk at tage mit eget liv 3 gange inden 1 år, det var et meget tungt år og jeg tænker, at det kun kan gå en vej eller havde jeg ikke været her..."* (Bilag H:3). Han udtaler yderligere, at *"jeg tror ikke, jeg havde nogle drømme dengang"* (Bilag H:3) og det eneste han tænkte på var at overleve. Han beretter yderligere: *"Jeg troede næsten ikke på noget, altså i den tiden, jeg var så dårlig, at det blev rigtig vanskeligt for mig at tro på noget..."* (Bilag H:5). Niels havde således ingen forventninger og han så intet håb forude. Han var så langt nede, at han lavede tre selvmordsforsøg inden for kort tid. Han startede i Fountainhuset efter han var udskrevet fra psykiatrisk afdeling, og selv om han ikke vidste, hvad Fountainhuset var, så kom han forbi, ikke for at arbejde, men for at få sig en kop kaffe. Han beretter, at han var skeptisk til at starte med, men at det hurtigt gik den anden vej, ligesom det gjorde ved Sofie. Jens, som kun har benyttet huset i halvanden måned, udtaler sig ikke meget om forventninger eller fordomme i interviewet, men han siger: *"Jeg tænker, at jeg kommer mig aldrig og vil aldrig klare mig selv og sådan noget..."* (Bilag F:6), hvilket viser, at han ikke havde store forventninger inden, han startede. Han var mest bange for, hvordan andre ville reagere, da de fandt ud af, at han var startet i Fountainhuset, men at han vægtede det at komme i gang langt højere end noget andet.

For at opsummere hvad informanterne tænkte inden, de startede at benytte Fountainhuset, så var to af dem, Poul og Nanna, positivt stemt, og så frem til at starte og komme i gang, mens de fire andre informanter, Sofie, Martin, Niels og Jens, var

noget mere skeptiske og dømmende inden start. At informanterne opsøger Fountainhuset, kan med Honneth in mente, betyde, at de søger efter anerkendelse. Honneth argumenterer for, at mennesket netop er et anerkendelsessøgende væsen og at det ikke kan klare sig uden anerkendelse fra andre mennesker. Både informanter der er positive og dem der er negative, har, ifølge Honneth behov for anerkendelse. I deres søgen efter anerkendelse tyder det på, at det vigtigste er at opnå anerkendelse og ikke, hvem man indgår i relation med eller hvem, der opfylder behovet om anerkendelse. Medarbejderne og de andre medlemmer kan være den, der opfylder og giver dem den anerkendelse de har behov for, da det netop er i relation med andre mennesker at anerkendelsen opnås.

6.4 Fællesskabet

Fællesskabet i Fountainhuset er af stor betydning, hvis man tænker på den klubmodel, det er styret efter. Der lægges stor vægt på, at ved at gøres medlem, så er medlemsskabet livsvarigt, samt at det frivillige medlemskab gør medlemmerne bevidste om, at de tilfører et fællesskab. Yderligere arrangerer Fountainhuset mange sociale tilbud, som medlemmerne har mulighed for at deltage i. Udover at medlemmerne har mulighed for at deltage i disse arrangementer, har de også mulighed for at være medarrangører. Nanna fortæller i følgende citat, om nogle af disse arrangementer:

"Ja, altså ja de gør meget ud af at holde flere arrangementer og der bliver også lyttet meget til, hvad vi har at sige i forhold til det og vi, nu var der strikkefestival og jeg var der i én dag og så var der loppemarked, det er utrolig store arrangementer,(...) altså der bliver gjort et rigtigt stort arbejde. Vi har møder en gang i måneden, husmøde, og der kan vi alle komme med ideer og sige det, vi har lyst til og for eksempel onsdag, der tager vi en tur i biografen, dem som har lyst til det, og så rejser vi til Island den 23. og så er der bingo, der er forskellige sådan nogle ting." (Bilag J:6).

Fællesskabet rækker således udover deltagelse i dagsprogrammet. De har også mulighed for at deltage i sociale arrangementer, så som biografture, hyggeture, loppemarkeder og sidste nye er en rejse til Island, hvor de skal på ferie. Informanterne

beretter, at én aften om måneden laver de noget socialt sammen, men at det er frivilligt. Både Martin, Jens og Niels udtaler sig også om samme emne. Martin beretter: *"...Socialt vil jeg sige, de prøver at arrangere forskelligt (...) og de har arrangeret flere tiltag og de prøver også at komme med nye ting, man kan fortage sig med her i huset..."* (Bilag G:2-3). Jens siger: *"...Det synes jeg er meget positivt, fordi så kommer man ud sammen med de andre og får andre oplevelser, i stedet for kun at være her og det synes jeg er 'nice', at de gør det og det har allerede været to arrangementer i weekenden..."* (Bilag F:10). Niels siger i den forbindelse: *"Jeg tror, at vi arrangerede musikevents, men jeg mener også i huset, der er alt styret af dem, der benytter det og derfor får man tildelt de opgaver, som hver enkelt nu er bedst til..."* (Bilag H:8). Det er således mange arrangementer Fountainhuset og dets medlemmer forbereder, både internt, men også for andre mennesker at deltage i. Dette er alt med til at medlemmerne har tilhørsforhold til fællesskabet i Fountainhuset.

Dertil gør medarbejderne også sit til, at medlemmerne skal føle, at de hører til et fællesskab og at der er nogen, der udviser bekymring og omsorg overfor dem. Blandt andet ringer de til det enkelte medlem, hvis de ikke møder op en morgen eller hvis et medlem har det vanskeligt med at vågne om morgenen, så er der mulighed for at aftale, at en af medarbejderne ringer og hører, om alt er, som det skal være. Dette udtaler Nanna sig om i følgende citat:

"Jamen, ved at få mig til at møde op, så ringer de om morgenen, hvis det er, de spørger, om man har behov for det og man skal jo møde op til tiden, hvis man kommer til direktør tid hver morgen, så går det jo ikke, det går ikke på et arbejdsplads og så hvis, der har været perioder, hvor jeg har spurgt, om de vil ringe til mig måske i 14 dage lige, så hvis jeg tre dage senere siger, at de behøver ikke at ringe igen, fordi jeg tror, jeg klarer det fint, jeg vågner tre timer inden I skal ringe så, så det er ikke nødvendigt at ringe..." (Bilag J:6).

Nanna beretter om, at når der opstår situationer, hvor der er behov for det, så ringer hendes kontaktperson og vækker hende om morgenen. Det er blandt andet med til, at Nanna føler sig som en del af en bestemt gruppe. Jens udtaler sig også om dette med, at de ringer hjem til en, hvis det er nødvendigt, han beretter: *"Altså nu har jeg kun været her i 1,5 måned, så, men jo altså de ringer til en, altså hvis du er sent på den*

om morgenen, så ringer de inden og spørger, om man kommer på arbejde... ” (Bilag F:7). Således oplever både Nanna og Jens, at de hører til et fællesskab, idet at deres kontaktperson viser dem opmærksomhed ved at ringe til dem, hvis de har behov for det.

Hvordan de enkelte medlemmer ser de andre medlemmer er også en del af at høre til et fællesskab. På det punkt er det lidt forskelligt, hvordan de opfatter de andre medlemmer, som benytter Fountainhuset. Poul udtaler, at han synes, at *”...man er næsten som en familie, man er der, hvis nogen har brug for noget.” (Bilag E:8).* Han kan dermed tale med de andre om sine udfordringer, hvis det bliver nødvendigt, og da han opfatter de andre medlemmer som familiemedlemmer, tyder det på, at han føler sig tryk i deres nærvær og i Fountainhuset. Han siger: *”Ja, det er meget nemmere at snakke om, altså end at lukke sig inde, fordi man kommer også ud med det. Det gør det bedre for den enkelte.” (Bilag E:6).* Mens Nanna udtaler: *”Nej, du får lov til at være den du er.” (Bilag J:4).* Denne udtalelse støtter under Pouls udtalelse, at man kan tale med de andre om sine udfordringer uden at føle skam, da man netop får lov til at være den, man er. Jens beretter ligeledes om denne situation. Han synes, at det er positivt, at kunne være sammen med mennesker som forstår en og som på en eller anden vis er på samme niveau som ham. Dette kommer til udtryk i følgende udtalelse: *”Ja, jo faktisk er det ofte sådan, fordi mennesker i samme situation, forstår ofte bedre hinanden synes jeg, jeg ved ikke, om de har samme historie, det er jo så forskelligt...” (Bilag F:12).* Sofie omtaler medlemmerne, som hendes venner og hun mødes regelmæssigt med to af dem, hun fortæller:

”Altså, jeg snakker mest med 2 mennesker, der arbejder her, det er en rigtig god kammerat, (...) og en anden, hende mødte jeg hernede og vi blev rigtig gode venner med det samme, vi drillede altid hinanden og sådan noget, jeg havde altid en sodavand med og hun tog den altid fra mig og gav mig vand i stedet, og driller lidt, så det er de to jeg snakker mest med, jeg besøger hende til kaffe og hun kommer forbi hos mig til kaffe altså meget sådan noget.” (Bilag I:11).

Der er dermed to af medlemmerne, som hun mødes med og drikker kaffe. Martin har et helt andet syn på medlemmerne. Han fortæller, at han ikke selv er så social anlagt, og han derfor har svært ved at være sammen med andre, hvilket han dog har været et

par gange. Han fortæller om, hvordan han har besøgt nogle af de andre medlemmer til en kop te, men at der ikke er tale om noget regelmæssigt Poul oplever dermed ikke de tætte relationer, som de andre medlemmer, han udtaler: *"...Det kommer bare ikke op på venskabsniveau, det er det, jeg mener"* (Bilag G:7), *"jeg vil hellere kalde dem bekendtskaber."* (Bilag G:6). Derudover viser Niels og Sofie, som begge er kommet videre og ikke benytter Fountainhuset mere, betydningen af fællesskabet og tilhørsforholdet de har til Fountainhuset. Selv om de er taget ud på arbejdsmarkedet, så kommer de af og til forbi til kaffe. Det er dertil flere af medlemmerne, der benytter huset for at mødes med andre og møder op på baggrund af de sociale relationer og fællesskabet. Nanna og Niels benytter derfor kun huset for at møde de andre medlemmer. Niels udtaler: *"Selvfølgelig, det er ikke noget at lægge skjul på, det var det sociale, men selvfølgelig, det er også meget vigtigt for mig at arbejde, meget vigtigt, fordi det sociale kan du også få andre steder, hvis det er, men det er også en stor del af det."* (Bilag H:8). Nanna siger ligeud: *"Det er for at møde andre."* (Bilag J:7). Sofie og Jens er lidt mere splittet, Sofie udtaler: *"Jeg kom faktisk for begge dele, både for at arbejde og for at snakke med andre, men jeg prøvede altid at udføre mit arbejde 100%..."* (Bilag I:10). Jens udtaler sig således i den forbindelse: *"Da jeg er færdig med at arbejde, så, nogle tager hjem inden, men ofte venter jeg og hjælper med at rydde af, fordi jeg vil gerne vise, at jeg vil det her, fordi jeg synes, det er så positivt her også fordi jeg kan være sammen med andre..."* (Bilag F:11). Der er derfor forskel på medlemmernes formål med deres besøg på Fountainhuset. Poul og Martin fortæller, at de ikke anser sig selv om de sociale typer, hvilket er grunden til, at de primært kommer for at udføre de opgaver, som de bliver stillet.

Det er dermed forskellige meninger om, hvilken betydning fællesskabet har for de enkelte medlemmer. Det kan dog siges, at fællesskabet har stor betydning for Fountainhuset og den model, de arbejder efter, hvor det holistiske menneskesyn kommer til syne. Med det senmoderne samfund for øje, som er individernes samfund, hvor det er op til den enkelte at skabe sin egen identitet og liv, er det bemærkelsesværdigt, at flere af medlemmerne har behov for at være en del af et fællesskab, hvor de bliver accepteret og respekteret. Der kan argumenteres for, at medlemmerne søger fællesskabet i Fountainhuset, da alt andet i deres omgivelser er under konstant udvikling og forandring, mens der i Fountainhuset findes ro og tryghed til at være den de er, og hvor de kan få en pause fra ræset udenfor. Dertil kan

der også tænkes, at informanterne har følelsen af at være ensomme og efterladte, fordi de føler sig forkerte, hvilket også kan medføre søgningen af fællesskabet. Opbruddet af fællesskaber i det senmoderne samfund medfører, at det er vanskeligt for personer med psykiske lidelser at skabe sin egen identitet. De kan således ikke danne sin identitet på baggrund af fællesskab, men skal ifølge Giddens og Jørgensen netop skabe deres egen identitet, som helst skal være veludviklet for, at de kan begå sig i det højtaccelererende samfund. I informanternes situation er dette ikke tilfældet og det kan dermed argumenteres for, at de søger tilbage til fællesskabet, da de har behov for at kunne spejle sig i andre og således danne deres selvidentitet. Ifølge Giddens er identiteten en vedvarende proces og derfor er identiteten, de danner på baggrund af fællesskabet ikke endestationen, men det er en hjælp til at forme deres identiteter. Samtidig er det også en revurdering de enkelte informanter gennemgår, mens de benytter Fountainhuset og derfor en mulighed for, at informanternes identitet forandres løbende gennem recovery-processen.

Denne søgen til fællesskabet kan også knyttes til Honneths anerkendelsesteori. Ifølge Honneth er det umuligt at udvikle ens identitet uden anerkendelse fra andre mennesker. Medlemmerne i Fountainhuset er således afhængige af hinanden, medarbejderne og af fællesskabet for at opbygge relationer og dernæst at opnå den anerkendelse, de behøver for til at fremtræde som et vellykket menneske med en veludviklet identitet. Der kan således argumenteres for, at ved at de opsøger fællesskabet, så kæmper de ligeledes om at få behovet for anerkendelse dækket. Ifølge Honneth er det også i fællesskabet at den solidariske sfære sætter ind, da informanterne bliver anerkendt og opfattet som værdifulde af medlemmerne og specielt af medarbejderne, hvilket resulterer i, at det enkelte medlem føler en selvværdsættelse, at de kan noget og at der er brug for dem i hverdagen.

6.5 Mennesker – ikke patienter

I beskrivelsen af Fountainhuset står det, at der lægges vægt på at behandling af medlemmerne som mennesker med potentiale, som er til gavn for dem selv og det daglige arbejde i huset og ikke som mennesker, som er syge og har problemer. Alle informanterne synes at have oplevet, at Fountainhuset sætter det hele menneske i centrum fremfor sygdommen. Martin og Jens beskriver det som, at der fokuseres på

det enkelt individ. Martin udtaler: *"Jeg synes, de tager hensyn til mig som person, jeg tror ikke de putter os alle i grupper på den måde og fortæller os, hvad vi skal gøre. Jeg har selvfølgelig fået stor hjælp med opgaverne, som jeg har her, så det er ikke så upersonligt..."* (Bilag G:12). Jens er af samme opfattelse som Martin. Han siger:

"Jeg kan godt lide princippet i Fountainhuset, (...) når jeg kom her ind til samtale, så spørger de, hvordan kan vi hjælpe dig og det synes jeg er meget positivt i forhold til meget andet, fordi det er umuligt at putte alle mennesker i en kasse, i en firkant og få alle sammen til at passe sammen, men de spørger, hvordan kan vi hjælpe dig..." (Bilag F:1).

Martin og Jens fremhæver også, at der er fokus på det enkelte medlem. Fountainhuset tager dermed udgangspunkt og hensyn til det enkelte mennesket ved at tilpasse og tilrættelægge dagen og opgaverne, så det ligeledes passer til den enkelte. Dette understøttes med endnu en udtalelse fra Jens: *"Det her er meget positivt, de spørger mig, hvad det er jeg vil, hvilke mål jeg har og lægger et skema efter, hvordan de kan hjælpe mig."* (Bilag F:3). Nanna er af samme opfattelse, som Martin og Jens. Hun synes også, at Fountainhuset lægger vægt på hvert enkelt menneske. Hun udtaler: *"Nej, altså jeg synes ikke, altså jeg synes, at de tænker på hver enkelt og om det kan lade sig gøre for alle og om, det kan lade sig gøre og passer for alle medlemmerne, fordi det bliver man nødt til at tage hensyn til, fordi ingen er ens..."* (Bilag J:8-9). Nanna beretter yderligere, at hun synes, at de er meget menneskelige og referer til, at hendes kontaktperson er til rådighed hele døgnet, hvis der er behov for det. Niels udtaler sig ligeledes, om det menneskelige aspekt i Fountainhuset. Han siger:

"...Det er menneskeligt dernede, samtidig som det er professionelt, så er de meget 'down to earth' altså, og det er lige det, jeg har brug for i mit liv, specielt for tiden, det er så turbulent, så dengang jeg startede var det sindssygt turbulent altså, så på den måde var det ret vigtigt for mig at kunne trækkes ned til jorden og til realiteten og det var de gode til at forstå, synes jeg..." (Bilag H:6).

Denne opfattelse stemmer overens med Niels', da han beretter, om dengang han startede i Fountainhuset, hvor der blev udvist stor forståelse og empati, hvilket fik ham til at føle sig rolig og tryk i situationen, da der blev set på ham som et menneske

og ikke som en syg patient. Poul synes ligeledes, at det er godt, at man ikke bliver identificeret på baggrund af sine lidelser. Han udtaler: *"Ja, det er faktisk dejligt, at de ikke gør det, det synes jeg. Begge veje faktisk, altså hvis man har en sygdom eller noget og gerne vil snakke med en af dem om det, så må man gerne det..."* (Bilag E:7). Poul mener dermed, at det er dejligt, at der ikke fokuseres på sygdommen eller diagnosen, men at der er tid og plads til den enkelte, og der er altid en til at lytte, når der er behov for det. Sofie mener ligeledes, at de fokuserer mere på mennesket end sygdommen, men alligevel, så opfattede hun det lidt anderledes. Hun fortæller: *"...Nogle gange syntes jeg, de betragtede mig som rigtig syg, men det var jeg ikke, men det var mere, fordi de prøvede at få større indblik i, hvordan jeg havde det, men ellers, de har accepteret mig for den jeg er."* (Bilag I:8) Yderligere beretter hun:

"...Jeg tror også at årsagen til det, altså det var jeg selv, der oplevede, at de betragtede mig som en syg person, det var måske fordi jeg følte, at jeg var lidt syg, så har jeg automatisk troet, at de også har gjort det, så jeg tror, det er mere en indbildning i mit hoved..." (Bilag I:9).

Selv om Sofie mener, at de fokuserer på mennesket i Fountainhuset, så havde hun en oplevelse af, at de betragtede hende som en patient, hvilket ifølge hende selv, kan skyldes, at hun vidste, at hun var syg.

Opsummerende synes informanterne, at Fountainhuset er menneskeligt og personligt. Der tages udgangspunkt i det enkelte medlem og der tilrettelægges derfor efter, hvad det enkelte medlem har styrke og overskud til. Dette er med til at støtte hvert enkelt medlem i deres recovery-proces til at komme sig og at skabe en meningsfuld hverdag. Der fokuseres således ikke på de psykiske lidelser, som medlemmerne kæmper med, men har de behov for at snakke om sine udfordringer med medarbejderne eller de andre medlemmer, så er der altid tid og plads til dette. Der er således overensstemmelse mellem teori og praksis i forhold til, at medlemmerne i Fountainhuset bliver behandlet som mennesker og ikke patienter. I forhold til Giddens og hans teori om selvidentitet, kan der argumenteres for, at medlemmerne i Fountainhuset har mulighed for at opbygge deres identiteter, idet at der fokuseres på hver enkelt af dem. Den revurdering, som medlemmerne gennemgår, ved at de modtager og bliver anerkendt for den personen som de er, kan muligvis medføre en

ændret og styrket identitetsfølelse. Dertil opbygges deres selvtillid og selvværd, i og med at medlemmerne føler, at de tages alvorligt. Dertil kan der argumenteres for, at medlemmerne oplever en ontologisk sikkerhed ved, at de har tiltro til medarbejderne, netop fordi de giver dem troen på dem selv og dermed kan hjælpe dem igennem deres udfordringer. Ydermere kan den tiltro de viser mod medarbejdere medføre den relation, som er nødvendig for at opnå gensidig anerkendelse. Den sociale relation som medlemmer og medarbejdere indgår i kan være essentielt, da det kan resultere i, at medlemmerne kan opleve og føle, at de er vellykkede, da de bliver anerkendt for at være et menneske med potentiale til at klare og forsørge sig selv. Ved at deres selvtillid og selvværd opbygges kan det kobles til den private sfære og den solidariske sfære, som Honneth opererer med. Selv om den private sfære er karakteriseret af primære relationer, som familie og venner, så kan det argumenteres for, at medarbejdere i Fountainhuset udfylder denne rolle, da de viser den omsorg, som medlemmerne har behov for, da de muligvis ikke har opnået den anerkendelse fra den nære omgangskreds.

6.6 Karakteristiske træk ved Fountainhuset

Der er flere træk, som bliver gentaget i interviewene med informanterne. Informanterne fremhæver forskellige begreber, som karakteriserer Fountainhuset og som er til stor hjælp og støtte for dem, for at de kan få en velfungerende hverdag. Disse begreber er ligeledes nogle, Fountainhuset lægger stor vægt på i sit rehabiliteringsarbejde. Begreberne, som fremhæves, er struktur, rutine, rummelighed, medbestemmelse og ansvar.

Niels, som havde store psykiske udfordringer, dengang han startede i Fountainhuset, fremhæver at struktur i hverdagen, var noget han havde behov for. Han udtaler: *"Det, som var vigtigt for mig var at få faste opgaver og vide, at jeg skulle gøre det og det."* (Bilag H:6). I Fountainhuset har han fået faste opgaver, som på et eller andet vis er afhængige af, at han udfører disse opgaver. Selv om det er frivilligt at være medlem i Fountainhuset, så bliver han således mere eller mindre nødt til at møde på arbejde. Yderligere udtaler han:

"...Det er så vigtigt, at man har noget at lave og der har Fountainhuset også været en stor del af mit liv, specielt når jeg har været totalt langt nede, hvor de har givet mig for eksempel det at gå op i arbejde og sådan noget og det er meget vigtigt, det er meget vigtigt for min hverdag at få struktur i det hele, fordi jeg er en meget ustruktureret person af sind." (Bilag H:2).

Han beretter, at det ikke altid går op i en højere enhed med at møde op og udføre opgaverne, men trods det, så har han behov for at hverdagen er struktureret. Martin og Poul har ligeledes behov for en rutine og struktur i hverdagen. Martin siger: *"...Joo, det har ligesom været nemmere at sætte sig ind i en rutine, i en arbejdsrutine, det var lidt sådan tidligere, at det var en rutine af intet at lave, læste for det meste."* (Bilag G:5). Mens Poul udtaler sig med følgende citat: *"Ja, førhen var jeg vågen hele natten og sov om dagen, men at få en rytme i hverdagen faktisk."* (Bilag E:10). Før i tiden har de ikke haft nogen rytme eller rutine, men de har i forbindelse med deres medlemskab opnået nogle interesse områder, hvilket gør en forskel i Martin og Pouls tilværelse. Derudover beretter Sofie, at Fountainhuset har hjulpet hende med at få rutine og struktur i hverdagen. Hun udtaler: *"Ja, struktur og hjælp mig videre på den måde og det er jeg rigtig glad for nu. Jeg så det ikke dengang, men det gør jeg nu, de har hjulpet mig utrolig meget på den måde, ved at bare at komme op om morgenen generelt."* (Bilag I:1). Sofie er glad for, at de har hjulpet hende med at skabe struktur i hverdagen, selv om det skabte irritation i de pågældende situationer. Informanterne har således haft det tilfælles, at de har haft behov for, at Fountainhuset hjalp dem med at skabe en struktur og rutine i hverdagen, som de kunne følge for at opnå en meningsfuld tilværelse. Flere af informanterne fortæller dertil, at de manglede at begå sig i en hverdag med mening. Niels, Sofie og Jens beretter alle om tanker, de har om en meningsfuld hverdag og hvordan det påvirkede dem personligt. Niels udtaler sig om dette i følgende citat: *"Jeg mangler noget at gå op i og sådan noget, (...) jeg havde det godt med at jeg kunne arbejde i Fountainhuset, fordi det gjorde noget i mig, jeg følte, at jeg måske kunne bruges et eller andet sted i stedet for intet at lave..."* (Bilag H:4). Jens' udtalelse støtter op om det, Niels udtrykker. Han siger: *"...Altså bare det, at man har noget at lave, det gør, at man vågner lidt op, mere frisk på en eller anden måde, jeg ved ikke helt, hvordan jeg skal beskrive det."* (Bilag E:4). Både Niels og Jens mener begge, at det dermed har haft en

indvirkning på dem, at de havde nogle opgaver at stå op til, hvilket er med til, at føler sig uundværlige og dermed skaber glæde hos dem begge. Sofie beretter også, at hun havde brug for at skabe en almindelig hverdag. Hun udtaler:

"...Fordi inden jeg startede i Fountainhuset, da ventede jeg næsten 1 år på at få et nej fra et køkkenjob i et ældrekollektiv og jeg havde intet at lave, så jeg sov hele dagen væk og man keder sig, ikke noget at lave, du ved, så bliver man automatisk deprimeret, da der ikke er noget at stå op til, på trods om vejret er fantastisk, så er ikke noget at stå op til, så da jeg startede med at arbejde her, det var fint, fordi så havde jeg noget at stå op til, det var anstrengende, det var hårdt, men jeg gjorde det..." (Bilag I:4).

Dengang Sofie startede i Fountainhuset, fik hun noget at stå op til, og hverdagen blev meningsfuld. Da det har vist sig at være en udfordring for Sofie og nogle af de andre informanter at stå op og morgenen, har det dermed været en sejr for hende, at hun netop har formået at møde op på sit arbejde i Fountainhuset.

Rummeligheden, fleksibiliteten og det at arbejde i eget tempo, har stor værdi for medlemmerne i Fountainhuset, da de dermed ikke kommer i pressede situationer, hvilket også har betydning for huset. Martin, Poul og Jens beretter om dette i interviewene. Martin udtaler sig om fleksibiliteten i forhold til, hvornår der er kaffepause. Han siger:

"Så gør man det i cirka halv anden time, der er der kaffe, men jeg tror, det er blevet lidt mere fleksibelt, tror man fik sig kaffe, da man havde lyst, jeg tror faktisk, det ligger mere fast med den gruppe, der arbejder ude i haven, ellers, jeg får mig kaffe, når jeg har lyst til det faktisk, (...) jeg tror, at i begge tilfælde, så arbejder man ikke så meget med deadlines og sådan noget, så man har pauserne lidt som det passer..." (Bilag G:10-11).

Ifølge Martin er det dermed fleksibelt at benytte Fountainhuset. Han beretter, at medlemmer ikke har nogen konkret mødepligt og det viser også, at det er frit og fleksibelt at benytte Fountainhuset. Poul udtrykker fleksibiliteten i følgende citat:

"...Jeg får sådan en voldsom hovedpine, hvis jeg løfter noget tungt og det er, her kan jeg ligesom tage nogle pauser. Hvis jeg mærker, at det begynder, og hvis det bliver rigtigt tungt, så kan jeg tage hjem eller, så ja, jeg synes, det gør det hele meget nemmere. Det er ikke således, at du skal, det er mere åbent." (Bilag E:4).

Poul kan dermed tage pause, hvis og når han har behov for det uden at have dårlig samvittighed. Dette kan kobles til Fountainhusets eget koncept, hvor der lægges vægt på, at medlemmerne arbejder i forhold til, hvad der er muligt for det enkelte medlem og deres funktionsniveau. Poul beretter yderligere: *"Ja, hvis der er nogle opgaver, som man tænker, det vil jeg gerne prøve, så kan man prøve det og derefter sige, hvis man kan lide det eller ej. Hvis man ikke kan lide det, så kan man få en anden opgave."* (Bilag E:11). Fleksibiliteten bliver således fremtrædende i gennem flere aspekter i Fountainhuset, både når det kommer til arbejdsopgaver, pauser og mødepligt. Niels beretter yderligere om et eksempel, der handler om at arbejde i eget tempo. Han udtaler: *"...Vi startede måske lidt 'slow' på en eller anden måde, ikke, altså at det er på ens eget tempo på en eller anden måde, at starte med at have energi til at gøre de ting som skal gøres..."* (Bilag H:8). Medlemmerne bruger dermed deres morgen til at samle energi og overskud til deres dag, hvor de har fået tildelt individuelle opgaver, som de skal løse i et tempo, der passer den enkelte. Dette er dermed også én af grundene til, at medlemmerne arbejder i forskellige antal timer. De arbejder i alt mellem én og 16 timer om ugen, hvilket får dem til at føle sig uundværlige for Fountainhuset, hvilket kan være med til at øge medlemmernes motivation. Dertil kan der argumenteres for, at medlemmerne udvikler sig både arbejdsmæssigt og socialt, på trods af hvor mange timer de benytter i huset.

Det sidste karaktertræk, som informanterne fremhævede, er medbestemmelse og dermed også ansvarlighed. Dette er yderligere et begreb, som er en del af recovery-processen hos den enkelte informant. Som tidligere beskrevet i afsnittet om Fountainhuset, så er medbestemmelse noget, de vægter højt. Idet medlemmerne arbejder i Fountainhuset har de dermed også bestemmelse for, hvilke arrangementer, der skal være, og derfor mødes medlemmerne og medarbejderne én gang om måneden, hvor de ideudvikler på, hvilke kommende arrangementer, der skal afholdes. Martin, Nanna, Niels og Jens beretter om disse møder og om, hvordan medlemmerne har medbestemmelse, når de afholdes. Martin udtaler i den forbindelse: *"...De har de*

her møder én gang om måneden dengang, da er der enkelte medlemmer, der kommer med ideer, men det er ikke os der arrangerer det, men ja, de prøver at engagere os i sådan noget, som skriver, ordstyrer og forskelligt sådan noget.” (Bilag G:10). Nanna beretter ligeledes: ”Ja, altså ja, de gør meget ud af at holde flere arrangementer og der bliver også lyttet meget til, hvad vi har at sige i forhold til det (...) Vi har møder en gang i måneden, husmøde, og der kan vi alle komme med ideer og sige det vi har lyst til...” (Bilag J:6). Niels, som er musiker, beretter, om at de eksempelvis har arrangeret musikevents, da han benyttede Fountainhuset og da var medlemmerne en del af det. Han synes dog, at medarbejderne tager de fleste beslutninger, men udtaler så:

”...Men vi kommer altid med, vi er, jeg tror det er én gang om måneden, at vi har møde om huset og hvad der sker og sådan noget (...) der snakker vi meget om arrangementer og hvordan det har virket og det husker jeg var rigtigt godt, også at få indflydelse på tingene.” (Bilag H:8).

Niels udtaler således, at selvom medarbejderne tog de endegyldige beslutninger, så havde medlemmerne indflydelse og medbestemmelse, hvilket er med til at opbygge og styrke deres selvtillid og give dem følelsen af, at de har en betydning for huset. Niels siger: *”...Det synes jeg er meget vigtigt, også arbejdsmæssigt og generelt, at kunne have indflydelse på tingene, måske på den måde at tro mere på, at man er til nytte, lidt mere end jeg tror selv, se tingene udført i praksis, det er det fede med det.” (Bilag H:8).* Jens fortæller ligeledes, hvordan medlemmerne bliver taget med på møder, hvor de gennemgår planer og arrangementer, som de har på programmet. Medlemmerne får således medbestemmelse og samtidig ansvar, når de bliver taget med på råd, når der skal arrangeres interne og eksterne tiltag. Jens, som har arbejdet i køkkenet siden, han startede i Fountainhuset, beretter, at de selv får lov til at bestemme, hvilken mad de laver. Han udtaler: *”Ja, det er meget hyggeligt, vi får lov til at bestemme selv, hvilken mad vi ønsker at lave og så får vi lov til at arbejde med flere spændende opgaver...” (Bilag F:1).* Han synes, at det er sjovt og spændende at få lov til at bestemme, hvilken anretning de skal lave. Dette giver ham og de andre medlemmer en følelse af ansvar og medbestemmelse, hvilken kan medføre bekræftelse, idet deres ideer tages alvorlige, hvilken endvidere er med til at styrke medlemmernes selvtillid.

Opsummerende er der flere karakteristiske træk, der gør sig gældende i Fountainhuset. I dette afsnit er der fremhævet de træk, som var fremtrædende i interviewene med informanterne. Disse træk er en del af recovery-processen hos den enkelte. Ifølge informanterne opnår de blandt andet en rutine, hvor hverdagen er struktureret, men samtidig rummelig, hvor de har medbestemmelse og ansvarlighed, hvilket udformer sig i en meningsfuld hverdag. Igen er det muligt at argumentere for, at medlemmernes selvtillid opbygges, idet at de oplever, at en almindelig dag i Fountainhuset kan være meningsfuld, hvilket er en stor begivenhed for dem. Medlemmerne kæmper altså med flere forskellige udfordringer, og én af dem er at stå op om morgenen, men idet at de lykkedes med det frembringer det en tro dem selv, da de hele tiden nedbryder flere barrierer. Anerkendelsen fra medarbejderne medfører, at det enkelte medlem føler sig værdsat. Tænkes der i den anden retning, kan der argumenteres for, at medlemmerne muligvis ikke har modtaget den anerkendelse, de har behov for, fra deres primære relationer i hjemmet og det derfor har det haft negativ indvirkning på det enkelte medlems identitet og selvtillid. I den forbindelse kan der argumenteres for, at den manglende anerkendelse er en form for krænkelse. Dette er dog noget Fountainhuset kan opbygge ved at respektere medlemmerne og anerkende deres færdigheder og evner.

6.7 Fountainhusets alsidige hjælp

Da Fountainhuset, som sagt, lægger vægt på at møde medlemmer, hvor de er i livet, så er der også ressourcer til at hjælpe med andre udfordringer, som medlemmerne kæmper med. Det er også noget af det, som informanter fremhæver i interviewene, hvilket vil komme til udtryk i følgende afsnit.

Niels og Sofie har begge oplevet, at Fountainhuset var til stor hjælp, da de havde problemer med Socialkontoret og ikke havde overskud til at tage kampen op selv. Niels udtaler i den forbindelse: ”...*Fountainhuset hjalp mig også med at komme i kontakt med Socialkontoret, hvor jeg i dag får løn fra dem, et arbejdsrelateret tiltag faktisk og det er meget godt...*” (Bilag H:2). Således endte det med, at han kom ud i beskæftigelse grundet et tilbud fra Socialkontoret. Han siger videre:

"...de har hjulpet mig med, at jeg snakkede med eller jeg ved ikke, jeg har måske også været med, fordi jeg har haft en vilje til det, det har de også lagt mærke til, fordi at de har også taget initiativet til at hjælpe mig med det, at komme videre, men sådan noget som at komme i kontakt med Socialkontoret først og fremmest og at kunne starte i beskæftigelse..." (Bilag H:6).

Han synes, at han har haft viljen til at udvikle sig og at komme videre, men at han ikke kunne gøre det uden Fountainhusets hjælp, da de har været med til at tage initiativ i hans forløb. Sofie beretter, at de ikke kunne hjælpe med det private, men trods det, så har de hjulpet og givet hende råd til, hvad hun skal gøre med forskellige private problematikker. Hun udtaler:

"Ja, altså med arbejdet hjalp de mig med alt, men med private ting, det var noget, de ikke kun hjælpe med, da det var noget, jeg skulle klare selv, hvis jeg havde nævnt det eller sagt det til dem, Du, hvordan gør man med det og det, så havde de hjulpet mig. Jeg har for eksempel haft problemer med banken, så har de sagt, du kan gøre på den her måde, okay så vidste jeg det eller hvis jeg havde problemer med Socialkontoret, du kan gøre det sådan her, så de har altid hjulpet mig på en eller anden måde, så det er ikke kun arbejde, arbejde, arbejde, det var også, hvis du kunne få lov til at snakke med dem, så snakker du med dem, de er meget således, hvis du havde det tungt, så tager du herved og så snakker du med dem, så får du det bedre automatisk, altså hvordan kan man ikke få det bedre herved, alle er så forbandet specielle og det er ment på en god måde, specielle på en god måde. Alle er søde." (Bilag I:9).

Sofie nævner flere områder, hvor de har hjulpet hende; banken, Socialkontoret og bare at tale med en af dem, hvis det er noget de kæmper med. Niels beretter yderligere om den alsidige hjælp medlemmerne modtager i Fountainhuset:

"Ja, i forbindelse med alt muligt, skilsmissen og forskellige andre ting, som ikke er så nemme i sig selv (...) men faktisk så snakkede jeg også med en fra Fountainhuset om det her, ikke fordi det var arbejdsrelateret, men de var der for mig og det var vigtigt for mig, fordi det fik mig også til at holde fast i det, at det er det rigtige for mig, fordi hvis jeg ikke havde gjort det, så havde jeg måske stadig være dårlig psykisk..." (Bilag H:10).

Fountainhuset støttede således Niels igennem eksempelvis skilsmissen, hvor de var der for ham og lyttede, hvis han havde behov for det. Nanna beretter ligeledes, at hendes kontaktperson er der for hende, hvis hun har brug for en at tale med. Hun udtaler:

"Altså, de gør en stor forskel for mig, altså jeg synes, de er utrolig menneskelige, altså man kan henvende sig til dem og, altså nu kan jeg nævne at, at nu har jeg været i en personlig krise og der har jeg kunne henvende mig, jeg har været i en dyb personlig krise, i et par forhold, og havde hjertesorg, det er rigtig hårdt og der kunne jeg simpelthen henvende mig, jeg kunne ringe 24/7 og det er fantastisk, selvfølgelig ringede jeg ikke hele tiden, selvom det føles således, når man har hjertesorg, man ved ofte ikke, hvad man skal gøre, det er så smertefyldt og altså det er fantastisk støtte man får." (Bilag J:4).

Nanna oplever således, at Fountainhuset har været der for hende gennem tiden med mange udfordringer, hvor hun skulle igennem en personlig krise. *"Altså de har været en kolossal hjælp gennem denne tiden og været en fantastisk støtte,"* (Bilag J:4) udtaler hun. Dertil beretter hun om flere andre måder, de har hjulpet og støttet hende. Eksempelvis ved at ringe om morgenen, så hun er sikker på at stå op og møde til tiden og ikke til 'direktør-tid', som hun siger, og hvis hun har andre aftaler i huset, så har hendes kontaktperson også ringet og mindet hende på det. Dette kommer til udtryk i følgende citat:

"Holdt mig fast i at møde op, med at man ligesom kan se, at man har en mening, de får en til at se, at man som person har værdi og at man er god nok som man er og de ligesom, de bliver ved med at, eller i hvert fald ved mig, så har de forklaret gang på gang, da jeg har trådt ved siden af, så har de forklaret "jamen du kan godt" og "ikke gøre det der", altså de har en utrolig energi, det skal de have ros for, så ja, det er fantastisk." (Bilag J:4).

Hun er således meget glad for Fountainhuset og den støtte, de giver hende. Dertil er hun imponeret over medarbejdernes energi til at støtte alle medlemmerne i de forskellige aspekter af livet. Hun tror dog også, at hendes vilje og styrke er med til at

fremme hendes udvikling frem mod at komme sig. Hun beretter, at hendes selvtillid opbygges langsomt dag for dag. For Poul har det størst betydning at komme ud i arbejde igen og her er Fountainhuset med til at støtte ham. Han udtaler: *"Jeg synes, det er meget dejligt at kunne komme ud igen på, at begynde at lære at arbejde igen..."* (Bilag E:1). Han fortæller, at han ikke har haft brug for andet hjælp end at finde ud af, hvor meget eller lidt han klarer at arbejde. Han beskriver det, som at 'undersøger sine grænser', og det kan han gøre i Fountainhuset. Dette har dog haft resultater, fordi som han udtaler, så er han blevet tryggere efter, han startede i huset. Han beretter om et eksempel, hvor dette er gældende: *"Ja. Ét som også er rimelig godt, jeg har det der post traumatisk stres disorder og efter, at man er startet her, så er man blevet lidt tryggere..."* (Bilag E:6). Han ved dog, at de hjælper andre udover det arbejdsmæssige. Han udtaler: *"Ja, eller jeg har ikke haft brug for det, men jeg ved, der er nogle, som måske går i skole, som har brug for lidt hjælp. Det giver meget energi, synes jeg."* (Bilag E:10). Han mener også, at hvis man er i tvivl om noget, så har man altid mulighed for at spørge medarbejderne til råds eller tale med dem. Selvom Poul ikke føler, at han har behov for andet hjælp som sådan, så har han observeret og erkender, at dette er en mulighed i Fountainhuset. Jens har benyttet Fountainhuset i kort tid, men han har oplevet op til flere gange, at de lægger fokus på det enkelte medlem og indretter sig efter den enkeltes medlems behov. Han udtaler: *"Ja, som et menneske og ikke som en puslebrik eller ikke engang det, når det er firkantet, så er der kun robotter, som bliver puttet i en og samme kasse."* (Bilag F:6). Han sætter således pris på at blive behandlet som et menneske i den korte tid, han har været medlem i huset. Han har en opfattelse af, at medarbejderne også støtter dem, som er kommet videre. Han udtaler:

"...Fordi jeg ved, at når folk kommer her, også dem der er kommet videre, dem hjælper de også, altså bagefter, så det tror jeg ikke, altså de er ikke læger, men de kan rådgive om andre ting, ikke om menneskerne selv, men om andre ting om hvordan og hvorledes." (Bilag F:7).

Han siger yderligere, at medarbejdere i Fountainhuset har hjulpet ham med at lave ugeskema, som gør hverdagen overskueligt, da han har behov for struktur og overblik. Dette kommer til udtryk i følgende citat:

"Det er ligesom det, at de hjælper mig således så jeg har noget at lave og får det mere struktureret hjemme, altså, og alt det, hjalp mig, ikke kun gav mig, men hjalp mig med at lave skemaet, om hvad og hvorledes, så det, det har meget at sige, hvis jeg var her hver dag, så ville det være i hverdagen, men de hjælper så jeg har noget at lave." (Bilag F:13).

Fountainhuset har dermed været behjælpelige og støttet hans ønske og behov for struktur og overblik i hverdagen. Sofie har oplevet Fountainhusets hjælp på flere måder. I følgende citat beretter hun om dette: *"...Det de har hjulpet mig med, var, at jeg fik noget at lave om dagene og hvis jeg havde det dårligt, så snakkede jeg med dem og så hjalp de mig med at komme videre og gav mig styrke på den måde og de hjalp mig virkelig med at komme ind i en rutine..."* (Bilag I:1). Sofie har således opnået en meningsfuld dag med en rutine. Dét at stå op om morgenen har dermed været en udfordring for hende, hvilket de har hjulpet hende med at forbedre. Yderligere har de været med til at berolige hende og give hende mere kontrol over sit temperament. Hun har nemlig tendens til at blive hurtigt sur, hvis ikke hun får sin vilje, eller hvis tingene ikke går som hun havde forestillet sig. Sofie beretter yderligere, at de har hjulpet hende: *"Ved ikke, med at være åben og stole på mig selv og sådan noget."* (Bilag I:11). Hun mener, at hun har lært at stole på sig selv, og at hun ikke skal være bange for at lave fejl.

Opsummerende kan der argumenteres for, at Fountainhuset er behjælpelige der, hvor medlemmerne har behov for det. Uanset om det er arbejdsrelateret, socialt eller personligt, og yderligere hvis medlemmerne har andre udfordringer eller noget de ikke kan overskue, så er medarbejderne i Fountainhuset altid tilgængelige og behjælpelige. Derudover kan der argumenteres for, at medlemmerne føler, at de ikke står alene med deres udfordringer, men at de bliver taget hånd om og hjulpet, uanset hvad det er, de kæmper med. Denne opmærksomhed kan knyttes til Honneths udlæggelse om den private sfære, da medarbejderne støtter op om medlemmerne. Yderligere kan den retslige sfære inddrages, i og med at medarbejderne i Fountainhuset har støttet dem og rådgivet dem om deres ret i samfundet. Niels beskriver netop, hvordan de har hjulpet ham i forhold til Socialkontoret og videre ud i beskæftigelse og at grundet dette, så føler han i højere grad en større selvrespekt. Dertil giver det en oplevelse af, at blive behandlet som ligeværdige borgere i

samfundet. Honneth angiver i teorien, at når det enkelte individ opnår anerkendelse og selvrespekt i den retslige sfære kan det medføre, at individet forfølger sine drømme. Dette kan Niels' historie støtte op om. Han er nemlig i gang med at færdiggøre sin uddannelse og forfølger dermed drømmen, om at blive uddannet og yderlige drømmen som musiker.

6.8 Betydning i hverdagen

For informanterne er der forskellige faktorer, der gør sig gældende i hverdagen. I interviewene blev der spurgt ind til, hvad det vigtigste er i en hverdag. For Martin er det vigtigt, at dagen er simpel. Han vil bare komme igennem dagen. Han udtaler:

"Jeg vil måske sige, at det vigtigste er at komme igennem en hverdag.. Det som tæller mest alligevel, det er det, at have noget at lave og at der ikke opstår noget uventet i dagen og at jeg kommer igennem dagen, det er så simpelt, jeg prøver at være lidt mere fleksibel, men det er faktisk ret simpelt, bare komme igennem dagen og have noget at lave..." (Bilag G:12).

Han har således behov for at have noget at lave om dagen. Dette har Fountainhuset været behjælpelige med, da han er blevet tildelt simple arbejdsopgaver i dagsprogrammet, således at han har haft overblik over dem. Dertil skal der ikke opstå noget uventet, som slår ham omkuld. Jens synes også, at det er vigtigt at have noget at lave igennem dagen, at dagen er struktureret og dertil at opleve noget i hverdagen. Han beretter således: *"...Hvis man tænker på os mennesker og hvilke behov mennesker har, man kan lige dele det op sådan, det er jo, at man er social og at man har noget at lave, mad og alt du ved"* (Bilag F:12) og yderligere udtaler han: *"Det er faktisk, at den har indhold og man får nogle oplevelser (...) det som jeg laver her, det smitter også til de andre hverdage, hvor de bliver mere struktureret, og med mere indhold, da bliver man mere vågen..."* (Bilag F:12). Fountainhuset har således indflydelse på hverdagen hos Jens, hvor han siger, at de dage han er på arbejde i Fountainhuset giver ham energi til resten af ugen. Informanterne, Nanna og Poul, udtaler sig ikke i store vendinger om dette emne, men trods det er de bestemte i sine udtalelser. Følgende citat udtrykker, hvad Nanna synes er vigtigt i hverdagen: *"Det er, at, det er simpelthen at stå op, det er næsten bare at komme op, gøre mig klar,*

altså faktisk jeg glæder mig altid at komme i Fountainhuset..." (Bilag J:8). Pouls udtalelse var: *"Det er at løse opgaverne jeg får"*. (Bilag E:9). Nanna og Poul har således små mål i hverdagen, som de hver især synes er af stor betydning i hverdagen. Sofie fremhæver, at det vigtigste er at være taknemlig for at vågne op hver dag. Hun udtaler:

"Det ved jeg ikke, man skal bare tage det, som det kommer, man skal være glad for, at man lever og man skal være glad for, at man har mulighed for at vågne med et smil og stå op og tage på arbejde(...), man skal være taknemlig for, at man vågner til en ny dag, om det er for at tage på arbejde eller skole eller et eller andet, man skal være taknemlig, om det så er at møde op hernede, man skal være taknemlig, fordi det vil gavne i det lange løb..." (Bilag I:11).

Sofie synes således, at det vigtigste er at være glad og taknemlig for hver dag. Uanset hvad dagen har at tilbyde, så er det af stor betydning. Niels, som den sidste informant, har som modsætning til alle de andre fem informanter, noget helt andet, han synes er vigtigt i hverdagen. Han udtaler: *"Det er at, altså, jeg tænker faktisk rigtig meget på min datter og det, at hun har det godt, det har faktisk størst betydning..."* (Bilag H:9). Han beretter yderligere: *"...i dag er jeg så her og har det meget bedre, det er jeg taknemlig for, det har også stor betydning i min hverdag, synes jeg, at kunne se, at jeg har det bedre i dag end jeg har haft det tidligere."* (Bilag H:9-10). Niels som er kommet sig og er i beskæftigelse, synes således, at datteren har størst betydning i hverdagen og at hun har det godt. Han synes også, at det er vigtigt, at han ser forskel fra dengang han var rigtig syg og til i dag, hvor han har et arbejde.

Opsummerende tyder det på, at det som er af betydning i hverdagen for medlemmerne er at stå op om morgenen til en ny dag og at have en meningsfuld dag med arbejde og muligvis noget socialt gennem dagen. Det er således de mest basale faktorer, som informanterne fremhæver, som de sætter højt på listen for, at dagen skal fremgå uden problematikker og for at den skal være god. Der kan argumenteres for at dette er med til ikke kun at skabe en god dag, men også er fundamentet for det gode liv i informanternes optik. Det er dermed ikke de store krav informanterne sætter for dagen og tilværelsen. Det tyder på, at Fountainhuset netop kan give dem den støtte og hjælp, de har behov for, for at nå disse mål informanterne har i hverdagen. Dette gør de ved

at være emotionelt støttende og opmærksomme på, hvad det enkelte medlem har behov for og hvad der er betydningsfuldt for dem.

6.9 Fremskridt

Alle informanterne beretter om, hvordan de har gjort fremskridt i deres tid hos Fountainhuset, hvilket er uanset, om de har været medlem i få måneder eller de to år tilbuddet har eksisteret på Færøerne. Informanten, Jens, har kun været medlem i Fountainhuset i halvanden måned, men trods dette, synes han at have gjort fremskridt. Han udtaler: *"Ja, helt sikkert, store fremskridt. Jeg har en lejlighed i Torshavn, som jeg næsten ikke har været i og nu har jeg været i den næsten hele tiden og været der i 2 uger næsten..."* (Bilag F:8-9). Han beretter, at årsagen blandt andet er, at han nu er beskæftiget med meningsfulde opgaver i Fountainhuset, som han benytter to gange om ugen. Han fortæller, at han nu har noget at stå op til og det har givet ham mere energi, han er mere glad og humøret er bedre. Han udtaler videre: *"Jeg har udviklet mig på den måde, at psyken er blevet bedre, da jeg nu har noget at stå op til og man føler, at man kommer ligesom fremover og man kan, man møder op, man lærer at møde op og sådan noget..."* (Bilag F:9). Han udtaler dog, at det går langsomt og drager paralleller med, at Rom blev ikke bygget efter én dag. Sofie, som er kommet sig og har fået en praktikplads, udtrykker sine fremskridt i følgende citat:

"...Jeg synes, at jeg er kommet så forbandet langt, jeg arbejder røven ud af bukserne hver dag, jeg vil ikke ende her nede igen, jeg er kommet så langt, fordi jeg har presset mig selv helt fra bunden af og de har hjulpet mig meget, det har de og det skal de have roser for, det har de virkelig fortjent, det har de, men jeg er bare kommet så langt..." (Bilag I:7).

Sofie er kommet langt i forhold til for ét år siden, da hun startede i Fountainhuset. Hun har nemlig fået arbejde, hvor hun har fået nogle ansvarsområder, som gør det nemmere at stå op om morgenen, da hun føler sig værdigfuld på sin arbejdsplads. Martin beretter, at hans arbejdsholdning har ændret sig siden, at han startede i Fountainhuset. Han siger, at han er mere motiveret for at arbejde end tidligere, og han finder det sjovere at arbejde. Han udtaler: *"Mere end dengang vil jeg sige, men jeg vil ikke sige jeg alligevel, at jeg er forandret totalt på det område, da det tager lang tid,*

men ja det er forbedret lidt.” (Bilag G:5). Yderligere siger han: ”Jeg vil sige, de måske har hjulpet mig til at være bedre til at snakke om mit liv generelt med andre mennesker, jeg tror jeg havde til vane at gemme mig for andre...” (Bilag G:7). Martin fremhæver, at det er en proces og det tager tid at komme sig, ligesom Jens også udtalte, men at det går fremad. Martin har fået større selvtillid og er begyndt at tale om sig selv med andre. Poul fremhæver ligeledes, at det tager tid at komme sig, men at han har oplevet fremskridt i livet. Han udtaler:

”Altså, jeg mangler et stort område af hovedet og det gør det svært at være i en samtale og det er ligesom at de bliver så korte, da jeg ikke ved, hvad jeg skal sige og så er det hele overstået, Men der har jeg også lavet fremskridt siden jeg startede her.” (Bilag E:5).

Han har således lavet sociale fremskridt og er i stand til blandt andet at holde samtalerne i gang lidt længere end tidligere. Dertil synes Poul, at han er blevet mere åben siden, han startede i Fountainhuset. I den forbindelse udtaler han: *”...Der har jeg åbnet mig rigtig meget, ikke 100%...” (Bilag E:8).* Han har fået mere selvtillid og har det nemmere ved at fortælle andre sin historie, da han er blevet mere åben. Informanten, Niels, nævner flere aspekter, hvor han har gjort fremskridt. Det er tydeligt, at han er kommet længere i sin recovery-proces end de andre informanter. Han fortæller:

”Jaa, jeg synes, at ret arbejdsrelateret, så kan man se, at jeg har gjort fremskridt, jeg har flere kræfter i dag på en måde, til at og måske også større vilje til at arbejde og få gjort de opgaver, som jeg skal gøre (...) eller det fremskridt jeg har gjort er måske det, at jeg står op om morgenen og..” (Bilag H:7).

I citatet beretter han således, at han har gjort fremskridt både med at komme i beskæftigelse, men også motivationen er forbedret i forhold til tidligere, da han ikke magtede ret meget. Han har flere kræfter og større vilje til at nå de mål, han har sat sig. Han beretter yderligere: *”...Jeg synes, at i dag er jeg gladere end jeg har været tidligere og jeg er også god til at være alene i forhold til tidligere var jeg ikke så god til det(...), men i dag så føler jeg måske, at jeg delvis har en værdi...” (Bilag H:10).* Niels har det bedre med sig selv, han har gjort personlige fremskridt, og han kan nu

være i sit eget selvskab, er en gladere person og føler han kan være til nytte. Han synes også, at det er positivt og af stor betydning, at han selv kan udpege og se, hvilke fremskridt han har gjort i sit liv. Nanna reflekterer også over de fremskridt, hun har gjort, siden hun blev medlem i Fountainhuset. I følgende citat beretter hun om en situation, som belyser hendes fremskridt:

"...Jeg havde en episode i går, jeg var ude i går og begyndte at vaske hjemme hos nogle mennesker, det var i 1 time og vi havde aftalt, at det skulle være 1 til 2 timer og men det var så i 1 time og det var anstrengende, og generelt synes jeg, altså det, at jeg havde forventninger om, at nu bare det, at man skal ud igen, fordi nu er det så lang tid siden og det er noget nyt igen og man tør ikke ligefrem, men det gik rigtig godt og jeg klarede det og jeg skal igen på mandag og også at få det lagt ind i mit skema, om det så er 1 time eller 2 timer, som det ser ud nu, så skal jeg være der 1 til 2 gange i ugen og det er rigtig dejligt, bare at få lov til at prøve igen, så kan det være en proces til muligvis til at turde at komme i gang igen..." (Bilag J:2).

Nanna havde med denne episode en succesoplevelse med, at hun kom ud af huset og fik arbejde. Selv om det ikke var i lang tid, fik hun en smag af, hvordan det er at være ude i samfundet igen.

Opsummerende for alle informanterne kan siges, at det er en langsom recovery-proces, de er i gang med. De kommer sig ikke efter kort tid, men det tager tid. Ved at kunne se tilbage og se de fremskridt medlemmerne har gjort, kan muligvis motivere dem til at fortsætte processen frem mod at komme sig. Fremskridtene er også med til at opbygge selvtilliden og selvværdet hos hver enkelt informant. Derudover er der en forskel imellem, hvordan Niels og Sofie reflekterer over de fremskridt, de og de andre medlemmer har lavet. Det er tydeligt, at de to er kommet længere i recovery-processen end de andre. Det er også disse to, som er kommet videre fra Fountainhuset og ud i arbejde. Det viser sig, at de har haft en stor vilje til at komme sig og de udtalte også, at gerne ville klare sig selv uden støtte fra Socialkontoret. De ønsker at være selvforsørgende, hvilket også er meget ambitiøst, da samfundet, vi lever i, sætter store krav til borgerne. Ved at informanterne reflekterer over, hvilke fremskridt de har lavet og fremhæver disse, kan der argumenteres for at dette er med til at opbygge deres identitet og give dem selvtillid, da det at lave fremskridt giver en god identitetsfølelse.

Informanterne kan således styrke deres identitet gennem hele recovery-processen fra i høj grad at være styret og defineret af den psykiske lidelse til, at den ikke er ligeså styrende og dominerende.

6.10 Fremtiden - Drømme og håb

Da jeg spurgte informanterne, hvad deres drømme og forventninger er for fremtiden og deres liv, blev de noget ydmyge, da de skulle svare. Martin beretter, at han vil gerne have en uddannelse. Han startede på et tidspunkt med at studere, men den bachelor han havde valgt, var ikke lige ham, så han stoppede igen. Han har dog ikke opgivet drømmen om at få en uddannelse. Han udtaler sig om dette i følgende citat:

"Jeg synes, det er som sådan det største mål lige nu og så kommer selvfølgelig alt med at få arbejde bagefter og få familie og alt det, det er lidt længere fremme at tænke over end jeg har lyst til lige nu. Formålet lige nu er bare at få en uddannelse, så jeg kan ikke sige, at jeg tænker så meget på drømme lige nu. At få en lejlighed er dog lidt af en drøm, men det kommer også efter alt det andet jeg nævnte tidligere."
(Bilag G:4).

Hans drøm er således først at få en uddannelse og derefter arbejde, familie og en lejlighed, men som han siger, det er ikke prioriteringen lige nu. Niels, som er kommet videre og er i beskæftigelse, har også sine drømme for fremtiden og sit liv. Han udtaler:

"...Musik det er en stor del af mig faktisk, så det er i hvert fald en drøm, men selvfølgelig, det som jeg, jeg går til behandling ude på hospitalet, der snakkede vi nemlig om mål og sådan noget og det er sådan noget at komme sig ordenligt og også det, bare at kunne være der for min datter og være en god far og sådan nogle ting, (...) så det er ligesom noget med drømme og hvordan jeg ser på fremtiden, at kunne gøre de her ting og jeg er ikke så god til at sige, fordi jeg har også tænkt på fremtiden i forhold til arbejde og der er det rigtig vigtigt for mig at blive færdig med uddannelsen, synes jeg selv også for at styrke det personlige, at kunne se, okay, at jeg har klaret det her og kommet igennem det, så får vi at se, hvad det næste bliver."
(Bilag H:3).

Ligesom Martin, har Niels også en drøm om at blive færdig med uddannelsen, som han er i gang med. For Niels er det en sejr at blive færdig uddannet om ét år, da det vil styrke selvtilliden og selvrespekten. Andre ønsker og mål er, at være der 100% for sin datter og at komme sig ordentligt efter nedturene, han har haft de seneste år. Efter næsten to år i Fountainhuset har Nanna planer om at tage på højskole i efteråret, hun håber, at hun gennemfører planen. Hun har lidt svært ved at lægge planer og specielt langtidsplaner, men hun håber dog, at hun i fremtiden vil have mulighed for at have en almindelig hverdag. Hendes ønsker kommer til udtryk i følgende citat:

"...Hvis jeg ser det derfra, så er min drøm bare, at kunne gå ud og smile og at jeg kan have en almindelig hverdag og have en arbejdsdag, som, eller have en god arbejdsdag som alle andre og hvis det ikke sker, så er det også okay, det bedste eller det vigtigste det er at trives med sig selv." (Bilag J:2).

Endvidere er Nannas ønske, at hun får et arbejde, som hun trives med, og det at kunne stå op med glæde og optimisme. Samtidig siger hun dog, at hun vil acceptere, hvis dette ikke lykkes. Det kan skyldes, at hun endnu ikke har den store tro på sig selv, og at det kan lykkes for hende, og det gør det derfor nemmere for hende, at acceptere og tolerere et nederlag, hvis det ender ud med det. Poul drømmer om at komme ordentligt i gang igen, han udtaler, at han har en drøm, om *"at finde ét arbejde jeg kan håndtere."* (Bilag E:1). Han beretter videre: *"Det er kun at komme frem i livet.. Jeg tror, at det med at arbejde, det er det største ønske."* (Bilag E:2). Hans drøm er at starte med at arbejde igen og gerne som møbelsnedker, da han selv mener, at det er et spændende job, og et fag hvor han har visse evner. Han har dog svært ved at italesætte sine drømme, da han ikke ved, om de kan realiseres, men han fortæller, at han tænker over det og at han må prøve sig frem. Jens synes, at hans drømme har ændret sig meget siden han var barn og til nu. Hans drøm er, ligeledes som nogle af de andre informanter, at få en uddannelse. Han udtaler: *"...Måske jeg bliver elektriker, håndværker, tømrer eller sådan noget, det gider jeg bedre nu end før. Så elektriker eller måske noget med biler eller, eller programmering og elektriker, civilingeniør inden for et eller andet."* (Bilag F:2). Han har således store drømme om at blive uddannet. Han vil også stræbe efter at nå sin drøm. Han fortæller: *"Selvfølgelig, det er, jeg har i hvert fald ikke tænkt mig at give op (...) Ja, altså det er vigtigt, at man*

har selvrespekt og selvtillid og det, at man føler, at man kan noget selv." (Bilag F:6). Dermed kan det tænkes, at Jens ved, hvad der skal til for at opnå målet om uddannelse, nemlig selvtillid og at han selv føler, at han er noget. Den sidste informant, Sofie, udtaler: *"Lige nu vil jeg bare prøve at gøre et rigtigt godt arbejde. Jeg trives utrolig godt, det er et dejligt arbejdsplads og der er rigtig søde mennesker."* (Bilag I:2). Sofie er en af informanterne, der er kommet videre fra Fountainhuset og i praktik. Hun ønsker at gøre arbejdet så godt som muligt, så hun muligvis kan få fast arbejde. Hun har dog andre drømme, hvilket hun udtaler i følgende citat:

"Ja det var det, jeg ville giftes med min kæreste og sådan noget, men det er 100 år i fremtiden, det sker ikke endnu overhovedet, det skal jeg lige love for og det var også at få et ordentligt arbejde og få et fast arbejde og slippe for Socialkontoret og sådan noget..." (Bilag I:4).

Sofie har således som flere andre en drøm om fast arbejde og familie, selvom det ikke skal være her og nu. Hun drømmer om at stå på egne ben, uden støtte fra Socialkontoret, men at kunne forsørge sig selv.

Fælles for alle informanter er, at deres drømme er meget forbundet med de basale behov et menneske har. Det som nogle mennesker tager for givet, som blandt andet karriere, familie, hus og bil, er informanternes ønsker og drømme. Der er dermed stor forskel på drømme og ønsker, hvis man sammenligner mennesker, der ikke har en psykisk lidelse at kæmpe med eller er udsatte på andre måder, og mennesker med psykiske lidelser. Som en af informanterne udtalte, så var det måske ikke så ambitiøse drømme, men på den anden side, kan der tænkes, hvis man har deres livshistorie og de kampe de kæmper hver dag in mente, så er de ambitiøse nok. Den gode følelse informanterne oplever, når de benytter Fountainhuset er af stor betydning for deres drømme og fremtid. Der kan argumenteres for, at selv om det er drømme, som kan virke basale, så har de mod på det og har muligvis også sat det som et mål at nå drømmene. De tør drømme om en bedre tilværelse. I og med at de tør drømme kan der argumenteres for at alle tre sfærer i Honneths optik kan inddrages. På baggrund af at de opnår en gensidig anerkendelse i relationen med medarbejdere, hvor medarbejderne støtter op om informanternes behov og viser anerkendelse og respekt

for hvert enkelt menneske, så opbygges selvtilliden. Dertil er den retslige anerkendelse opnået ved, at de hjælper udover det arbejdsmæssige, som ellers er i fokus i Fountainhuset. Dette gør, at informanten får en selvrespekt og viser respekt for andre og yderligere det solidariske aspekt, hvor der lægges vægt på selvværdsættelse. Selvværdet opbygges i takt med, at medarbejderne viser, at de stoler på informanten og det potentiale og færdigheder den har. Efter at blive anerkendt i alle tre sfærer, kan der argumenteres for, at det er noget nemmere at drømme, netop fordi man har selvtilliden, selvrespekten og selvværdsættelsen.

6.11 Analysen – en sammenfatning

Analysens fund viser, at medlemmer i Fountainhuset ikke har ressourcer til at håndtere vilkårene i nutidens samfundsstruktur. En samfundsstruktur, hvor hastighed og dynamik er i fokus. Det enkelte individ skal rumme og præstere på topniveau for at klare sig i samfundet og for at opretholde en almindelig hverdag. Med en psykisk lidelse eller andre udfordringer i bagagen er medlemmerne i Fountainhuset ekstra sårbare og udsatte for at bukke under for presset og kravene, der bliver stillet for at borgerne skal bidrage tilstrækkeligt til samfundet. Dette medfører, at medlemmerne ofte føler sig forkerte og utilstrækkelige. Resultatet af dette er, at medlemmernes identitet ikke udvikler sig som ønsket, da de er tilbøjelige til at gemme deres sande jeg og derved ikke vil kendes ved eller acceptere udfordringerne de kæmper med.

Selv om flere af informanterne var skeptiske og ikke forventede noget inden de startede i Fountainhuset, så oplevede de hurtigt, at tilbuddet er anerkendes end tidligere tilbud, de har været en del af. I deres søgen efter anerkendelse oplever informanterne, at medarbejderne i Fountainhuset hjælper og støtter dem og opnår således den anerkendelse, de har behov for. Det tyder på, at det som har betydning er at opnå anerkendelse, og ikke hvem det er, som opfylder denne anerkendelse. Fountainhuset ser medlemmerne som mennesker og ikke som psykisk syge mennesker, hvilket har stor betydning, da sygdommen ofte er det første, der bliver fokuseret på og talt om i andre sammenhænge. Fountainhuset ser således medlemmerne med individuelle styrker og færdigheder, som kan bruges i hverdagen. Fællesskabet, herunder relationerne, som de indgår i, har også en effekt på informanterne, da det er i fællesskabet, at informanterne bliver anerkendt og opfattet som værdifulde, hvilket

medfører en følelse af selvværdsættelse. Derudover er det af betydning at opnå anerkendelse fra andre mennesker, da det er i denne relation, at identiteten opbygges ifølge Honneth. Der er flere træk, der karakteriserer Fountainhuset, som fremmer recovery-processen. Analysen viser, at der er mange forskellige elementer, der gør sig gældende i recovery-processen hos den enkelte. Selv om der er mange af de samme begreber, der er med til at den enkelte informant kommer sig, så kan der konkluderes, at disse begreber hjælper og støtter op om informanterne på forskellig vis. Disse er alle en del af den hverdag informanterne indgår i ved at benytte Fountainhuset, og som medfører at de føler, at de kan bruges og er ønsket. Følelsen og oplevelsen opstår, da de bliver anerkendt som den de er, samt at de bliver anerkendt både i den private, retslige og solidariske sfære. Hvilket dertil hjælper dem med at håndtere og overkomme de psykiske lidelser, de kæmper med og dermed kan opbygge deres selvtillid, selvrespekt og selvværdsættelse, således at de har mod på at drømme om fremtiden og som også opbygger deres selvidentitet.

Mine forforståelser, som blev præsenteret i afsnittet ”Videnskabsteoretisk tilgang”, er blevet sat i spil og justeret løbende i specialeprocessen. Der skal dog siges, at forforståelserne ikke har ændret sig eller gennemgået store revurderinger. Dette skyldes, at resultaterne i analysen tilnærmelsesvis har vist sig at stemme overens med mine forforståelser. For det første viser analysen, at rehabiliteringstilbuddet, som Fountainhuset udbyder, griber mennesker, som ikke har ressourcer til at begå sig i nutidens samfund med de vilkår der er gældende. De skal således ruste dem til livet i samfundet, hvilket viser sig at være netop det, de gør i forhold til at møde mennesket der det er. Analysens fund viser yderligere, at Fountainhuset støtter dem både personligt, socialt og arbejdsmæssigt, hvilket også stemmer overens med Fountainhusets målsætning. Dertil viser det sig, at ved at benytte Fountainhuset, skaber og opnår informanterne en meningsfuld hverdag og en meningsfuld tilværelse, hvor deres identitet og livskvalitet fremmes. Det holistiske menneskesyn kommer dermed også til syne i praksis og ikke kun i teorien. I rapporterne jeg har læst og hjemmesiderne jeg har undersøgt, fremstår Fountainhuset meget positivt. Resultaterne i analysen viser også en meget tydelig positiv fremstilling af Fountainhuset, men dette er også i tråd med recovery-processen, som helst skal fremme informanternes udvikling til at håndtere hverdagen konkret og livet generelt. Dertil viser det sig, at flere af medlemmerne endda benytter de samme begreber, som Fountainhuset har

beskrevet i rehabiliteringstilbudskonceptet. Mine erfaring og forståelse for, at udsatte og sårbare mennesker kæmper om en plads i samfundet, da de lider under vilkårene samfundet sætter stemmer overens med fundene i analysen, samt at de ønsker og drømmer om at skabe og opnå et normalt og meningsfuldt liv. Det, som jeg er overrasket over i analysens fund, er, at informanternes fremskridt, ønsker og drømme er så basale, at det er noget som mennesker, som ikke kæmper med psykiske lidelser, men har ressourcer til hverdagens krav, tager for givet.

7. Teoretisk diskussion

I følgende afsnit ønskes der at reflektere og diskutere, om Fountainhuset lever op til niveauet om anerkendelse, således som Axel Honneth fremlægger begrebet. Dertil ønskes der at diskutere analysens fund i forhold til Anthony Giddens teori om senmodernitet og selvidentitet.

Som analysens fund viser, tyder det på, at der er konsensus mellem det som informanterne i Fountainhuset beretter i interviewene og anerkendelsesteorien hos Honneth. Selvom informanterne ikke udtalte direkte, at de i Fountainhuset bliver anerkendt og respekteret, så var der flere hentydninger deraf. Det ses eksempelvis ved, at flere af informanterne var meget positivt ladet overfor huset, og det er derved med til at fremme recovery-processen. At recovery-processen fremmes i deres hverdag i Fountainhuset tyder på, at informanterne netop bliver anerkendt. Det viser sig, at det i høj grad er små faktorer, der medfører, at informanterne føler sig anerkendt. Blandt andet kan nævnes, at flere af informanterne søger efter at skabe en meningsfuld hverdag. For informanterne indeholder en meningsfuld hverdag noget de kan stå op til om morgenen, et arbejde, skole eller anden aktivitet, dertil at dagen er struktureret og rutine præget. Når de opnår dette i hverdagen medfører det en positiv følelse, hvor de oplever, at deres færdigheder værdsættes, hvilket kan fremme en følelse af, at de betyder noget for stedet og de andre medlemmer, som dermed får det enkelte medlem til at føle sig ligeværdig.

Der kan dog sættes spørgsmålstejn ved, om informanterne opnår det gode liv, selv om de søger væk fra krænkelser og bliver anerkendt i alle tre sfærer. Der kan tænkes, at der muligvis skal andre og flere midler til for at opnå det gode liv udover anerkendelse. Dette er et af kritikpunkterne af anerkendelsesteorien, da der er forskellige meninger om, hvad der er gældende for at skabe en god tilværelse og det gode liv. Dertil kan der sættes spørgsmålstejn ved, om medarbejderne i Fountainhuset kan ligestilles med familie og nære venner, som ifølge Honneth er dem, der indgår i den private sfære. Relationen imellem medarbejdere og medlemmer betragtes dog ikke som et afhængigt kærlighedsforhold, som Honneth beskriver det, men medarbejderne kan som den konkrete anden, i stedet udvise emotionel støtte i form af opmærksomhed og hjælpsomhed for medlemmerne. Denne emotionelle støtte vil

medføre til opbyggelse af selvtilliden hos det enkelte individ, samt at det vil opnå en højere tilfredsstillelse af tilværelsen. Ikke desto mindre er det Honneths fremlæggelse, at når mennesket oplever gensidig anerkendelse, så kan det begå sig i samfundet og opnå det gode liv, da det er løsningen på det gode liv. Han er således kritiker af, at individet bærer ansvaret for at opnå det gode liv, men at det er i relationerne med andre, at anerkendelsen finder sted. Det kan dog diskuteres, hvorvidt det er et gensidigt anerkendelsesforhold mellem medarbejderne og medlemmerne, da medlemmerne muligvis ikke er i stand til at give anerkendelse, men at det kun er medarbejderne, der er i giver i forholdet.

Yderligere er det værd at være opmærksom på, at anerkendelsesteorien ikke bygger på konkrete eksempler. Det er en formel teori, som er passende generel og almen, som Honneth udlægger det. Med dette menes, at Honneth beskæftiger sig ikke konkret med, hvordan individet opnår anerkendelse eller hvordan der specifikt skal handles for at opnå gensidig anerkendelse. I det moderne samfund kan dette i højere grad blive et problem, da relationer i samfundet er blevet mere flygtige og overfladiske og det derfor bliver vanskeligere at opnå anerkendelse, som individet har behov for. Søren Juul fremlægger i bogen *"Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde"*, *"at anerkende en borger er altså mere en at se personen rent fysisk. Det kræver, at borgeren bliver synlig som et individ med en unik personlighed."* (Høilund og Juul 2005:29). Det vil sige, at ved at følge dette krav til anerkendelse for at medlemmerne i Fountainhuset skal være anerkendt og fremmes i deres recovery-proces, så er Fountainhuset på rette spor. Medlemmerne beretter netop, at de bliver set på som enkelt individer med unikke personligheder og færdigheder, hvilket også er konceptet i Fountainhuset.

I mens Honneth har en kritisk tilgang til udviklingen af samfundet og mener, at disse er fejludviklinger eller patologier, så har Giddens en mere håbeful og optimistisk tilgang til det senmoderne samfund. Han mener nemlig, at ændringen fra det tidligere samfund, hvor individet var bundet til traditioner og fællesskab, og til det senmoderne samfund, hvor individet er friset og har mulighed for at vælge og fravælge, alt efter hvad det nu finder interessant, er kun positivt. Individet er herre over eget liv og har ansvaret for at skabe en god tilværelse og opnå det gode liv. Dertil kan der udledes, at med denne frihed og mulighederne følger også ansvaret for selvidentiteten, hvor

individets identitet skabes og ændres alt efter dets handlinger og øget refleksivitet. Det er dermed to vidt forskellige tilgange Honneth og Giddens tillægger udviklingen fra det traditionelle samfund til det senmoderne samfund. I forhold til analysens fund, kan det udledes, at medlemmerne opbygger deres identitet ved at starte i Fountainhuset, hvor de tager nogle valg, som medfører en positiv ændring af tilværelsen og selvidentiteten. Der er dog nogle kritikpunkter, som kan give et andet blik på teorien og dets tilknytning til specialet. Det kan diskuteres om individet virkelig er friset eller om det, som Honneth beskriver, er omfattet af en 'lidelse under ubestemtheden' eller om det muligvis er en ændring af magtforholdene, der er gældende i samfundet. Ifølge Giddens er det nemlig individet og altså medlemmerne selv, der har ansvar for og er skyld i deres egen succes og fiasko i livet, men det kan være, at dette ikke er tilfældet. I stedet kan individets succes eller fiasko være forårsaget af systemer, strukturer eller sammenhænge i samfundet, hvor individet ikke rigtigt er i kontrol eller ikke har mulighed for at forhindre det. Individet kan være overbevist til at tro, at problematikker og udfordringer er ens egen skyld, men i virkeligheden er det nødvendigvis ikke således det hænger sammen.

Yderligere kan det diskuteres, om Giddens inkluderer alle borgere i samfundet. Det tyder på, at han kun har fokus på dem med mange ressourcer, dem som kan håndtere kravene samfundet sætter. Han mener, at det refleksive menneske har overskud til at overkomme kravene i samfundet. Det viser sig, at netop personer med psykiske lidelser oftest ikke er stærke nok til at håndtere samfundsudviklingen, hvilket også kan påvirke identitetsdannelsen. Det tyder på, at det netop er realiteten for medlemmerne i Fountainhuset. De har ikke ressourcer til at håndtere en almindelig hverdag. Nogle af dem har fået en diagnose og andre har ikke, men alle har accepteret og kæmper med en psykisk lidelse. Det er således kun de ressourcestærke, der har mulighed for at begå sig i samfundet og vil nyde godt af alle mulighederne individualiseringen og ændringerne i samfundet har gennemgået. I et samfund der er præget af ændringer, hastighed og acceleration, tyder det på, at samfundet er ustabil. Ikke alle borgere har styr på forandringerne, og imellem disse må der være nogle borgere, der er sårbare og mere udsatte end andre til at udvikle psykiske lidelser og derfor kunne have behov for et samfund, der er stabilt og trygt. Denne stabilitet og tryghed kan medlemmerne finde i Fountainhuset, hvor de lægger vægt på en fast rutine og struktur. Det er dog ikke entydigt, at det ustabile samfund forårsager

psykiske lidelser, men der må være nogle, der har behov for det stabile samfund, da mennesker er yderst forskellige og har forskellige behov.

8. Konklusion

Formålet med dette speciale har været at få en opfattelse af, hvad en bestemt organisation, Fountainhuset, kan tilbyde mennesker med psykiske lidelser og hvilken betydning det har for deres medlemmer. Fokus har været på recovery tilgangen og dermed også recovery-processen hos hver enkelt informant. Grundet at specialet fokuserer på recovery, som er et positivt ladet begreb, har det også været dette som har været gennemgående gennem hele speciale processen.

I specialet blev der taget udgangspunkt i mennesker med psykiske lidelser. Der blev slået fast, hvad psykisk sundhed er og hvad sundhed generelt er. Der blev beskrevet, hvordan nogle mennesker i det senmoderne samfund ikke kan stå for presset samfundet stiller, hvilket blandt andet er at være fleksible, omstillingsparate og produktive og hvordan mennesker med psykiske lidelser er mere udsatte og sårbare for ikke at kunne håndtere dette pres og dermed en almindelig hverdag. Der kan være flere forskellige årsager der med fører til psykisk lidelse, men en af årsagerne kan være udviklingen fra det præmoderne til det senmoderne samfund og specielt individualiseringen, der er en af de store ændringer ved dette skifte. En individualisering hvor mennesket er herre over eget liv og har ansvaret for succeser og fiaskoer i livet. Mennesker der ikke har kræfter og overskud til at modstå presset og som allerede har eller får en psykisk lidelse har manglet et tilbud, som kunne hjælpe dem tilbage på arbejdsmarkedet. Et bindeled imellem psykiatriske afdeling i Tórshavn og arbejdsmarkedet. Grundlæggerne af Fountainhuset på Færøerne stiftede netop huset for at være dette bindeled. Ønsket var, at Fountainhuset skulle støtte og styrke medlemmerne både personligt, socialt og arbejdsmæssigt.

For at finde svar på specialets problemformulering, blev der udført seks kvalitative forskningsinterview, som udgør empirien i undersøgelsen. De seks informanter er mennesker med psykiske lidelser, der benytter eller har benyttet Fountainhuset tidligere. Interviewene tog udgangspunkt i informanternes erfaring og oplevelse af Fountainhuset og derfor har det været deres meninger, der blev fremhævet og belyst og dertil teorifortolket i analysen. Dette stemmer overens med at der i specialet tages udgangspunkt i hermeneutikken, som netop er en fortolkningstilgang.

Analysens fund viser, at selvom medlemmerne ikke er bevidste om recovery tankegangen i Fountainhuset, har recovery stor betydning for dem. Det er essentiel for informanterne at komme sig og ikke at stå i sted. Det viser sig både i den alsidige hjælp, de karakteristiske træk, i informanternes fremskridt, samt i deres drømme for fremtiden. Blandt andet viser dette sig ved, at informanterne oplever en støtte til at stå op om morgenen og møde på arbejde til tiden og dertil at udføre opgaver, som de får tildelt og som er afhængige af, at det enkelte medlem udfører. De bliver støttet til at opnå og skabe en meningsfuld hverdag. Denne emotionelle støtte er også, hvad der karakteriserer den private sfære ifølge Honneth. Udover at være et arbejdsrelateret tilbud, så hjælper de også med andre opgaver. Der kan nævnes, at Fountainhuset har hjulpet nogle af informanterne med at tage kontakt til Socialkontoret, hvilket viser den mangfoldige hjælp de tilbyder medlemmerne og tyder på at den retslige anerkendelsessfære også opfyldes i Fountainhuset, hvilket resulterer i at informanten opnår respekt for andre og for sig selv. Yderligere beskrev informanterne deres erfaringer med fællesskabet, som de har været en del af i Fountainhuset, hvilket også har en betydning for deres recovery-proces, da det er i relation med andre mennesker at anerkendelse opfyldes og at medlemmet kommer sig. Dertil er det i fællesskabet, at medlemmerne bliver anerkendt og værdsat for det menneske det er og de færdigheder det besidder og ikke på baggrund af deres lidelser, hvilket kan knyttes til den solidariske sfære.

På baggrund af dette viser det sig, at Fountainhuset på Færøerne gør en klar forskel i medlemmernes liv, idet at de har flere kræfter og ressourcer til at komme sig. I informanternes tilværelse har alle opnået at gøre fremskridt, hvilket tyder på, at det er muligt at komme sig fra en psykisk lidelse. Trods de muligvis ikke kommer sig fuldstændigt, så er muligheden for at komme sig socialt. Det vil sige, at medlemmerne kan overkomme hverdagen og lære at leve med de udfordringer de kæmper med. Det kan dog konkluderes, at mennesker med psykiske lidelser kan helbredes, de kan komme sig ud af lidelsen de har, hvis de selv har viljen og modet til at kæmpe deres egen sag med støtte fra andre. Med de fremskridt informanterne har opnået og med drømmene de har for deres liv, kan der konkluderes, at de har mulighed for igen at begå sig i samfundet, men på deres egne premisser. Dertil har de mulighed for at

ændre og danne deres selvidentitet, alt efter hvilke refleksioner de gør sig om selvet og om de handlinger og beslutninger der skal foretages.

For at konkludere helt kort og besvare problemformuleringen, så har Fountainhuset støttet og hjulpet informanterne med deres individuelle recovery-proces og har derfor stor betydning for mennesker med psykiske lidelser der kæmper for at fremme deres tilværelse og for at komme tilbage til livet.

9. Perspektivering

Det, som dette speciale kan bidrage med, er at belyse, at mennesker med psykiske lidelser kan helbredes og har mulighed for at blive en del af samfundet igen. Det er muligt for et dagtilbud at gribe mange psykisk syge mennesker, uanset hvilken psykisk sygdom de har. Det viser sig, at der er mange mennesker i samfundet, der har en psykisk lidelse og kæmper med at opretholde en meningsfuld hverdag. Dette er noget et dagtilbud kan hjælpe med. De har ressourcerne til at gribe mennesker, der har behov for støtte. Dertil bliver det vist, at det sociale arbejde, der bliver gjort, er af stor betydning for mennesker, der har behov for en blid overgang.

Specialet viser, at fællesskabet er af stor betydning for psykisk syge og dermed også for det sociale arbejde. For at psykisk syge kan få mulighed for at fremme deres recovery-proces er det vigtigt, at social arbejdere er anerkendende og viser støtte og omsorg. Det giver psykisk syge et tilhørsforhold til et fællesskab, hvor de bliver respekteret og hvor de opbygger relationer med andre. Gennem disse relationer, som psykisk syge muligvis ikke får andre steder i samfundet, kan det sociale arbejde medføre, at de kan få en bedre tilværelse.

Ved at Fountainhuset er et uafhængigt tilbud, hvilket vil sige, at det ikke er knyttet til psykiatrien eller kommunen. Det er derfor ikke nødvendigt for mennesker med en psykisk lidelse at have en henvisning til tilbuddet, men det frivilligt for dem at benytte det. Det er derfor muligt at nå flere mennesker med psykiske lidelser end kommunale tilbud. På den måde kan man give dem en mulighed for at genetablere sig i samfundet.

10. Litteraturliste

Andersen, Maja Lundemark (2015): Borgerperspektiver som drivkraft i sociale analyser. I Margit Harder og Maria Appel Nissen (red) (2015): *Socialt arbejde i en foranderlig verden*. Akademisk forlag, København.

Antoft, Rasmus og Heidi Houlberg Salomonsen (2012): Det kvalitative casestudium. I Rasmus Antoft, Michael Hviid Jacobsen, Anja Jørgensen og Søren Kristiansen (2012): *Håndværk og Horisonter – Tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Syddansk Universitetsforlag, Odense.

Bonfils, Inge Storgaard, Birgit Kirkebæk, Leif Olsen og Susan Tetler (2013): *Handicapforståelser mellem teori, erfaring og virkelighed*. Akademisk Forlag, København.

Bryman, Alan (2012): *Social Research Methods*. Oxford University Press.

Caswell, Dorte og Tanja Dall (2015): Forståelser af arbejdsløshed og arbejdsløse. I Margit Harder og Maria Appel Nissen (red) (2015): *Socialt arbejde i en foranderlig verden*. Akademisk forlag, København.

Eplov, Lene Falgaard, Lisa Korsbek, Lone Petersen og Mette Olander (2010): *Psykiatrisk & psykosocial rehabilitering – en recoveryorienteret tilgang*. Munksgaard, København.

Fountainhus.fo: *Endamálið við Fountainhúsinum*.

<http://www.fountainhus.fo/endamli-vi-fountainhsinum> (hentet d. 08.07.2016)

Giddens, Anthony (1996): *Modernitet og selvidentitet*. Hans Reitzels Forlag, København.

Heilsu- og Innlendismálaráðið (2002): *Heildarpsykiatri*.

<http://cdn.lms.fo/media/1022/heildarpsykiatri-2002.pdf> (hentet d. 02.07.2016)

Honneth, Axel (2003): *Behovet for anerkendelse*. Hans Reitzels Forlag, København.

Honneth, Axel (2006): *Kamp om anerkendelse*. Hans Reitzels Forlag, København.

Høgsbro, Kjeld, Leena Eskelinen, Maja Lund Andersen og Nichlas Permin Berger (2013): *ADHD-problematikkens sociale aspekter*. Aalborg Universitet, Aalborg.

Høilund, Peter & Søren Juul (2005): *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde*. København, Hans Reitzels Forlag.

Højberg, Henriette (2004): Hermeneutik. I Fuglsang, L. og Bitsch, O. (red.) (2004):

Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne – på tværs af fagkulturer og paradigmer. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.

Højberg, Henriette (2013): Hermeneutik – Forståelse og fortolkning i samfundsvidenskaberne. I Lars Fuglsang, Poul Bitsch Olsen & Klaus Rasborg (red.) (2013): *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne – På tværs af kulturer og paradigmer.* Samfundslitteratur, Frederiksberg.

Højbjerg, Mette (2010): *Det er ikke en sygdom at have det svært.* I politiken den 19. Oktober 2010. <http://politiken.dk/debat/ECE1087171/det-er-ikke-en-sygdom-at-have-det-svaert/> (hentet d. 05.07.2016)

Højmark, Annemarie, Niels Rosendahl Jensen og Søren Langager (2011): *Selvfolgelige forventninger – Fontænehusene som psykosocial rehabiliteringsmodel.* Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet.

Johansen, Jan Sau, Jes Rahbek, Kurt Møller og Lilly Jensen (2004): *Rehabilitering i Danmark. Hvidbog om rehabiliteringsbegrebet.* Rehabiliteringsforum Danmark og MarselisborgCentret.

Juul, Søren (2012): Hermeneutik. I Søren Juul & Kirsten Bransholm Pedersen (red.) (2012): *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori – En indføring.* Hans Reitzels Forlag, København.

Jørgensen, Carsten René (2008): *Identitet. Psykologiske og kulturanalytiske perspektiver.* Hans Reitzels Forlag, København.

Jørgensen, Carsten René (2012): *Danmark på briksen.* Hans Reitzels Forlag, København.

Järvinen, Margaretha (2005): Interview i en interaktionistisk begrebsramme. I Margaretha Järvinen og Nanna Mik-Meyer (red.) (2005): *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv.* Hans Reitzels Forlag, København.

Kvale, Steinar og Svend Brinkmann (2009): *Interview – Introduktion til et håndværk.* Hans Reitzels Forlag, København.

Kvale, Steinar og Svend Brinkmann (2015): *Interview – Det kvalitative forskningsinterview som håndværk.* Hans Reitzels Forlag, København.

Nake, Bjørn (2008): Forord til den danske udgave. I Jean Pierre Wilken og Dirk Den Hollander (2008): *Rehabilitering og recovery. En integreret tilgang.* Akademisk forlag, København.

Poulsen, Súsanna Winther og Súna Mørk (2013): *Nýggjar leiðir til eitt virkið arbeiðslív og ein innihaldsríkan gerandisdag. Eitt landsdekkandi arbeiðsrættað tilboð*

til sálarsjúk.

Psykiatrifonden: *Psykisk sygdom er helt normalt.*

<http://www.psykiatrifonden.dk/viden/diagnoser/intro-til-diagnoser.aspx>

(hentet d. 03.03.2016)

Ringø, Pia og Kjeld Høgsbro (2015): Funktionsproblemer og rehabilitering i nyt perspektiv. I Margit Harder og Maria Appel Nissen (red) (2015): *Socialt arbejde i en foranderlig verden*. Akademisk forlag, København.

Schonebaum, Andrew og Jeremy Boyd (2012): *Work-Ordered Day as a catalyst of Competitive Employment Success*. Psychiatric Rehabilitation Journal 2012, Vol. 35, No. 5.

Thomsen, Ole (2006): *Fountain Houses i Danmark*. Fountain House Fonden og Styrelsen for Specialrådgivning og Social Service.

Topor, Alain (2005): *Fra Patient til person*. Akademisk forlag, København.

WHO (2014): *Mental health: a state of well-being*. World Health Organisation.
http://www.who.int/features/factfiles/mental_health/en/ (hentet d. 02.07.2016)

Wilken, Jean Pierre og Dirk Den Hollander (2008): *Rehabilitering og recovery. En integreret tilgang*. Akademisk forlag, København.

Willig, Rasmus (2006): Indledning. I Axel Honneth (2006): *Kamp om anerkendelse*. Hans Reitzels Forlag, København.

Oversigt over bilag

Bilag A: Retningslinjer for internationale klubhuse. (International Center for Clubhouse Development).

Bilag B: Skriv til informanterne.

Bilag C: Interviewguide til nuværende medlemmer.

Bilag D: Interviewguide til medlemmer, som er kommet sig.

Bilag E: Transskribering af interview med Poul.

Bilag F: Transskribering af interview med Jens.

Bilag G: Transskribering af interview med Martin.

Bilag H: Transskribering af interview med Niels.

Bilag I: Transskribering af interview med Sofie.

Bilag J: Transskribering af interview med Nanna.